

OFƏYEMON

KİTOBİ

VƏSƏ 2

Kitob Ofeyəmoni Vəsə miğəddiməyə bə cəmi Miğəddəsə Kitobi. In kitob qırd mıvofiğ omeydə bəştə nomi, oxo iyo sıxan şeydə Xəlləği-Aləmi kamil ofəyə dınyo iyən bəşəriyəti lap vəsəku; iminə odəmon ənəməsəti nəticədə bə dınyo nozil bıə iminə qınoku; iyən Xəlləği-Aləmi bəşəriyəti qınoku peroxniye niyəti təcəssumi bino beyku. İminə odəmon, Adəm iyən Həvva, Xəlləği-Aləmi sərəncomi bə vırə rosneyku imtino karde bəpeştə əvon qin kardışone bəvonku bıə ən əsosə çiy: de Xəlləği-Aləmi nezə vəynə mınosibəton. Əmma Xəlləği-Aləmi İştə mərhəmətikü vəd kardışe ki, vəomədə çe Həvva varis Xıloskor (yəne, İsa Məsih) bome bə dınyo. Əv ğalib bome bə mori simoədə Adəmi de Həvva bə dast dənoə şeytoni iyən pebəroxne dınyo çe qino lənətikü. Xıloskori omeyro hozı be çı kitobi əsos mıvzuye. Hərçənd ki, çe peşo omə nəsilon veynə odəmonən bə Xəlləği-Aləmi ənəməsəti karde nəticədə dəşin bə yolə qınon iyən səşone ıştə loyiğinə cəzo, jələvononən bin ki, imon vardışone bə Xəlləği-Aləmi, həğiğətən səcdə kardışone Bəy. Jəqo odəmon qıləyni bıtperəstə xıyzono beşə piyə iyən besonə merd İbrahimbe. Xəlləği-Aləmi sədo kardışe əv ki, tərq bıkə ıştə xıyzoni iyən məmləkəti, bo Çəy dumo. Xəlləği-Aləmi dəbastışe deəy miğəddəsə əhd iyən vəd kardışe bəy Hanaani zəminon iyən çe dınyo həmə xəlğon çəvonku xəy-dıvo sənin bıə veyə pevatmon. İncilədə əmə vindeydəmon çe in vədon de İbrahimi pevatmon İsa Məsihi vositə bə vırə rəse: Əy ğırbon doşe ıştən, demiyən ro okardışe bo zəmini dimisə bıə həmə xəlğon qınoku perəxeyro. Həğiğətən İbrahim peyğəmbəri, çoknə ki Xəlləği-Aləmi vəd kardəşbe, veyə zoonış oməyn bə dınyo. İntasi de Xəlləği-Aləmi bıə miğəddəsə əhdi voris iqlə İsağ be. Əmma Xəlləği-Aləmi xəy-dıvo doşe həmə bə İbrahimi zoə İsmoyli, vəd kardışe bəy ki, çəyku qıləy yolə xəlğ obəfəye. Miğəddəsə əhdi

qıləy vorisən İsaği rukə zoə Yağubbe. Esə boy, Yağubi donzə qılə zoəku ofəyəyn İsraili xəlği donzə qılə tobyə. İştə bıyon dılədə ən nomdor bəçəy baxş eqıniyə həmə yolə dəvinonədə bə Xəlləği-Aləmi bəfəmand mandə Yusif be. Xəlləği-Aləmi vijnışe əv ki, nəsilə həmməy peroxni vəşiku. Kitob sə beydə deyə ki, Yağubi xıyzon həmməy kuç kardeydə bə Misir. Bə odəmi jıqo omeydə ki, im hodisə mıvofığ omeydəni bə Xəlləği-Aləmi vədi bə vırə rəse. Əmma həğiğətədə im zəruri qılə mərhələbe Xəlləği-Aləmi niyəti bə vırə rəseyro. Ofeyəmonədə təsvir kardə beydən dınyo ofəyə rujiku detobə təğribən çəmə erəku bənav II həzosori iminə poə bıə tarixi hodison.

VƏSƏ 1 (TƏZƏ)

«Ofəyemon» «Tovrati» iminə kito be. In kitob bəşəriyəti ən gədimə kitobonədə qıləye. Kitobi sıftənə semononədə qəp jə beydə osmoni iyən zəmini ofəye, dınyoədə coninə aləmi bə məydon omeyku. İyo bəhs kardə beydə çe Xəlləği-Aləmi dınyo iyən insoni ofəyeku, idealə mıhitədə jiyə insoni bə qıno dəşe iyən çe qıno şe-şe ziyodə beyku. Kitobədə təsvir kardə bıə mıvzuyon əhotə kardeyden çe bəşəri tarixi təşəkkuli, çe sivilizasiya bə məydon ome, çe gədimə dınyo tarixiyə simon iyən xəlğon fəoliyyəti.

«Ofəyemon» Kitobi bə dı əsosə hissə co karde bəbe: iminə hissə (1:1-11:9) çe dınyo ofəye iyən bəşəri gədimə tarixiku, dıminə hissə (11:10-50:26) isə İsrail xəlği əcdodon barədə hikoyətonku bəhs kardeydə. In kitob qırd mıvofığ omeydə bəştə nomi, oxo iyo sıxan şeydə Xəlləği-Aləmi kamil ofəyə dınyo iyən bəşəriyəti lap vəsəku; iminə odəmon ənəməsəti nəticədə bə dınyo nozil bıə iminə qınoku; iyən Xəlləği-Aləmi bəşəriyəti qınoku peroxniyə niyəti təcəssumi bino beyku. İminə odəmon, Adəm iyən Həvo, Xəlləği-Aləmi sərəncomi bə vırə rosneyku imtino karde bəpeştə əvon qin kardışone bəvonku bıə ən əsosə çiy: de Xəlləği-Aləmi nezə vəynə mınosibəton. Əmma Xəlləği-Aləmi mərhəmət veye bə bəşəriyyəti. Çəy məğsəd hejo jıqoye ki, İştə ofəyə insonon səbəro bıə bədi xılosi.

Kitobi məzmun:

1:1-2:25 Dınyo iyən insoni ofəyə be
3:1-24 Çe insoni bə qıno dəşe
4:1-5:32 Adəmiku tosə Nuhi
6:1-10:32 Nuh iyən ovbarz
11:1-9 Babili ğullə
11:10-32 Samiku tosə İbrahimi
12:1-35:29 Əcdodon: İbrahim, İsağ, Yağub
36:1-43 Esavi nəsıl
37:1-45:28 Yusif iyən çəy boon
46:1-50:26 İsrailijon Misirədə

1

Dınyo ofəyə be

¹ * Sıftə Xıdo ofəyəşe osmonon iyən zəmin. ² Zəmin besoxtemon iyən təybe. Toyki hestbe nıgılə ovon səpe. Xıdo Ruf pərvoz kardeydəbe ovon səpe.

³ * Xıdo votışe: «Bıdə ruşnə bıbu», ruşnə be. ⁴ Xıdo vindışe ki, ruşnə çoke. Çəyo Əy co kardışe ruşnə toykiku. ⁵ Xıdo nom noşe bə ruşnə «ruj», bə toyki isə «şəv». Şanqo be, maştə be; ım iminə rujbe. ⁶ * Çəyo Xıdo votışe: «Bıdə qıləy qubbə bıbu ovon arədə, əv co bıkə ovon iyəndıku». ⁷ Xıdo soxtışe qubbə iyən co kardışe qubbə jiyədə bıə ovon çəy səpe bıə ovonku. Jıqoən be. ⁸ Xıdo nom noşe bə qubbə «osmon». Şanqo be, maştə be; ım dıminə rujbe.

⁹ Çəyo Xıdo votışe: «Hışki bıçıyı votəynə, bıdə qırdə bıbun bə ivirə osmoni jiyədə bıə ovon». Jıqoən be. ¹⁰ Xıdo nom noşe bə hışki «zəmin», bə ov qırdə bıəyon isə «dıyon». Xıdo vindışe ki, ım çoke.

¹¹ Çəyo Xıdo votışe: «Bıdə zəmini dim perosnı rəson: tumon perosniyə aləfon iyən zəminədə perəsın har curə bəhrinə doon.

---

* **1:1** Yəh. 1:1-3; İbr. 11:3

* **1:3** 2Kor. 4:6

* **1:6-8** 2Pet. 3:5

Doon biyən mivə iyən çəvon tumon bibun çe mivon dılədə». Jıqəən be. ¹² Zəmini dimi perosnişe rəson: rəsəyn har curə tum perosniyə aləfon iyən har curə doon. Doon vardışone mivə iyən çe mivon dılədəbin çəvon tumon. Xıdo vindışe ki, ım çoke. ¹³ Şanqo be, maştə be; ım seminə rujbe.

¹⁴ Çəyo Xıdo votışe: «Bıdə şəvi rujiku co kardə çoon bibun osmoni qubbədə. Əvon nişo bıdən işoron, semonon iyən rujon de soron. ¹⁵ Bıdə əvon ço bibun osmoni qubbədə, ruşnə eğandin bə zəmini dimi». Jıqəən be. ¹⁶ Xıdo soxtışe dıqlə yolə ço: Yolə ço ruji idorə kardeyro, qədə ço şəvi idorə kardeyro. Əy həməni soxtışe astovon. ¹⁷ Xıdo noşe əvon bə osmoni qubbə ki, ruşnə eğandin bə zəmini dimi, ¹⁸ idorə bıkən ruji iyən şəvi, co bıkən ruşnə toykiku. Xıdo vindışe ki, ım çoke. ¹⁹ Şanqo be, maştə be; ım çominə rujbe.

²⁰ Çəyo Xıdo votışe: «Bıdə pur bibun ovon de coninə məxloğon, pərəndon bıpərin zəmini səpe bıə osmoni qubbədə». ²¹ Xıdo ofəyəşe nəhənqə ovə əjdəhon iyən ovədə peqılə har curə luzəfirs kardə həmə coninə məxloğon, həməni har curə pərəndon. Xıdo vindışe ki, ım çoke. ²² Xıdo bərekət doşe bəvon: «Pevatə iyən heyve bıbən, pur bıkən dıyonədə bıə ovon, heyve bibun pərəndonən zəmini dimədə». ²³ Şanqo be, maştə be; ım pencminə rujbe.

²⁴ Çəyo Xıdo votışe: «Bıdə zəmini dim bə əməl biyə har curə coninə məxloğon – har curə mol-məlon, həyvnonon, luzəfirs kardə coninon iyən kəfşəni həyvnonon». Jıqəən be. ²⁵ Xıdo ofəyəşe har curə coninə məxloğon – har curə mol-məlon, zəminisə luzəfirs kardə har curə coninon. Xıdo vindışe ki, ım çoke.

²⁶ * Çəyo Xıdo votışe: «Ofəyəmon insoni Bəştə surəti iyən oxşər ki, bıdə əv hıkmronəti bıkə bə dıyoədə bıə moyon, osmonədə bıə pərəndon, mol-məlon, bə həmə zəmini dimi iyən zəminisə luzəfirs kardə coninon həmməy». ²⁷ * * Xıdo ofəyəşe inson İştə surətədə, ofəyəşe çe Xıdo surətədə, ofəyəşe əvon merd iyən jen. ²⁸ Xıdo

---

* **1:26** 1Kor. 11:7

* **1:27** Ofə. 5:2; Mat. 19:4-5; Mark 10:6

* **1:27-28** Ofə. 5:1-2

vote-vote bərəkət doşe bəvon: «Pevatə iyən heyve bıbən, eqətən zəmini dimi, soyb bıbən bəy, hıkmronəti bıkən dıyoədə bıə moyon, osmonədə bıə pərəndon, zəminisə luzəfırs kardə həmə coninon səpe». ²⁹ Xıdo votışe: «İmha, doydəm bəşmə zəmini dimisə tum doə həmə aləfon iyən mivonədəş tum bıə həmə doon bəhəri ki, bəhən. ³⁰ Bə zəminisə bıə həyvnon, osmoni pərəndon iyən zəminisə luzəfırs kardə coninon həmməy – bə nəfəsış bıə həmə coninon isə yem beyro doydəm həmə havzə aləfon». Jıqoən be. ³¹ Xıdo vindışe ki, Çəy ofəyə kardə har çiy vey çoke. Şanqo be, maştə be; ım şəşminə rujbe.

2

¹ Jıqo təmom kardə bin osmonon iyən zəmin, əyo bıə vey çiyon. ² * * Xıdo sə kardışe haftminə ruji İştə vində koon, esiyəy haftminə ruji İştə vində koonku səşe ıştə dinci. ³ Xıdo bərəkət doşe bə haftminə ruji, təğdis^a kardışe əv, çumçiko orıxnişe ıştə vindənin bıə həmə ofəyə koon, səşe ıstə dinci həmonə ruji.

Adəm iyən Həvo Edeni boğədə

⁴ Osmoni iyən zəmini ofəyə barədə hikoyət jıqoye. Rəbbə Xıdo zəmini iyən osmoni ofəyədə, nıbe hiç qılə rəsə zəmini dimisə, ⁵ beşeydənıbe kəfşəni hiç qılə aləfən, çumçiko Rəbbə Xıdo hələ vığandəşnıbe voş bə zəmini dim iyən ofəyə bıənıbe zəmini perosniyə insonən. ⁶ İntasi ov beşeydəbe zəmino iyən doşteydəbe həmə zəmini dimi. ⁷ * Rəbbə Xıdo soxtışe zəmini xoko inson^b pu kardışe bəçəy bukə jimonə nəfəs. Demiyən inson jiyə hestemon be. ⁸ Çəyo Rəbbə Xıdo eğandışe qıləy boğ həşipemədə vırəbəvırə bıə

---

* 2:2 İbr. 4:4,10

* 2:2-3 Beşe 20:11

^a 2:3 təğdis – qıləy şəxsi, yaan jıçiy bə Xıdo həsr kardə be.

* 2:7 1Kor. 15:45

^b 2:7 İnsən – ibrani mətnədə *adam* sıxane. In sıxan həməən oxşeydə bə *zəmin* – *adama* sıxani.

Edenədə iyən səbəso kardışe İştə soxtə inson əyo. ^{9*} Rəbbə Xıdo perosnişe zəmino har curə do, reçin vindemonə iyən hardeyro ləzətinə mivə vardə curbəcürə doon. Əy həməən perosnişe boği miyonədə jimoni do iyən çoki de bevəci zine doə do.

¹⁰ Boği ov doşteyro qıləy ru beşeydəbe Edeno, çəyo isə co beydəbe bə çoqlə xolə. ¹¹ Çəvon qıləyni nom Pişone. Əv qarde-qarde ru beydə həmə zəmin Xavilə. Ğızıl heste əyo. ¹² Çı zəmini ğızıl çoke. Əyo heste ətrinə ğiy iyən dəmarinə əqiq. ¹³ Çe dıminə ruy nom Qixone. Əv qarde-qarde ru beydə həmə zəmin Kuşi. ¹⁴ Çe seminə ruy nom Dəcləye. Əv ru beydə Aşşuri həşipeməo. Çominə ru Fərate.

¹⁵ Rəbbə Xıdo peqətişe inson noşe bə Edeni boğ ki, perosni iyən niğo bıkə ə vırəy. ¹⁶ Rəbbə Xıdo əmr kardışe bə insoni votışe: «Bemoniyə bəzineş harde boğədə bıə həmə doon bəhərono.

¹⁷ Əncəx məhə çoki iyən bevəci zine doə doy mivəo, çumçiko hukman bəmardeş çəvo hardə ruji».

¹⁸ Rəbbə Xıdo ijən votışe: «Çok ni, çe insoni tənho be, Az bəsoxtem boəy minosibə qıləy koməqəvon». ¹⁹ Rəbbə Xıdo zəmino soxtışe həmə kəfşəni həyvnonon iyən osmonədə bıə həmə pərəndon. Çəyo vardışe əvon çe insoni tonə ki, bıvındı çəy bımon çoknə nom noy. İnsoni çoknə nom noşebu bə har həyvoni, jəqəən mande çəy nom. ²⁰ İnsoni nom noşe bə həmə mol-məlon, osmoni pərəndon iyən bə həmə kəfşəni həyvnonon, intasi pəydo nibe bə insoni minosib bıə qıləy koməqəvon. ²¹ Bəvədə Rəbbə Xıdo vığandışe bo insoni qıləy niğilə han, əv şe bə han, peqətişe çəy qıləy kəməparçə, edoşe de qujdi çəy vırə. ²² Rəbbə Xıdo soxtışe insoniku peqətə kəməparçəo jen, vardışe əv insoni paliyo. ²³ İnsoni votışe:

«Diyəkə, mılxəs, çimi
Astə çımı astədəy,
Andomış çımı andomədəy.
“Jen” bəbe çəy nom,
Çumçiko merdiku^c peqətə bıə əv».

---

* **2:9** Ofə. 3:22; Vəhy 2:7; 22:2,14

^c **2:23** *Merdibrani mətnədə iş, jen – işsa.*

²⁴* Bı səbəb merd tərqi bəkarde ıştə pıə-moə umuj bəbe bəştə jeni, əvon bəben iqlə andom. ²⁵ Merd iyən çəy jen – har dıynənən qucilibin, əncəx xəcolət kəşeydənıbin çımiku.

3

Adəmi iyən Həvo bə qıno dəşe

¹* Rəbbə Xıdo ofəyə daştı həyvonon dılədə həmməysə hiləqor morbe. Mori votışe bə jeni: «Roste ki, Xıdo votəşe bəşmə “məhən boğədə bıə hiç qılə doy mivəo?”» ² Jeni votışe bə mori: «Harde bəzınemon boğədə bıə doon bəhərono. ³ Əncəx boği miyonədə bıə doy mivon barədə Xıdo votəşe: “Məhən çəvo iyən məqınən bəy, neysə bəmardeşon!”» ⁴ Mori votışe bə jeni: «Ne, əslo nibəmardeşon. ⁵ Bərəks, Xıdo zıneydə ki, həmonə mivono harde ruji obəben şımə çəşon, bəbeşon bənə Xıdo bəzıneşon çoki iyən bevəci». ⁶* Jen bəne çoke bo harde çı doy mivə, çok çiyeydə bə çəşi iyən ın do bo dərrokə doy cəlb kardeydə insoni. Əve əy çınışe həmonə mivəo, hardışe. Çəyo doşe bəştə tonə bıə şuyən, əyən hardışe. ⁷ Bə vaxti obəyn çəvon dıynənən çəşon, zınəşone ıştə qucili be. Əve omunişone bəyəndı inciyə doy livon, tumo kardışone boştə fitə.

⁸ Əvon məsəşone əvəlihanqom boğədə nəvə Rəbbə Xıdo sədo; əve Adəm iyən çəy jen niyo bin çe Rəbbə Xıdo huzuro boğədə bıə doon arədə. ⁹ Rəbbə Xıdo sədo kardışe Adəm, votışe: «Koncoş?» ¹⁰ Əy cəvob doşe: «Məsəme boğədə ıştı sədo tarsəym, qucilibim əve niyo bıəm». ¹¹ Rəbbə Xıdo votışe: «Ki votışe bəti ki, quciliş? Hardəni ki Çımı bəti harde gədəğən kardə doy mivəo?» ¹² Adəmi votışe: «Demı bə ivırə beyro ıştı bəmi doə jeni doşe çə doy mivəo, azən hardıme». ¹³* Rəbbə Xıdo votışe bə jeni: «Tı boçi jıqo karde?» Jeni votışe: «Mori bekardeşe mı roo, azən hardıme».

---

* **2:24** Mat. 19:4-5; Mark 10:7-8; 1Kor. 6:16; Ef. 5:31

* **3:1** Vəhy 12:9; 20:2

* **3:6** Rom. 5:12

* **3:13** Rom. 7:11; 2Kor. 11:3; 1Tim. 2:14

¹⁴ Rəbbə Xıdo votışe bə mori:

«Tı ımı kardeyro

Həmə soy həyvnonon iyən kəfşəni həyvnonon dılədə

Lənət ğəzənc kardeydəş.

Bəfirseş ıştə luzisə,

Xok bəhardeş ıştə həmə umri dırozi.

¹⁵ * Az deşmenəti eğandeydəm

Bəştı iyən jeni arə,

Bəştı balə iyən bəçəy fərzəndi arə

Im fərzənd bəje bəştı sə,

Tınən bətikneş əy poşnəo».

¹⁶ Çəyo Rəbbə Xıdo votışe bə jeni:

«Əğılbəbolo beədə bəti

Bədom veyə əziyət,

Doji dılədə bəzandəş ıştə əğılon.

Həmrəğ bəbeş bəştə şuyə,

Əğəti bəkarde əv bəti».

¹⁷ * Çəyo Rəbbə Xıdo votışe bə Adəmi:

«Bəştə jeni sıxani quş doyro,

Çımı ğədəğən kardə, “mivədə məhə” votə

Doy mivəo hardeyro

İştı hı cubətədə lənət beydə bə zəmini.

İştə umri dırozi de zəhməti

Hard bə dast bəvardeş zəmino.

¹⁸ Əv pebərosne botı teğ iyən şəlöl,

Tınən bəhardeş kəfşəni aləfon.

¹⁹ Deştə təvili aki nun bəhardeş.

Oxoyədə obəqardeş bə zəmin,

Çumçıko çəyo peqətə bıəş,

Bə səbəb ki, zəmini xokiş,

Bə xokən obəqardeş».

²⁰ Adəmi noşe ıştə jeni nom Həvo,^d çumçıko zəmini dimisə

---

* **3:15** Vəhy 12:17

* **3:17-18** İbr. 6:8

jiyəkəson həmməy moə be əv. ²¹ Bəvədə Rəbbə Xıdo tumo kardışe bo Adəmi iyən bəçəy jeni pusto olət, tankardovnişe bəvon.

^{22*} Çəyo Rəbbə Xıdo votışe: «Imha, insoni zınəşe çoki iyən bevəci, be bənə çəməhono qıləyni. Bıdə esə dıroz nıkə ıştə dasti, niçını nəhə jimoni doy mivəo iyən zol niçiyı!» ²³ Rəbbə Xıdo bekardışe inson boğ Edeno ki, əv kaştıqıl bıkə çəy ıştəniyən peqətə bıə zəmini. ²⁴ Rəbbə Xıdo tojnişe inson. Əy noşe bə boğ Edeni şərg ıştə keruvon iyən bə har tərəf qardə otəşinə ğılinc ki, hıvos bıkən bə jimoni doy şə roy.

4

Ğabil iyən Habil

¹ Adəmi nezkət kardışe deştə jeni Həvo, əv mande bə əğıl, zandışe Ğabil^e Həvo votışe: «Ğəzənc kardıme qıləy inson de Rəbbi koməqi». ² Çəyo əy zandışe Ğabili boə Habil. Habil be qələvon, Ğabil isə kaştevon.

³ Mıddəti dəvardə bəpeştə Ğabili edaşt vardışe bo Rəbbə Xıdo zəmini bəhrəo. ^{4*} Habiliyən vardışe ıştə qələ iminələvə həyvonono iyən çəvon piyo. Rəbbi nəzəro dəvonişe Habil iyən çəy vardə edaşt, ⁵ əncəx nəzəro dəniyonışe Ğabil iyən çəy edaşt. Əve Ğabil bərk ğəzəbnok be ekardışe ıştə diyənon. ⁶ Rəbbi votışe bə Ğabili: «Boçi ğıyzin bıəş? Boçi ekardə ıştə diyənon? ⁷ Şayət çokə ko kardeydəşbu, mımıkune tını ğəbul nıkən? Şayət çokə ko kardeydənişbo, qıno bə mır mandə çe bəy qəvədə. Əv həmrəğə bəti, əncəx tı hıkmronəti kardəniş çəy səpe».

^{8*} Çəyo Ğabili sədo kardışe ıştə boə Habil, əvon şin. Əvon daştədə beədə Ğabili hıcum kəşəşe ıştə boə Habil səpe, kıştışe əv. ⁹ Çəyo Rəbb parsəy Ğabiliku: «Koncoy ıştı boə Habil?» Əy votışe:

---

^d **3:20** *Həvo* – ibrani zıvonədə *jiyey* məno doə sıxano peqətəbə.

^{*} **3:22** Ofə. 2:9; Vəhy 2:7; 22:2,14

^e **4:1** *Ğabil* – ibrani mətniədə *ğəyin* sıxane *ğəzənc karde* voteye.

^{*} **4:4** İbr. 11:4

^{*} **4:8** Mat. 23:35; Lukə 11:51; 1Yəh. 3:12

«Zıneydənim, bəqəm az ıştə boə niğöədəm?»¹⁰ * Rəbbi votışe: «Tı çiçi karde? İştı boə xuni sədo zəmino fəryod kardeydə Bəmi.

¹¹ Esət tı lənəti səy zəmino; ə zəmin ki, okardışe ıştə qəv deştı dasti ekardə bıə boə xuni ebardeyro. ¹² Zəmin həni nibədo bəti ıştə zuy, tı əy kaştıqıl kardeədə. Kəhu iyən sərqərdon bəbeş zəmini dimisə».

¹³ Ğabili votışe bə Rəbbi: «Cəzom həniyən ziyode çımı kəşe zınəysən. ¹⁴ Diyəkə, ımruj Tı tojneydəş mını zəmino iyən İştə huzuro, azən niyo bəbem, kəhu iyən sərqərdon bəbem zəmini dimisə. Əncəx mını kışte bəzıne, bəmi rast omə har kəs». ¹⁵ Rəbbi votışe bəy: «Xəyr! Ki Ğabili bıkiştə, haft ğat xısus sə bəbe çəyku». Rəbbi bə Ğabili qıləy əlomət noşe ki, bəy rast oməkəs nıkıştı əy.

¹⁶ Demiyən Ğabili tərq kardışe Rəbbi huzur, dəmande bo jiye Edenə boği həşipemədə bıə – zəmin Nodədə.

Ğabili nəsil

¹⁷ Ğabili nezkət kardışe deştə jeni, çəy jen mande bə əğıl, zandışe Xanok. Bəvədə Ğabili dutışe qıləy şəhr, bə şəhri doşe ıştə zoə Xanoki nom. ¹⁸ Xanoki pevatışe İrad. İradi pevatışe Mehuyael. Mehuyaeli pevatışe Metuşael. Metuşaeli pevatışe Lemek.

¹⁹ Lemeki səşe dıqlə jen: Adabe qıləyni nom, Sillabe çə iqlə nom.

²⁰ Ada zandışe Yaval: de qəlon çodıonədə jiyəkəson pıəbe əv.

²¹ Yuvalbe çəy boə nom: lira iyən haftband jəkəson həmməy pıəbe əv. ²² Silla isə zandışe Tuval-Qayin. Tuval-Qayin bırıncı iyən osono tumo kardeydəbe har curə bırıniyə diləqon. Çəy hestışbe Naama nomədə qıləy hovə.

²³ İkerə Lemeki votışe bəştə jenon:

«Ha Ada iyən Silla bıməsən çımı sədo,
Ha Lemeki jenon, quş bıdən bəçımı sıxani:

Mını yarəjə karde səbəb

Kıştımə qıləy odəm,

Mını zədəjə karde səbəb

Kıştımə qıləy cıvon.

²⁴ Ğabiliro haft ğat xısus sə bəbesə,

---

* 4:10 İbr. 12:22-24

Lemekiro haftohaft ğat sə bəbe».

Şet iyən Enoş

²⁵ Adəmi ijən nezkat kardışe deştə jeni, Həvo zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Şet ^f votışe: «Xıdo bəmi baxşə doşe qıləy co zoə Ğabili kıştə Habili vırədə». ²⁶ Şetiyən qıləy zoəş be, noşe çəy nom Enoş. Bəvədə insonon dəmandin bo Rəbbi ^g nomi vanq karde.

5

Adəmiku tosə Nuhi bıə nəsilən

(1Saln. 1:1-4)

¹ * Jıqoy Adəmi nəsilə şəcərə. Xıdo insoni ofəyədə Bəştə oxşər soxtışe əv. ² * Xıdo ofəyəşe əvon merd iyən jen, bərekət doşe bəvon iyən ofəyə ruji nom noşe bəvon «inson».

³ Adəm jiyəy sadı si sor, pevatışe bəştə oxşər, ıştə surətədə qıləy zoə, noşe çəy nom Şet. ⁴ Şet bə dınyo ome bəpeştə Adəm jiyəy həştə sor, pevatışe həniyən zoon iyən kinon. ⁵ Adəmi həmməyəvo umr kardışe nəvsa si sor; çəyo əv marde.

⁶ Şet jiyəy sadı penc sor, pevatışe Enoş. ⁷ Enoş bə dınyo ome bəpeştə Şet jiyəy həştə haft sor, pevatışe zoon iyən kinon. ⁸ Şeti həmməyəvo umr kardışe nəvsa donzə sor; çəyo əv marde.

⁹ Enoş jiyəy nəve sor, pevatışe Qenan. ¹⁰ Qenan bə dınyo ome bəpeştə Enoş jiyəy həştə ponzə sor pevatışe zoon iyən kinon.

¹¹ Enoşi həmməyəvo umr kardışe nəvsa penc sor; çəyo əv marde.

¹² Qenan jiyəy hafto sor, pevatışe Mahalalel. ¹³ Mahalalel bə dınyo ome bəpeştə Qenan jiyəy həştə çıl sor, pevatışe zoon iyən kinon. ¹⁴ Qenani həmməyəvo umr kardışe nəvsa da sor; çəyo əv marde.

¹⁵ Mahalalel jiyəy şesti penc sor, pevatışe Yered. ¹⁶ Yered bə

---

^f 4:25 Şet – ibrani zıvonədə *baxşə kardey*.

^g 4:25 Rəbb – ibrani zıvonədə *Yahvəye*

* 5:1-2 Ofə. 1:27-28

* 5:2 Ofə. 1:27; Mat. 19:4-5; Mark 10:6

dınyo ome bəpeştə Mahalalel jiyəy həştə si sor, pevatışe zoon iyən kinon. ¹⁷ Mahalaleli həmməyəvo umr kardışe həştə nəve penc sor; çəyo əv marde.

¹⁸ Yered jiyəy sadı şesti dı sor, pevatışe Xanok. ¹⁹ Xanok bə dınyo ome bəpeştə Yered jiyəy həştə sor, pevatışe zoon iyən kinon.

²⁰ Yeredi həmməyəvo umr kardışe nəvsa şesti dı sor; çəyo əv marde.

²¹ * Xanok jiyəy şesti penc sor, pevatışe Metuşelah. ²² Metuşelah bə dınyo ome bəpeştə Xanok sesa sor şe de Xıdo bə ico, pevatışe zoon iyən kinon. ²³ Xanoki həmməyəvo umr kardışe sesa şesti penc sor. ²⁴ Əv şeydəbe de Xıdo. Çəyo okıriyəy bə ğəyb, çumçiko Xıdo bardışe əv İştə tonu.

²⁵ Metuşelah jiyəy sadı həştə haft sor, pevatışe Lemek. ²⁶ Lemek bə dınyo ome bəpeştə Metuşelah jiyəy haftsa həştə dı sor, pevatışe zoon iyən kinon. ²⁷ Metuşelahi həmməyəvo umr kardışe nəvsa şesti nəv sor; çəyo əv marde.

²⁸ Lemek jiyəy sadı həştə dı sor, pevatışe zoə. ²⁹ Doşe bəy nom Nuh, çəyo votışe: «Əv dılvandı bədo bəmə çəmə koədə iyən Rəbbi lənətmənd kardə zəmini kaştıqıl kardeədə, çəmə daston kəşə zəhmətədə». Əve noşe çəy nom Nuh ^h ³⁰ Nuh bə dınyo ome bəpeştə Lemek jiyəy pencsa nəve penc sor, pevatışe zoon iyən kinon.

³¹ Lemeki həmməyəvo umr kardışe haftsa hafto haft sor; çəyo əv marde.

³² Nuhi hestışbe pencsa sin, əy pevatışe Sam, Ham iyən Yafəs nomədə bıə zoon.

6

İnsonon royo beşe iyən ovbarz

¹ İnsonon dəmandin zəmini dimisə vey be, çəvon kinon moəku bin. ² Bəvədə Xıdo zoon bənen vey reçinin çe insonon kinon, ıştə bəqəm kardə kinə jen səçone boştə. ³ Rəbbi votışe: «Çımı ruf zol

---

* **5:21-24** İbr. 11:5; Yəhd. 14-15

^h **5:29** *Nuh* – ibrani zıvonədə *dılvandı*.

nibəmande insonədə, çumçiko əvon əncəx andomin. Çəvon umr sadı vist sor bəbe».

⁴ Həmonə dovrədə dijdə odəmonⁱ zəmini dimisə jiyeydəbin, Xıdo zoon insonon kinon jen sə iyən çəvon fərzəndon bə dınyo omə dovriku hestbin əvon. Imon ğədimə dovri ğəhrəmonə iyən nom-sandinə odəmonbin.

^{5*} Rəbbi vindişe ki, veyin çe zəmini dimisə biə insonon şərə əməlon iyən har vaxti bə bevəci səbəro beydən çəvon dilonədə biə fikiron iyən niyəton. ⁶ Rəbb pəşimon be ki, soxtəşe insonon dınyoədə iyən ğərəğəydi qəte ıştə dılədə. ⁷ Rəbbi votışe: «Bəmolem zəmini dimiku ıştə ofəyə insonon, ımi bəvardem de insonon bə ivirə, bə həyvnonən, luzəfirs kardəyonən iyən pərəndonən sə, çumçiko Az pəşimon biəm ki, soxtəme əvoni».

⁸ Əncəx Nuhi lutf pəydo kardışe Rəbbi çəşədə.

^{9*} Jıqoy Nuhi tarıxçə: Nuh salehə iyən ıştə nəsilə dılədə benoxsanə qıləy odəmbe. Əv de Xıdo şeydəbe. ¹⁰ Nuhi beşe seqlə zoə: Sam, Ham iyən Yafəs. ¹¹ Əncəxən çe Xıdo huzurədə dınyoədə biə insonon ıştə royo beşəbin iyən dınyo pur biəbe de zori. ¹² Xıdo vindişe, zəmini dimədə biə insonon beəxloğ biən, dınyoədə biə həmə bəşəri dəqijniyəşe ıştə ro.

¹³ Xıdo votışe bə Nuhi: «Çımı vədə biə həmə bəşəri oxoy rəsə, çumçiko dınyo pur biə deçəvon zori. Əve Az de dınyo bə ico məhv bəkardem əvoni. ¹⁴ Boştə tumo bıkə qıləy qəmi qoferə^j doo, tumo bıkə otağon çəy dılədə, ğıy bijən bəçəy səpe dılətono iyən bentono. ¹⁵ Qəmi jıqo tumo bıkə: sesa qəz^k çəy dırozi, penco qəz çəy hovuji, si qəzən bıbu çəy bılindi. ¹⁶ Qəmi səpeku i qəz saru pencə okəyş iyən yano bınəyş çəy bəy. Qəmi se mərtəbəş bıbu: qıləyni jiyədə, qıləyni miyonədə, qıləyniyən səpe.

ⁱ**6:4** *Dijdə odəmon* – ibrani mətnədə *nefilim* sıxane tam oşko ni çəy mənə.

^{*}**6:5-8** Mat. 24:37; Lukə 17:26; 1Pet. 3:20

^{*}**6:9** 2Pet. 2:5

^j**6:14** *Qofer* – noməlümə qıləy doye.

^k**6:15** *İqəz* – de ğədimə pamyə 45 sm.

¹⁷ Diyəkə, Az zəmini dimi de ovəyzə ovi ğərğ bəkardem ki, osmonon jiyədə jimonə nəfəs bıə həmə coninon məhv bıbun iyən zəmini dimisə bıəyon həmməy bıbardın. ¹⁸ Əncəx İştə əhdi detı dəbasteydəm. Tı deştə zoon, jeni iyən vəyuon bə ico pəbənişteş bə qəmi. ¹⁹ Penşandış bə qəmi həmə həyvnonono, coninə məxloğono qiti – niyə iyən moə ki, səğ bımandın detı bə ivırə. ²⁰ Səğ bımandın votəynə, bəştə curon mıvofiğ pərəndon, həyvnonon iyən zəminisə luzəfırs kardəyon har qıləyniyədə qiti bome ıştı tonu. ²¹ Həmçinin peqət deştə har curə zımhor, qırdə bıkə ıştə tonu ki, bıbu ıştı iyən çəvon hard».

²²* Nuhi kardəşe har çiy: çoknə Xıdo əmr kardəşe bəy, jəqoən əy rosnişe bə vırə.

7

¹ Rəbbi votışe bə Nuhi: «Tı dəşi bə qəmi deştə xıyzoni həmməy, çumçiko ım bəşəri nəsil dılədə əncəx tını saleh vindime İştə vədə. ² Peqət deştə har pokə həyvoni niyə iyən moəo haft qit, har mırdolə həyvoni niyə iyən moəo i qit. ³ Həmçinin peqət osmoni pərəndon niyə iyən moəo haft qit, bıdə bıjiyı çəvon nəsil həmə zəmini dimisə. ⁴ Çumçiko haft ruji bəpeştə Az voş bədom voye bə zəmin çıl ruj-çıl şəv iyən məhv bəkardem İştə soxtə coninon həmməy zəmini dimədə». ⁵ Nuhi bə vırə rosnişe har çiy, çoknə Rəbbi əmr kardəşe bəy. ⁶ Nuhi hestışe şəssa sin zəmini dimisə ovbarz beədə. ⁷* Nuh, çəy jen, zoon iyən vəyuon ivırədə peniştin bə qəmi ki, perəxın ovbarziku. ⁸ Pokə həyvnonon iyən mırdolə həyvnonon, pərəndon iyən həmə zəminisə luzəfırs kardəyon ⁹ niyə iyən moə qılön, qit-qit oməyn Nuhi tonu dəşin bə qəmi, çe Xıdo bə Nuhi əmr kardə ğəzinə. ¹⁰ Haft ruji bəpeştə ovəyzi ovon ru bin bə zəmin. ¹¹* Bə vaxti – Nuhi umri şəssaminə sori, dıminə manqi havdəminə ruji de tovi peqıləyn niğiliyədə bıə həmə yolə ovə səvonon iyən obəyn osmoni pencon. ¹² Çıl ruj-çıl şəv voş voəy bə zəmini dim.

---

* 6:22 İbr. 11:7

* 7:7 Mat. 24:38-39; Lukə 17:27

* 7:11-12 2Pet. 3:6

¹³ Hejo həmonə ruji Nuh, çəy jen, çəy zoon Sam, Ham, Yafəs iyən çəy seqlə vəyu peniştin bə qəmi. ¹⁴ Deyəvon ivirədə dəşin bə qəmi har curə kəfşəni həyvon, har curə soy həyvon, zəminisə luzəfirs kardə, osmonədə pərə har curə conin iyən har curə pərəndon: ¹⁵ qit-qit oməyn Nuhi tono, dəşin bə qəmi həmə coninon. ¹⁶ Çe Xıdo bə Nuhi əmr karde gəzinə həmə coninon niyə iyən moə qilon dəşin bə qəmi. Rəbbi edoşe çe qəmi bə çəvon dumo.

¹⁷ Çıl ruj ovbarz be zəmini dimisə iyən ov ziyod be, rost kardışe qəmi zəminiku sape. ¹⁸ Ov vey sape rost be, eqətışe zəmini dim, qəmi dəmande ovi dimədə bo sınıv jəy. ¹⁹ Ovi jıqo qətışe zəmini dim ki, bə ov gərg bin osmonon jiyədə bıə həmə barzə bandon. ²⁰ Ov ponzə qəz rost be çe bandon bəşonsə, edoşe əvon. ²¹ Məhv bin zəmini dimisə hərəkət kardə coninon həmməy – pərəndon, soy həyvonon, kəfşəni həyvonon, zəminisə luzəfirs kardəyon iyən həmə insonon. ²² Hışkiədə jiyə, bukədəş jimoni nəfəs bıə coninon həmmə mardin. ²³ Rəbbi məhv kardışe zəmini dimisə bıə həmmə bəyjiyon: insononku tosə həyvonon, luzəfirs kardəyon iyən osmoni pərəndon; məhv be zəmini dimədə har çiy. Əncəx Nuh iyən deəy bə ico qəmiyədə bıəyon səğ mandin. ²⁴ Ovi hıkmronəti kardışe zəmini dimədə sadı penco ruji dılədə.

8

Ovbarzi oxoy

¹ Xıdo bə yod vardışe Nuh iyən deəy bə ico qəmiyədə bıə həmə kəfşəni həyvonon iyən soy həyvonon. Xıdo vavaz vıgandışe bə zəmini dim, ov dəmande bo kam be. ² Bastə bin nıgılıyədə bıə ovə səvonon iyən osmonon pencon, voş omande. ³ Ov de fatxəşi okıriyəy zəmini dimo, sadı penco ruj dəvardə bəpeştə ov kam be. ⁴ Qəmi mande Araratə bandonədə haftminə manqi havdəminə ruji. ⁵ Ov okıriyəy tosə daminə manqi, bandə bəşon çiyəyn daminə manqi iminə ruji.

⁶ Nuhi okardışe ıştə tumo kardə qəmi pencə, çıl ruji bəpeştə ⁷ vadoşe qıləy lo; lo pərəy şe səkuyəşe har tərəf zəmini dimədə tosə ovi hışk be. ⁸ Nuhi bı səfə vadoşe qıləy kafe ki, bızını ovi zəmini

dimo okıriyəy-onıkiyay. ⁹ Əmma kaftə nıznəşe pəydo karde nişteyro qıləy rohatə vırə oqarde bə qəmi – çəy tonə, çumçıkə hələ ov hestbe həmə zəmini dimədə. Nuhi dıroz kardışe ıstə dast qətişe kaftə bardışe əv bə qəmi – ıstə tonə. ¹⁰ Əy çəş kardışe həniyən haft ruj iyən vadoşe kaftə qəmiyo. ¹¹ Şanqovəsəy kaftə oqarde çəy tonə. Çe kaftə tikədə tojə zeytunə livə hestbe. Nuhi zınəşe ki, ov okıriyə zəmini dimo. ¹² Əy çəş kardışe həniyən haft ruj iyən vadoşe qıləy kaftə, həni kaftə onıqarde çəy tonə.

¹³ Nuhi umri şəssa iminə sori, iminə manqi iminə ruji ov hışk be zəminisə. Nuhi rost kardışe qəmi əyvonə, vindışe ki, zəmini səpe bıə ov hışk bıə. ¹⁴ Dıminə manqi vistı haftminə ruji zəminisə bıə ov qırd hışk be.

¹⁵ Xıdo votışe bə Nuhi: ¹⁶ «Tı deştə jeni, zoon iyən vəyuon bə ico beşən qəmiyo. ¹⁷ Bekə bə benton detı bıə həmə bəyjiyon – pərəndon, həyvnonon iyən zəminisə luzəfırs kardəyon. Bıdə pevilo bıbun bə zəmini dimi, pevata iyən heyve bıbun zəminisə». ¹⁸ Nuh beşe qəmiyo deştə jeni, zoon iyən vəyuon bə ico. ¹⁹ Bəştə cinsi qorə dastə-dastə tərq kardışone qəmi həmə həyvnonon, luzəfırs kardəyon, pərəndon iyən zəminisə jiyə həmə bəyjiyon.

²⁰ Nuhi bo Rəbbi tumo kardışe qıləy ğırbonqo. Əy peqətişe har curə pokə həyvnononədə iyən pokə pərəndonədə, edaşışe əyo sute ğırbon. ²¹ Bə Rəbbi rost be xoşə bu çımiku, Rəbbi votışe ıstə dılədə: «Diyə məkə ki, cohilətiku jıqo insoni dılı fikron hejo yavəy, i kərən insoni hıubətə lənət nıbəkardem bə zəmini dimi. İ kərən məhv nıbəkardem bənə esətnə həmə bəyjiyon.

²² Dınyo çanə bımandı
Kaştıqıl, tati-sard,
Tovıston-zımıston iyən şəv-ruj
Nibərəse bə oxoy».

9

Çe Xıdo bə Nuhi vəd

¹* Xıdo bərəkət doşe bə Nuhi iyən bəçəy zoon votışe: «Pevatən, heyve bıbən iyən etənən zəmini dimi. ² Şıməku bətarsen bə dəhşət bomen hışkiədə bıə həmə həyvnonon, osmonədə bıə həmə pərəndon, zəminisə luzəfırs kardə həmə coninon iyən dıyoədə bıə həmə moyon. Əvon doə bıən bəşmə ixtiyor. ³ Boşmə hard bıbun həmə coninonən, əvoni həmməy doydəm bəşmə bənə havzə aləfon. ⁴* Əncəx qujdi məhən deçəy con bıə xuni bə ivırə. ⁵ Çəy əvəzi hukman bəstem qırəm şımə xun ekardə bıbo. Bəstem har həyvnoniku şımə əvəzi. Həmçinin insoniku – əvəzi bəstem ıştə boə conı sə har kəsiku.

⁶* * Ki eko insoni xuni,
Çəy xunən ekardə bəbe
De insoni dasti.
Çumçıko Xıdo soxtəşe inson
Bəştə surəti qorənə.

⁷* Şımə pevatə iyən heyve bıbən
Pevilo bıbən bə zəmini,
Heyve bıbən əyo».

⁸ Xıdo votışe bə Nuhi iyən deçəy bıə bəçəy zoon: ⁹ «Az ıştə əhdi basteydəm deşmə iyən şımə peşonə nəsilı, ¹⁰ de qəmiyo beşə zəmini dimisə bıə həmə coninə məxloğon – pərəndon, soy həyvnonon iyən həmə kəfşəni həyvnonon. ¹¹ Deşmə noydəm ıştə əhdi ki, həni i kərən de ovbarzi məhv nıbəben həmə bəyjiyon iyən hiç vaxt nıbəbe zəmini dimi viron kardə ovbarz». ¹² Xıdo votışe ijən: «İme Çımı deşmə iyən deşmə bıə həmə coninon nəsilbənəsıl zol bastə əhdi əlomət: ¹³ noydəm ıştə haftranqə avədə ki, bıbu Demı iyən zəmini arədə bıə əhdi əlomət. ¹⁴ Az bə zəmini dim avə vardeədə, avədə bəçiye haftranqə. ¹⁵ Bəvədə Az bə yod bəvardem Çımı deşmə iyən de həmə coninə məxloğon iyən de bəşəri bastə

---

* **9:1** Ofə. 1:28

* **9:4** Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Ğanun. 12:16,23-25; 15:23

* **9:6** Beşe 20:13

* **9:6** Ofə. 1:26

* **9:7** Ofə. 1:28

əhdi. Ovon i kərən penibəqarden bə ovbarz, məhv nıbəkarden həmə coninon. ¹⁶ Haftranqə bəbe avədə. Az bəvindem əy, bə yod bəvardem İştə de zəmini dimədə jiyə həmə bəşəri bastə zolə əhdi». ¹⁷ Xıdo ijən votışe bə Nuhi: «İme Çımı de zəmini dimədə jiyə həmə bəşəri bastə əhdi əlomət».

Nuhi zoon

¹⁸ İmonin Nuhi qəmiyo beşə zoon: Sam, Ham iyən Yafəs. Hami pevatişe Kənan. ¹⁹ İmonin Nuhi seqlə zoon, çəvon oriğ-toriğonin zəmini dimisə pevilo bıə həmə insonon.

²⁰ Nuh dəmande bo kaşte-qıl karde zəmini, eğandışe qıləy anqıə boğ. ²¹ Əy peşoməşe şərov sərxoş be, qucili olxarte ıştə çodıədə.

²² Kənanı pıə Hami vindişe ıştə pıə qucili be, votışe ım bəştə dıqlə boə bentonədə. ²³ Sami iyən Yafəsi peqətsəone qıləy olat səğandışəone ıştə amonsə dumo-dumo dəşin bə dılə, edoşəone ıştə pıə quciliyə andom. Əvon qordıniyəşonbe ıştə dimon vəbəpeşt ki, nıvındın ıştə pıə quciliyə andomi. ²⁴ Nuh əşte ıştə sərxoşətiku, zınəşe ıştə rukə zoə əməl votışe:

²⁵ «Lənət bıbu bə Kənanı,
Ğolam bıbu bəştə boon ğolamon».

²⁶ İjən votışe:
«Alğış bıbu bə Sami Xıdo Rəbbi,
Kənan ğolam bıbu bəy.

²⁷ Xıdo qeşi bıdə bə Yafəsi,
Bıjiyı Sami çodıonədə.
Kənan ğolam bıbu bəy».

Nuhi marde

²⁸ Nuh jiyəy sesa penco sor peş ovbarzi. ²⁹ Əy həməyəvo umr kardışe nəvsa penco sor, marde.

10

Nuhi nəsil

(1Saln. 1:5-23)

¹ Jıqoy Nuhi zoon Sami, Hami iyən Yafəsi nəsılə şəcərə. Çəvon zoon bin peş ovbarzi.

² Yafəsi zoon: Qomer, Maqoq, Maday, Yavan, Tuval, Meşek iyən Tiras. ³ Qomeri zoon: Aşkenaz, Rifat iyən Toqarma. ⁴ Yavani zoon: Elişa, Tarşiş, Kittim iyən Dodanim. ⁵ Çəvon nəsilon pevılo bin bə ləpəkon, bəçəvon zəminon. Co bin ıştə milləton arədə bə zıvonon iyən ğəbilon.

⁶ Hami zoon: Kuş, Misrayim, Put iyən Kənan. ⁷ Kuşi zoon: Seva, Xavila, Savta, Raama iyən Savteka. Çe Raama zoon: Səba iyən Dedan. ⁸ Kuşi beşe Nəmrud nomədə qıləyən zoə. Əv be zəmini dimisə iminə ğudrətinə odəm. ⁹ Nəmrud qıləy mahirə neçiyəvonbe de Rəbbi koməqi əve xəlği arədə jıqo ifodə votə beydə «Rəbbi vədə bənə Nəmrudı mahirə neçiyəvon». ¹⁰ Sıftə bəçəy podşoəti daxilbin zəmin Şınarədə ¹ bıə Babil, Erek, Akkad iyən Kalne. ¹¹ Əv ovaşte çı zəmino bə zəmin Aşşur, dutişe Ninevə, Rexevot-Iri, Kelahi ¹² çe Ninevə de yolə şəhr bıə Kelahi arədə bıə Reseni.

¹³ İmonin Misrayimi nəsilon: Ludıjon, Anamıjon, Lehavıjon, Naftuhıjon, ¹⁴ Patrosıjon, çe Fılıştıjon əjdod bıə Kasluhıjon, həmçinin Kaftorıjon.

¹⁵ İmonin çe Kənani nəsilon: iminə zoəş Sidon, Xet, ¹⁶ həmçinin Yevuşıjon, Emorıjon, Qirdaşıjon ¹⁷ Xivıjon, Arqıjon, Sinıjon, ¹⁸ Ervadıjon, Semarıjon iyən Xamatıjon. Peşovoni Kənani ğəbilon pevılo bin bə ətrofədə bıə vıron. ¹⁹ Dıroz beydəbin çe Kənanıjon məzon Sidoniku bə Qerari tərəf tosə Ğəzzə, bə Sodomi, Homorrə, Admayə, Sevoyimi tərəf tosə Leşay. ²⁰ İmonbin ıştə zəminonədə iyən milləton arədə bə ğəbilon iyən zıvonon qorənə co bıə Hami zoon.

²¹ Everi həmə zoon əjdod iyən Yafəsi yolə boə bıə Samiyən^m beşe zoon. ²² Sami zoon: Elam, Aşşur, Arpakşad, Lud iyən Aram.

²³ Arami zoon: Us, Xul, Qeter iyən Maş. ²⁴ Arpakşadi pevatışe Şelah, Şelahı pevatışe Ever. ²⁵ Everi beşe dıqlə zoə: Peleqbeⁿ

---

¹**10:10** *Zəmin Şınar – yainki Mesopotamiyəy.*

^m**10:21** *Yafəsi yolə boə bıə Sami – yainki yol bıə Yafəsi boə Sami.*

ⁿ**10:25** *Peleq – ibrani zıvonədə baxşpo be.*

qıləyni nom, çumçiko zəmini dim baxşpo be çəy dovrədə.
Yoqtanbe çəy boə nom.²⁶ Yoqtani pevatışe Almodad, Şelef,
Xasarmavet, Yerah,²⁷ Hadoram, Uzal, Diqla,²⁸ Oval, Avimael,
Səba,²⁹ Ofir, Xavila iyən Yovav; Yoqtani zoonbin imon həmməy.
³⁰ Əvon səbəso bıəbin həşipemədə – Meşaku detosə Sefari bıə
bandikuyə məholədə.³¹ Imon ıştə zəminədə iyən milləti arədə bə
ğəbilon iyən bə zıvonon co bıə Sami zoonbin.
³² İmonin ıştə milləton arədə bəştə nəsilon qorənə Nuhi zoon
ğəbilon. Çəvon nəsilono milləton pevilo bin bə zəmini peş ovbarzi.

11

Babili ğullə

¹ Həmə dınyoədə hestbe iqlə zıvon iyən iqlə qəpjemon. ² İnsonon
həşipeməo kuç karde omeyədə zəmin Şinarədə rast oməyn bə qıləy
pani, səbəso bin əyo. ³ Çəyo votışone bə iyəndı: «Boən kərpuc
bısoxtəmon, əy bıpatəmon çok-çoki». Əvon peqətişone kərpuc sıği
əvəzi iyən ğıy qılı əvəzi. ⁴ İjən votışone: «Boən bıdutəmon boştə
qıləy şəhr iyən səş bə osmonon rəsə qıləy ğullə, nom bekəmon,
həni pevilo məbəmon bə həmə zəmini dimi».

⁵ Əve Rəbb eşe saru ki, diyə bıəkə bə bəşəri zoon dutə şəhri iyən
ğullə. ⁶ Rəbbi votışe: «İmha, əvon həmməy iqlə xəlğın iyən
hestışone iqlə zıvon. Əve bino kardəşone bo ın koy karde iyən
hiçki mane əbini bəçəvon karde piyə koy. ⁷ Boən eşəmon saru
bəyəndı bıjənəmon çəvon zıvoni ki, bıdə sənırəsın iyəndı». ⁸ Rəbbi
pevilo kardışe əvon çəvrəyko bə həmə zəmini dimi. Əvon
oqətişone şəhri dute. ⁹ Əve Babil^o nom doşone bə vırəy, çumçiko
Rəbbi əyo bəyəndı jəşe həmə dınyoədə bıə zıvon iyən pevilo
kardışe əvon bə həmə zəmini dimi.

Samiku tosə İbrami bıə nəsilon

(1Saln. 1:24-27)

---

^o11:9 *Babil* – ın sıxan ibrani zıvonədə *bəyəndı jəy* mənə doə bə
balal sıxani oxşeydə.

¹⁰ Jıqoy Sami nəsılə şəcərə: Arpakşad moəku be dı sor peş ovbarzi – Sam sa sinədə beədə. ¹¹ Sam jiyəy pencsa sor Arpakşad moəku be bəpeştə. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

¹² Arpakşadi sivi penc sin beədə çəy zoə Şelah moəku be.

¹³ Arpakşad jiyəy çosa se sor peş Şelahi moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

¹⁴ Şelahi si sin beədə moəku be çəy zoə Ever. ¹⁵ Şelah jiyəy çosa se sor peş Everi moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

¹⁶ Everi sivi çəy zoə Peleq moəku be. ¹⁷ Ever jiyəy çosa si sor peş Peleqi moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

¹⁸ Peleqi si sin beədə çəy zoə Reu moəku be. ¹⁹ Peleq jiyəy dısa nəv sor peş Reu moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

²⁰ Reu sivi dı sin beədə çəy zoə Seruq moəku be. ²¹ Reu jiyəy dısa haft sor peş Seruq moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

²² Seruqi si sin beədə çəy zoə Naxor moəku be. ²³ Seruq jiyəy dısa sor peş Naxori moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon.

²⁴ Naxori vistı nəv sin beədə çəy zoə Terax moəku be. ²⁵ Naxor jiyəy sadı nonzə sor peş Terax moəku be. Çəy beşe həniyən zoon iyən kinon. ²⁶ Teraxi hafto sin beədə çəy zoon İbram, Naxor iyən Haran moəku bin.

²⁷ Jıqoy çe Teraxi nəsili şəcərə: Teraxi pevatışe İbram, Naxor iyən Haran. Harani pevatışe Lut. ²⁸ Haran ıştə pıə Teraxi moəku bıə zəminədə – Xaldeyijon şəhr Urədə marde. ²⁹ İbrami iyən Naxori səşone boştə jen. İbrami jeni nom Səray, Naxori jeni nom isə Milkabe. Milka Harani kinəbe. Çe İska pıən Haranbe. ³⁰ Səray besonbe, çəy bedəşnıbe əğıl.

³¹ Teraxi peqətışe deştə ıştə zoə İbram, Harani zoə bıə ıştə nəvə Lut, ıştə zoə İbrami jen bıə vəyu Səray, beşe Xaldeyijon şəhr Uro bə zəmin Kənan şeyro. Əvon oməyn bə Xaran, səbəso bin əyo.

³² Teraxi umr kardışe dısa penc sor, marde Xaranədə.

12

Çe Xıdo bə İbrami hele

¹* Rəbbi votışe bə İbrami: «Beşi ıştə zəmino, ıştə avlodon arəo, pıə kəo, bışi bə Çımı bəti nişo doə zəmin. ² İştiku obəfəyem qıləy yolə millət, bərəkət bədom bəti, barz bəkardem ıştı nomi iyən bəbeş bərəkəti səvon. ³* Bərəkət bədom bə bəti bərəkət doəkəson, lənət bəkardem bə bəti lənət kardəkəson. Deştı vositə bərəkət bəsten çe zəmini dimi həmə tobyon».

⁴ İbram beşe çəyo Rəbbi bəy vote ğəzinə. Lutən şe deəy ivirədə. İbram hafto penc sinədəbe Xarano beşeədə. ⁵ İbrami peqətışe ıştə jen Səray, boəzo Lut, ıştə həmə əmlök iyən ıştə Xaranədə bıə həmə nokon, dəro qıniye bə zəmin Kənanı tərəf. Əvon oməyn bə zəmin Kənan. ⁶ İbram ovaşte çəyo, rəsəy bə şəhr Şekemi nezi bıə bə More şimşori nezi. Bəvədə Kənanıjon jiyeydəbin bı zəminədə. ⁷* Rəbb çiyəy bə İbrami votışe: «In zəmini bədom bə ıştı nəsilə bıə odəmi». İbrami bəy çiyə Rəbbiro tumo kardışe əyo qıləy ğırbonqo. ⁸ Çıyo dəro qınye bə Bet-Elı həşipemədə bıə bandı-kuyə vırə tərəf, soxtışe iyo çıdo. Bet-El çe çodı həşiniştədə, şəhr Ay isə çəy həşipemədəbe. İbrami əyoən soxtışe bo Rəbbi qıləy ğırbonqo iyən sədo kardışe Rəbb deçəy nomi. ⁹ İbram şe-şe bədi Neqevi hərəkət kardeydəbe.

İbram Misirədə

¹⁰ Vəşyəni bino be bı zəminədə. İbram şe bə Misir mivəğəti mandeyro, çumçıkə bərkə vəşyəni hıkm kardeydəbe həmonə zəminədə. ¹¹ Əv nez beədə bə Misiri, votışe bəştə jen Sərayı: «Diyəkə az zıneydəm ki, tı reçinə jeniş. ¹² Misirijon bəvinden tını bəvoten: “Im çəy jene”. Bəvədə mını bəkişten, tını isə səğ vabədon. ¹³* Bəlkəm tı bivoti ki, çımı hovəş, bəvədə bəştı xotı deminən çokə rəftor bəkarden, azən səğ bəmandem».

¹⁴ İbram oməy bə Misiri rəseədə Misirijon vindişone çəy jen vey reçinə. ¹⁵ Fironi əyononən vindişone jen, tarif kardışone əv bo fironi. Jen bardə be bə fironi səray. ¹⁶ Fironi bəçəy xotı çokə rəftor

---

* **12:1** Həv. 7:2-3; İbr. 11:8

* **12:3** Ofə. 22:18; 26:4; 28:14; Həv. 3:25; Qal. 3:8

* **12:7** Həv. 7:5; Qal. 3:16

* **12:13** Ofə. 20:2; 26:7

kardışe de İbramiyən: İbram xıvand be bə pəs-bızı, mol-mələ, niyə iyən moə həon, ğolamon, kənizon iyən dəvon.

¹⁷ Əncəx Rəbbi bə İbrami jen Səray qorə yolə mısibəton vardışe bə fironi iyən bəçəy kəy odəmon sə. ¹⁸ Fironi sədo kardışe İbram votışe: «İm çı koye, varde bəçımı sə? Boçi bəmi nıvotə ki, Səray ıştı jene? ¹⁹ Boçi votə ki, “ım çımı hovəye” azən səme əv boştə jen? Esə peqət ıştə jeniyan beşi bışı». ²⁰ Fironi əmr kardışe çəvon barədə bə odəmon, dəro kardışone İbram deçəy jeni deçəvon soyb bıə həmə çiyon bə ivirə.

13

Luti İbramiku esiye

¹ İbram beşe Misiro şe bə zəmin Neqev deştə jeni iyən soyb bıə həmə çiyon bə ivirə. Lutən deəybe. ² İbram vey ərbob be: çəy beşe veyə qələ iyən ğızıl-nığə. ³ Əv beşe Neqevo dəvarde-dəvarde qıləy vırəo bə iqlə vırə, şe tosə Bet-Eli – Bet-Eli iyən şəhr Ay arədə bıə bəştə sıftə çodı ejə vırə. ⁴ İbram bəvədə rəsəy bəştə tumo kardə ğırbonqo tonə iyən sitoyış kardışe bə Rəbbi əyo.

⁵ De İbrami ivirədə bıə Lutiyən hestışbe pəs-bız, mol-mələ iyən çodıon. ⁶ Vırə tanqij kardeydəbe bəvon ivirədə jiyeyro, çumçiko veybe çəvon əmlök iyən mande nəznin bə ivirə. ⁷ Həsbəhs eqınıye İbrami qələvonon iyən Luti qələvonon arədə. Bəvədə Kənanıjon iyən Perizıjon jiyeydəbin bı zəminədə.

⁸ İbrami votışe bə Luti: «Bıdə həsbəhs nıbu çəmə iyəndı iyən çəmə qələvonon arədə, çumçiko əmə avlodimon. ⁹ İştı çəşi vədə nin bəqəm həmə zəminon? Boy co bıbəmon. Ehanə tı bışoş bə çəp, az bəşem bə rost, tı bışoş bə rost, az bəşem bə çəp». ¹⁰ * Lut pedyəsəy, vındışe ru İordani kənoədə bıə pani. Bəvədə in zəmin tosə Soari həmməyəvo doştə beydəbe bənə Misirıjon zəmini iyən bənə Rəbbi boğibe. Rəbbi hələ məhv kardəşnıbe Sodom iyən Homorra. ¹¹ Luti vıjnişe boştə ru İordani kəno bıə pani. Əy hərəkət kardışe bə şərg. De jıqo əvon esiyəyn iyəndıku. ¹² İbram mande

---

* 13:10 Ofə. 2:10

zəmin Kənanədə, Lut isə dəmande bo jiye panyədə bə şəhron nezi iyən soxtişe iştə çodon tosə Sodomi. ¹³ Sodomi əhali vey dəqardəbe iyən veyə qıno kardeydəbin bə Rəbbi vəynə.

¹⁴ Lut İbramiku esiye bəpeştə Rəbbi votişe bə İbrami: «Rost bıka iştə səy edyəs iştə mandə vırəyku bə şimali, bə cənubi, bə şərği iyən bə ğərbi tərəf. ¹⁵ * İştı vində həmə zəminon zol beyro bəti iyən bəştı nəsili bədom. ¹⁶ İştı nəsili zəmini qardi ğədərədə heyve bəkardem. Əqər i kəs aşmarde bızıno zəmini qardi, aşmarde bəzıne iştı nəsilıyən. ¹⁷ Bəşt bıqard ın zəmini bə dırozi iyən bə nıvəy, çumçıko Az doydəm əy bəti». ¹⁸ İbrami peqətişə iştə çodı, oməy səbəso be şəhr Xevroni nezi bə Mamre şimşorəco tonə. Əy tumo kardışe qıləy ğırbonqo iyo bo Rəbbi.

14

İbrami peroxnişe Lut

¹ Bı vaxti Şinari podşo Amrafeli, Ellasari podşo Aryoki, Elami podşo Kederləomeri iyən Ğayimi podşo Tidali bino kardışone canq ² bə Sodomi podşo Berayi, Homorrə podşo Birşayi, Adma podşo Şinavi, Sevoyimi podşo Şemeveri, Bela, yəni Soari podşo vəynə. ³ In oxonə penc podşo vardışone iştə ğoşunon bə ico, esətnə Nemekə dıyo nomədə bə şam Siddimədə. ⁴ Əvon donzə sor mandəbin Kederləomeri nəzorəti jiyədə, senzəminə sori isə kardəşonbe ğıyom. ⁵ Çordəminə sori Kederləomer iyən deəy bə ivirə bə podşon oməyn ğır kardışone Aşterot-Qarnayimədə Rafavijon, Hamədə Zuzijon, Şave-Qiryatayimədə Emvijon, ⁶ daşti kənoədə detobə El-Parani dıroz bə Seiri bandonədə bə Xorvijon. ⁷ Peşo oqardin bə dumo, şin bə En-Mişpat, yəni bə Qadeş. Ğır kardışone Amaleqi zəmini həmə əholi iyən Xaseson-Tamarədə jiyə Emorijon. ⁸ Sodomi podşo, Homorrə podşo, Adma podşo, Sevoyimi podşo, Bela, yəni Soari podşo oməyn bə şam Siddim, ⁹ Elami podşo de Kederləomeri, Ğayimi podşo de Tidali, Şinari podşo de Amrafeli, Ellasari podşo de Aryoki dəmandin bə canq: çə

---

* 13:15 Həv. 7:5

podşo bə penc podşo vəynəbe. ¹⁰ Şam Siddimədə hestbe de ğətrani purə veyə çoləko. Sodomi iyən Homorrə podşon daveyku viteədə dəqının əyo, səğ mandəkəson isə vitin bə bandon. ¹¹ Ğalib oməkəson peqətişone şin Sodomi iyən Homorrə həmə əmlök iyən hardımon. ¹² Deştə bardışone İbrami boəzo Lut iyən çəy əmlök, çumçiko əvən jiyeydəbe Sodomədə.

¹³ Daveyku səğ perəxə i kəs oməy doşe in xəbə bə İbrani İbrami. Əv jiyeydəbe de Eşkoli iyən de Aneri boə Emorijə Mamre şimşorə doon tonə. Əvon İbrami mittəfiğonbin. ¹⁴ İbram məseədə ki, çəy avlod Lut əsir qətə bıə, peqətişe ıstə kədə moəku bıə, canqi təlimi dəvardə sesa həjdə nokə tosə Dani rımuş kardışe deşmenon. ¹⁵ Əv ıstən iyən çəy nokon co-co bin bə daston şəvi vaxti, ğır kardışone əvon iyən rımuş kardışone səğ mandəkəson tosə Dəməşği şimalədə bıə Xovi. ¹⁶ İbrami oqordınışe bə dumo kisib kardə bıə həmə əmlök, ıstə avlod Lut iyən çəy əmlök, həmənen jenon iyən xəlğ.

Melkisedeqi xəy-dıvo doşe bə İbrami

¹⁷* İbrami məğlub kardışe Kederləomer iyən deəy bıə podşon, oqardeədə Sodomi podşo «Podşo şam» nomədə bıə şam Şaveədə beşe bəçəy pişvoz.

¹⁸ Bəvədə Salemi podşo Melkisedeqi vardışe nun iyən şərov. Əv Xəlləği-Aləmi kahinbe. ¹⁹ Melkisedeqi xəy-dıvo doşe bə İbrami votışe:

«Osmoni iyən zəmini ofəyə kardə Xəlləği-Aləm bərəkət bıdə bə İbrami.

²⁰ Alğış bıbu ıstı deşmenon bəti təslim kardə bə Xəlləği-Aləmi».

İbrami doşe bə Melkisedeqi bə dast vardə həmə ğəniməti dayəki.

²¹ Sodomi podşo votışe bə İbrami: «Bıdə bəmi çımı odəmon, əmlök isə bımandı botı». ²² Əncəx İbrami votışe bə Sodomi podşo: «Osmoni iyən zəmini ofəyə kardə bə Xəlləği-Aləmə Rəbbi dərqo ğəssəm hardeyro dasti rost kardeydəm ki, ²³ peqəteydənim ıstı nə qıləy teri, nəən qıləy şıməbandi ki, nivoti az ərbob kardıme İbram.

---

* **14:17-20** İbr. 7:1-10

²⁴ Harçi ıştı bıbu, sıvo nokon hardəyon. Əncəx peqətın ıştə baxşon demı şə odəmon – Aner, Eşkol iyən Mamre».

15

Çe Xıdo de İbrami əhd

¹ Mıddəti bəpeştə çiyemonədə nozil be Rəbbi ım sıxan bə İbrami: «İbram, mətars. Azim ıştı sipər. ıştı mıkofot vey yol bəbe».

² İbrami votışe: «Bəmı çıç bədoş, ha Xıdovandə Rəbba? Çımı nime fərzənd, çımı kəy xıvand bəbe ım Dəməşğijə Eliezer». ³ İbrami dəvom kardışe bə sıxani: «Tı bəmı fərzənd nıdoyro çımı kəy nokə bəbe çımı varis». ⁴ Rəbbi ım sıxan nozil be bəy: «Əv nibəbe ıştı varis, ıştı ıştən peştə omə fərzəndı bəbe ıştı varis». ^{5*} Rəbbi be kardışe əv bə benton votışe: «Diyəkə bə osmoni, başmard qirəm bıznoş aşmarde əyo bıə astovon». İjən votışe: «Ənə bəbe ıştı nəsil». ^{6*} İbrami bovə kardışe bə Rəbbi, Rəbbi salehəti zınəşe ım bəy.

⁷ Rəbbi votışe bə İbrami: «In zəmini bəti irs doyro tını Xaldeyijon şəhr Uro be kardə Rəbb Azim». ⁸ İbram parsəy: «Ha Xıdovandə Rəbb, çoknə bızın ki, irs beyro bəstem ə vırəy?» ⁹ Rəbbi votışe bəy: «Biyə bomı qıləy sesorə kələ, qıləy sesorə moə bız, qıləy sesorə göç, həmçinin qıləy tətur iyən qıləy kəfte balə». ¹⁰ İbrami peqətişe obırnişe ımon həmməy, dı poə kardışe rost miyono, noşe vəbəvə har poə, əmma poə nı kardışe pərəndon. ¹¹ Əşivə pərəndon pərəyn oməyn çe cəmdəkon səpe, əncəx İbrami tojnişe əvon.

¹² Həşi eşə vaxti nıgılə han oməy bə İbrami. Berdəmədə eçikəy çəy səpe dəhşətinə tokiyə zılmot. ¹³ Rəbbi votışe bə İbrami: «Yəğın bızın ki, gərib bəbe ıştı nəsil açinə zəminədə, nokəti bəkarde bə əyo bıə milləti iyən zılm kardə bəbe bəvon çosa sor. ^{14*} Əncəx Az ıştən cəzo bədom bəvon zılm doə bə xəlgi. Çımı bəpeştə əvon de veyə əmlöki bebəşən çəyo. ¹⁵ Tı isə dırozə umr karde bəpeştə

---

* **15:5** Rom. 4:18; İbr. 11:12

* **15:6** Rom. 4:3,9,22; Qal. 3:6; Yağ. 2:23

* **15:14** Beşe 12:40-41; Həv. 7:7

bəmardeş de sulhi bəşəş ıştə pəon tonə. ¹⁶ İştı çominə nəsil obəqarde iyo, çumçiko hələ pur bəni çe Emorijon qıno piyolə». ¹⁷ Həşi eşə, toyki darşəədə çiyəy qıləy duyəvul beşə tənə iyən otəşinə ğonğə, oməy dəvarde çe poə kardə biə həyvonon arəo. ¹⁸ Həmonə ruji Rəbbi əhd bastışe de İbrami votışe: «Az bəştı nəsilə doydəm ru Misiriku tosə yolə ru Fəratı bə dırozi biə in zəminon – ¹⁹ Qenijon, Qenezijon, Qadmonijon, ²⁰ Xetijon, Perizijon, Rafavijon, ²¹ Emorijon, Kənanijon, Qirdaşijon iyən Yevuşijon zəmini».

16

Həcər iyən İsmoyl

¹ İbrami jeni Səray bedənibeşe əğıl. Çəy hestışbe Həcər nomədə qıləy Misirijə kəviz. ² Səray votışe bə İbrami: «Diyəkə, Rəbbi dəbastışe çımı bətn ki, nıbume əğıl. Nezkət bıkə deçımı kəvizi, bıdə əv əğıl bızandı bomı». İbrami quş doşe bə Səray sıxani. ³ İbrami jeni Səray peqətışe ıştə kəviz Misirijə Həcər doşe bəştə şuə İbrami boəy jen beyro; in əhvolot be İbram zəmin Kənanədə da sor jiyə bəpeştə. ⁴ İbrami nezkət kardışe de Həcəri. Həcər mande bə əğıl. Həcər vindeədə ki, hamiləye dəmande de exrocə nəzəron diyə karde bəştə xanımi. ⁵ Səray votışe bə İbrami: «Tı səbəb biş bəçımı təhğir be. Az dome bəştı vənqo ıştə kəviz, əvən vindeədə ki, hamiləye, dəmande bəmi de exrocə nəzəron diyə karde. Bıdə Rəbb hıkm bıkə ıştı iyən çımı arədə». ⁶ İbrami votışe bə Səray: «İştı kəvizi doydəm bəştı ixtiyor, çiçi piyeydə, bıkə deəy». Səray dəmande deştə kəvizi bədtıvoxəti karde, kəvizən vite çəy paliyoku. ⁷ Rəbbi mələki pəydo kardışe əv Şuri roysə biə daştədə, honi tonə. ⁸ Mələki xəbə səşe çəyku: «Ha Sərayi kəvizə Həcər, çikonco omeydəş, bə kovrə şeydəş?» Həcəri votışe: «Az viteydəm ıştə xanımi Səray toniku». ⁹ Rəbbi mələki votışe bəy: «Oqard ıştə xanımi tonə, tabe bıbi bəy». ¹⁰ Rəbbi mələki dəvom kardışe bəştə sıxani: «Heyve bəkardem ıştı nəsilə, əbini zıne çəy sə-bini vey beyro». ¹¹ Peşo Rəbbi mələki votışe bəy: «Diyəkə tı hamiləş,

Bəzandəş qıləy zoə.
İsmoyl bınəyş çəy nomi,
Çumçiko Rəbbi məsəşe əzobi dılədə ıştı fəryod.
¹² Əv bənə vəşyənə həy bəbe
insonon arədə:
Əv bə həmməy,
Həmməy isə dast rost bəkan bəy,
Bə ro nişə-nişə bəjiye deştə həmə boon».

¹³ Həcəri nom doşe deəy bə qərpə Rəbbi «El-Roi»^p çumçiko votəşbe əy: «Həğiğətənən, vindime iyo mını vində Xıdo». ¹⁴ Bı səbəb həmonə honi Beer-Laxay-Roi^q nomədəy. Əv Qadeşi iyən Beredi arədəbe.

¹⁵* Həcəri bo İbrami zandışe qıləy zoə, İbrami noşe ıştə Həcəro bıə zoə nom İsmoyl. ¹⁶ Həcər İsmoyli boəy zandədə İbrami hestışbe həştə şəş sin.

17

Əhdi rəmz bıə sınıət

¹ İbram nəve nəv sinədə beədə Rəbb çiyəy bəy votışe: «Azim Ğadirə Xıdo. Bışi deçımı roy iyən kamil bıbi. ² İştə əhdi bənom Deştə iyən ıştı arədə iyən lap vey bəkardem ıştı nəsilı». ³ İbram qınıye zəvbədiməy. Xıdo jəşe deəy qəp, votışe: ⁴ «Az bastəme detı əhd, tı veyə milləti pıə bəbeş. ⁵* Həni İbram votə nibəbe bətı, çırujnəku İbrahim^r bəbe ıştı nom, çumçiko kardime tı veyə milləti pıə. ⁶ Lap vey bəkardem ıştı nəsilı, ıştıku obəfəyem milləton, podşon bebəşen ıştı nəsilı. ⁷* Zolə əhd noydəm İştə detı iyən ıştı

---

^p**16:13** İbrani mətnədə *El-Roi – Tı mını vində Xıdoş*.

^q**16:14** *Beer-Laxay-Roi – ibrani zıvonədə mını vində Hest Bıəy honi*.

^{*}**16:15** Qal. 4:22

^{*}**17:5** Rom. 4:16-17

^r**17:5** *İbram – ibrani zıvonədə ali pıə; İbrahim – veyə odəmon pıə*.

^{*}**17:7** Lukə 1:54-55

bəpeştə biə nəsilə arədə ki, Az ıştı iyən ıştıku bəpeştə biə nəsilə Xıdo bəbem.^{8*} ıştı bənə ğəribi jiyə ın zəmini – həmə zəmin Kənani bədom bəti iyən ıştıku bəpeştə biə nəsilə zolə milk beyro iyən bəbem çəvon Xıdo».

⁹ Çəyo Xıdo votışe bə İbrahimi: «Tı iyən ıştıku bəpeştə omə fərzəndon nəsilbənəsil əməl bıkən Bəçımı əhdi.^{10*} İme Çımı detı iyən ıştıku bəpeştə biə nəsilə bastə, şımə əməl kardənin biə əhdi əlomət: bədə sinnət kardə bibun şımə arədə biə həmə merdon.

¹¹ Sinnət bıkən ıştəni; ım bəbe Çımı deşmə arədə biə əhdi əlomət.

¹² Həştminə ruji sinnət kardə bibu şımə kədə moəku biə, həməni ıştı nəsilə nıbə qıləy açınıjıku hıriyə biə, merdə cinso biə har qılə əğil; ım dəvom kardə bibu nəsilbənəsil.¹³ Hukman sinnət kardə bənəni şımə kədə moəku biə yaanki hıriyə biə har qılə əğil. De jıqo, Çımı əhdi əlomət zol bəbe şımə andomədə.¹⁴ Sinnət nıbə har qılə merdə cinso bəkəs tojniyə bəbe ıştı xəlği arəo, çumçiko əv dəbəqordine Çımı əhdi».¹⁵ Xıdo ijən votışe bə İbrahimi: «Həni Səray məvot bəştə jeni Sərayən. Sarə^s bəbe çımı bəpeştə çəy nom.¹⁶ Bərəkət bədom bəy, bədom çəvo bəti qıləy zoə. Bərəkət bədom bə Sarə: əv bəbe milləton moə iyən çəvo moəku bəben çe xəlğon podşon».

¹⁷ İbrahim zəvbədim qınıye iyən sırəy ıştə dılədə votışe: «Bəbeşe yəni zoə sa sinədə biə odəmi? Bəzənde yəni nəve sinədə biə Sarə?»

¹⁸ Çəyo İbrahimi votışe bə Xıdo: «Keşkə İsmoyli xəy-dıvo səş bəbe ıştı vədə!»¹⁹ Xıdo isə votışe: «Xəyr, ıştı jen Sarə bəzənde botı qıləy zoə iyən İsağ^t bənoş çəy nomi. Zol dəvom bəkardem ıştə əhdi deəy iyən çəy peşonə omə nəsilə.²⁰ Məsəme İsmoyli barədə ıştı votə sıxanonən. Bərəkət bədom bəy, bəhərin bəkardem əy, lap vey bəkardem çəy nəsilə. Əv bəbe çe donzə sərdori pıə. Obəfəyem çəvo qıləy yolə xəlğ.²¹ ıştə əhdi isə obəqətem omə sori bı vaxti çe Sarə botı zandə de İsaği».²² Xıdo sə kardışe de İbrahimi ıştə qəp, esiyəy çəyku okıriyəy bə osmon.

---

* **17:8** Həv. 7:5

* **17:10** Həv. 7:8; Rom. 4:11

^s **17:15** *Sarə* – ibrani zıvonədə *məleykə*.

^t **17:19** *İsağ* – ibrani zıvonədə *sıreydə*.

²³ İbrahimi peqətişə sinnət kardışə həmonə ruji ıştə zoə İsmoyl, ıştə kədə moəku biə həmə nokon, hıriyə biə har kəs – ıştə kədə merdə cinso biə həmə odəmon çe Xıdo bəy vote ğəzinə. ²⁴ İbrahim nəve nəv sinədəbe sinnət kardə biə vaxti. ²⁵ Çəy zoə İsmoyl isə senzə sinədəbe sinnət biə vaxti. ²⁶ İbrahim sinnət kardə be deştə zoə İsmoyli bə ivirə həmonə ruji. ²⁷ Deəy bə ivirə sinnət kardə bin kədə biə həmə merdon – çəy kədə moəku biə iyən açınonku hıriyə biə har kəs.

18

Bə İbrahimi çəy zoə barədə doə biə vəd

¹ Rəbb çiyəy bə İbrahimi Mamre şimşoron tonon; bı vaxti əv niştəbe, həşi sıədə çıdo dəşəcoədə. ^{2*} Əv pedyəseədə vindışə çəy vədə seqlə merd mandə. Əvoni vindencə vite çıdo dəşəcoo bo əvoni pişvoz kardeyro iyən enəməy tosə zəmini votışə: ³ «Çımı əğə, yan dəməvard ıştə ğolami yurdiku, şayət esə lutf pəydo kardimebu ıştı çəşədə. ⁴ Esə bəvarden kamişi ov, bəşışten şımə linqon, ıştə dinci bəsteyon doy binədə. ⁵ Az isə, bəşmə conı ğıvə bo votəynə, bəvardem i tikə nun. Çəyo bəpeştə bəşeyon, çumçiko şımə dəvardeydəbiyon ıştə ğolami tonon». Əvon votışone: «Bikə ıştə votəy».

⁶ İbrahim vite bə çodı – çe Sarə tonon votışə: «Ğıvrəğ bibi, peqət se sea^u lap çokə ordə, həmi bijən, kukə bıpat». ⁷ İbrahim vite bə mol-məlon tərəf. Peqətişə qıləy korpə iyən çokə quqlə çəyo, doşe bəştə nokə. Nokən tadibəsə be bəçəy hozı kardeyro. ⁸ İbrahimi peqətişə cır, şıt iyən patə quqlə noşe çəvon vədə, ıştən isə mande doy binədə, çəvon tonon. Əvonən hardışone.

⁹ Çəyo votışone bə İbrahimi: «İştı jen Sarə koncoye?» Əy votışə: «İyo çodıədəy». ^{10*} ¹¹ İbrahim de Sarə pi bıəbin hestşonbe veyə

---

* **18:2** İbr. 13:2

^u **18:6** 1 sea – təxminən 13 kq ordə

* **18:10** Rom. 9:9 Çəvon qıləyni votışə: «Omə sori bı vaxti ijən hıkman bomem ıştı tonon. Bəvədə ıştı jeni Sarə bəbeşe qıləy zoə».

sin. Sarə omandəbe manqəsəo. ^{12*} Əv sıray ıstə dilədə votışe: «Jıqo qıləy baxtəvərəti be bəzine bəmi piyəjenə holədə? Əğməni piyəmerde». ¹³ Rəbbi votışe bə İbrahimi: «Sarə boçi “Az piyəjen be bəpeştə bəzinembu əğıl zande?” votışe sıray? ^{14*} Bəqəm bo Rəbbi heste qıləy çətinə çiy? Omə sori bı vaxti Az ijən ıstı tonə bəbem iyən Sarə bəbeşe qıləy zoə». ¹⁵ Sarə tarseyro «nısırəym» votışe jeşe bə həşə jəşe. Əncəx Rəbbi votışe: «Xəyr sırayş». ¹⁶ Ə merdon əştin, edyəşəyn çəyo bə Sodomi tərəf. İbrahim şe deyəvon bə ico, dəro kardışe əvon.

İbrahimi Sodomi lovə karde

¹⁷ Bə vaxt Rəbbi votışe: «Bəqəm Az niyo bəkam İbrahimiku ıstə kardənin bıə çiçiyşə? ¹⁸ Həğiğətən, İbrahim o bəfəye qıləy yolə iyən ğudrətinə millət, çəyku xəy-dıvo bəsten zəmini dimi həmə milləton. ¹⁹ Çumçiko Az co kardime ki, əv basbardı bəştə zoon iyən ıstəku bəpeştə omə nəsilə salehə iyən ədolətine koon kardeyro de Rəbbi roy şe. Rəbbən bə vırə bırosnı İbrahimi barədə ıstə votə sıxani». ²⁰ Rəbbi ijən votışe: «Bə Sodomi iyən Homorrə vəynə rost bıə fəryod veye, vey qone çəvrəy odəmon qıno. ²¹ Əve ebəşem saru, diyə bəkardem ki, bızınım Bəmi rəsə fəryodi səhey be-nibe».

²² Ə merdon qardəyn çəyo, şin bə Sodom, əncəx İbrahim hələni mandəbe Rəbbi vədə. ²³ İbrahim nez oməy votışe: «Həğiğətən, Tı məhv bəkardəş salehə odəmi de bevəcə odəmi bə ivirə? ²⁴ Şayət bıbo penco kəs salehə odəm bı şəhrədə, Tı ijənən məhv bəkardəş əvrəy? Bə penco kəs salehə odəmi xotı rəhm nıbəkardeş bı vırəy? ²⁵ Oxo Tı nıbəkardeş imi, nıbəkişteş salehə odəmi de bevəcə odəmi bə ivirə. Salehə odəmi oxoy bənə bevəcə odəmi oxoy nıbəkardeş, Tı nıbəkardeş imi. Həmə dınyo Hakim nıbəkarde jıqo beədolətəti».

²⁶ Rəbbi votışe: «Şayət şəhr Sodomədə pəydo bıkom penco kəs salehə odəm, rəhm bəkardem bə çəvon xotı bə in vırəy həmməy».

²⁷ İbrahimi cəvob doşe: «Az ıstı vədə bənə qardi iyən xoki qıləy

---

Sarə mandəbe çəy peştəndə, çodı dəşəcoədə quş doydəbe.

* **18:12** 1Pet. 3:6

* **18:14** Lukə 1:37

çiy bibumən esə ciqə kardeydəm imi bə Xıdovandi bo vote:

²⁸ Penco kəsisən penc kəs bə kam salehə odəm pəydo bibo, penc kəs kam beyro məhv bəkardeş şəhri həmməy?» Rəbbi votışe: «Şəhri vilo əkənim, şayət pəydo bıkom əyo çılı penc kəs».

²⁹ İbrahimi ijən dəvom kardışe, votışe Bəy: «Şayət əyo pəydo bibo çıl kəs, çoknə?» Rəbbi votışe: «İmi əkənim bə çıl kəsiyən xotı».

³⁰ İbrahimi votışe: «Xıdovand ğeyzin nibu bəçmı vey qəp jəyro: şayət əyo pəydo bibo si kəs, çoknə?» Xıdovandi votışe: «İmi əkənim şayət əyo pəydo bibo si kəsən». ³¹ İbrahimi votışe: «Az ijən ciqə kardeydəm imi bə Rəbbi bo vote: əyo pəydo bibo vist kəs, çoknə?» Rəbbi votışe: «Məhv əkənim bə vist kəsi xotıən əvrəy».

³² İbrahimi votışe: «Bıdə Rəbb ğəzəbin nibu ki, az oxonə kərə qəp bəjem: əyo pəydo bibo da kəs, çoknə?» Rəbbi votışe: «Əvrəy məhv əkənim bə da kəsi xotıən».

³³ Rəbbi sə kardışe ıştə sıxan de İbrahimi, şe. İbrahimən oqarde bəştə vırə.

19

Sodom iyən Homorrə məhv be

¹ Şanqo dıqlə mələk oməy bə Sodom. Lut nıştəbe şəhri bəleti tonə. Əy vindışe mələkon, əşte pişvoz kardışe əvon iyən enəməy tosə zəmini votışe: ² «Çımı əğon, zəhmət nibo dəşən bəştə ğolami kə bışıştən ıştə linqon iyən şanqo bımandən. Maştə bəşteyon dəvom bəkardeyon bəştə roy». Əvon votışone: «Ne, əmə şəvi dəbəvunemon şəhri məydonədə». ³ Luti vey bə zıvon qətışe əvon, oxoyədə əvon şin de Luti ivirədə bəçəy kə. Luti ğonəğ kardışe əvon, patışe behəmyozə nunon, əvon hardışone. ⁴ Əncəx əvon hite bənav şəhr Sodomi har məhəlləo bıə merdon – cıvonikuş qətə tosə piy bə qırd qətışone kə. ⁵ Adəmon sədo kardışone Lut votışone bəy: «İmşanqo ıştı tonə omə odəmon koncon? Əvoni biyə çəmə tonə, nezkət bıkəmon deyəvon». ⁶ Lut beşe bə benton çəvon tonə, jəşe kəybə ıştə dumo. ⁷ Əy votışe: «Çiç bəbe, bevəci məkən çımı boon. ⁸ Çımı hestime hiç de merdi nezkət nıkardə dıqlə kinəm. ıştə

kinon biyəm şımə tonə, çiçon piyeyde bıkən bəvon. Əncəx məqınən bı odəmon, çumçiko əvon çımı kəy ğonəğın». ⁹ Merdon zikkə jəşone, votışone: «Okırı bə peşo! Im odəm ğəribəye iyo, əncəx əğəti kardeydə. Esə deti çəvonsən yavə rəftor bəkardemon». Əvon hicum kəşəşone bə Luti, nez bin ki, barıştın kəybə. ¹⁰ Bəvədə dılətono bıə mələkon dıroz kardışone ıştə daston dənəşone Lut bə kəy dılə – ıştə tonə jəşone kəybə. ¹¹ Ku kardışone kəybə peştədə mandəkəson yoliku-bəruk həmməy. Bı səbəb odəmon nıznəşone pəydo karde kəybə.

¹² Mələkon votışone bə Luti: «İştı həni ki heste iyo? Çıyo bekə həmməy – bı şəhrədə bıə ıştə yeznon, zoon, kinon, ıştı nəsilə bıə har kəs hestebu, ¹³ çumçiko əmə məhv bəkardemon ın vırəy. Bı xəlği vəynə rost bıə fəryod omə rəsə bə Rəbbi, əve Rəbbi vığandışe əmə ki, məhv bıkəmon əy». ¹⁴ Lut şe votışe bəştə kinon pəvəndion: «Bəştən beşən çı vırəo, çumçiko Rəbb məhv bəkardə ın şəhri». Əncəx zoon jıqo zınəşone ki, əv zərfət kardeydə.

¹⁵ Ruj obeədə mələkon tadibəsə kardışone Lut, votışone: «Bəşt peqət ıştə jeni iyən dıqlə kinə bışi, neysə məhv bəbeş bə şəhri cəzo doyədə». ^{16*} Lut di livəy. Rəbb bəy mərhəmət kardeyro həmonə mələkon qətışone çəy, çəy jeni iyən dıqlə kinon dasto bekardeşone şəhriku bə kəno. ¹⁷ Əvoni bekardeədə mələkonədə qıləyni votışe: «Peroxın ıştə conı, diyə məkə bə dumo. Məmand bı pani hiç vırədə rost bibi bə band, neysə həlok bəbeş». ¹⁸ Luti votışe bəvon: «Çiç bəbe, ne əğəm! ¹⁹ Esə ıştı ım ğolami lutf pəydo kardışe ıştı çəşədə iyən veyı karde bəmi nişo doə ıştə xəymandəti de çımı conı peroxniye. Əncəx rəsə əzınim bə bandi, çumçiko bəlo bəminən rəsə bəzine, həlok bəbem. ²⁰ Bı neziədə heste çımı vite zınə qıləy qədə şəhr. Bıdə bıvıtım bə qədə şəhr peroxnım ıştə conı».

²¹ Mələkon qıləyni votışe bə Luti: «İmiyən bəkardem bəştı xotı: vılo əkənim ıştı votə şəhri, ²² rəyrə bibi, bıvıt əyo! Az hiçi əkənim tı əyo nırəsə». Əve ə şəhri nom be Soar. ^{v 23} Həşi pemeədə Lut oməy bə Soar.

---

* **19:16** 2Pet. 2:7

^v **19:22** Soar – ibrani zıvonədə qədəli.

²⁴ * Rəbbi ekardışe otəşinə qoqurd osmono Sodom iyən Homorrə səpe, ²⁵ məhv kardışe in şəhron, həmə pani, çəvrəy həmə səbəson iyən zəmino bemə har çiy. ²⁶ * Əncəx Luti jen odyəsəy bə dumo peqarde bə nemekə sun. ²⁷ İbrahim maştə rəbədə əşte şe bə Rəbbi vədə mandə vırə. ²⁸ Çəyo edyəsəy bə Sodomi iyən Homorrə, bə həmə pani. Vındışe çə vırəyku rost beydə kiyə duyəvuli gəzinə qıləy duyəvul.

²⁹ Xıdo bə yod vardışe İbrahim paniyədə bıə şəhron məhv kardə vaxti. Əve bekardeşə Lut fəlokəti dıləo, çəy jiyə şəhron rijneədə.

Lut iyən çəy kinon

³⁰ Lut beşe deştə dıqlə kinə Soaro jiyəy bandədə, çumçiko tarseydəbe Soarədə jiyeyku. Əv mande qıləy koçədə deştə dıqlə kinə. ³¹ Çəy yolə kinə votışe bə ruki: «Piyəmerd bıə çəmə pıə iyən ni qıləy merd bı dınyoədə bə insoni adətiro çəmə tonə bo dəşe.

³² Boy bıdəmon peşome bəştə pıə şərov iyən bıhıtəmon deəy ki, bıjiyo çəmə nəsil ıştə pıəo». ³³ Əvon həmonə şəvi doşone peşome bəştə pıə şərov. Yolə kinə dəşe bə dılə hite deştə pıə. Çəy pıə isə nıznəşe çəy keynə hite-əşte. ³⁴ Maştənə ruji yolə kinə votışe bə ruki: «Az hıtım deştə pıə dəvardə şəvi. Boy bıdəmon bəy şərov bı şəviən, tı bıhıt deəy ki, bıjiyo çəmə nəsil ıştə pıəku». ³⁵ Həmonə şəvi ijən doşone peşome şərov bəştə pıə. Rukə kinə əşte hite deəy, çəy pıə isə nıznəşe çəy keynə hite-əşte.

³⁶ Luti dıqlə kinə de jıqoy bə əğıl mandin ıştə pıəku. ³⁷ Yolə kinə zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Moav. Əv çe esətnə Moavijon əjdode. ³⁸ Rukə kinən zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Ben-Ammi. Əv çe esətnə Ammonijon əjdode.

20

İbrahim iyən Avimelek

¹ İbrahimi kuç kardışe Mamreo bə zəmin Neqev, səbəso be

---

* **19:24-25** Mat. 10:15; 11:23-24; Lukə 10:12; 17:29; 2Pet. 2:6; Yəhd. 7

* **19:26** Lukə 17:32

Qadeşi de Şuri arədə. Çəyo İbrahim bənə ğəribə jiyəy Qerarədə i middət. ^{2*} İbrahimi votışe əyo ıstə jen Sarə barədə: «İm çımı hovəye». Qerari podşo Avimeleki vıġandışe odəm, bardışe Sarə. ³ Əncəx şanqo hanədə Xıdo çiyəy bə Avimeleki, votışe: «Tı bəştə bardə jeni hı cubəto bəmardeş, çumçiko əv şusoybə jene». ⁴ Avimelek pexəviyə nıbe bə jeni. Əy votışe: «Ya Xıdo, bəqəm tı kışte bəzıneş betaxsırə xəlği? ⁵ Ə odəmi bəmi nıvotışe “ım çımı hovəye”? Jeni ıstənən votışe: “Əv çımı boəye”. Az soyətiku iyən de təmizə dili kardıme ım». ⁶ Xıdo votışe hanədə: «Azən zıneydəm ki, tı de təmizə dili karde ım. Əve nahaştıme ki, tı pexəvi bəy, demiyən Bəçımı vəynə qıno kardeku oqətıme tını. ⁷ Esə boy oqordın jeni bəçəy şuyə, çumçiko əv peyğəmbərə. Dıvo bəkarde botıno, səlomət bəmandeş. Əncəx jeni onıqordınoş, hukman bəmardeşon tı ıstən iyən ıstı həmə nəsıl». ⁸ Avimelek əşte maştə rəbədə sədo kardışe ıstə odəmon həmməy iyən qəp jəşe ın sıxanon çəvon vədə. Adəmon bərk tarsəyn. ⁹ Avimeleki sədo kardışe İbrahim votışe bəy: «Çıçı karde bəmə? Çı qıno kardıme bəştı vəynə ki, ın yolə taxsırı varde çımı iyən çımı podşoəti səpe? Tı noloyıġə koonı varde bəçımı sə». ¹⁰ Avimeleki ijən votışe bə İbrahimi: «Çiç şıneydəbiş ın koy kardeədə?» ¹¹ İbrahimi votışe: «Şıneydəbim ki, Xıdo tars ni iyo, çımı jeni hı cubəto bəkışten mını. ¹² Əv həġiġətən çımı hovəye: pıəmon iye, əncəx moəmon coye. Az səme əv boştə jen. ¹³ Xıdo mını çımı pıə kəo bə ğurbət bardeədə votıme bəy: “Jıqo çoki bı kə bəmi: çəmə şə har vırədə çımı barədə «ım çımı boəye» bıvot”».

¹⁴ Avimeleki doşe bə İbrahimi pəs-bız, mol-mələ, ġolamon iyən kənizon. Oqordınışe bəy çəy jen Sarən. ¹⁵ Avimeleki votışe: «Çımı zəmin ıstı vədəy: ıstə piyə vırədə jiye bəzıneş». ¹⁶ Çəyo votışe bə Sarə: «Diyəkə dome bəştı boə həzo tikə nıġə. Bıdə ın nıġə ıstı betaxsırəti nişo doə qıləy sıbut bıbu bəştı tonə bıəkəson iyən ıstı betaxsır be har kəs bızını». ¹⁷ İbrahimi dıvo kardışe bə Xıdo, Xıdoən doşe şıfo bə Avimeleki, bəçəy jeni iyən cariyon: çəvon beşone əġıl. ¹⁸ Çumçiko Rəbbi bə İbrahimi jen Sarə xoto

---

* 20:2 Ofə. 12:13; 26:7

dəbastəşbe Avimeleki kədə b1ə jenon həmməy bətn.

21

İsaği moəku be

¹ Rəbbi nəzər səğandışe bə Sarə İştə vote gəzinə iyən rosnişe bə vırə bəy doə sıxan: ^{2*} Sarə mande bə əğıl, zandışe qıləy zoə İbrahimi piyəti vaxti. Xıdo bəy votə vaxti. ³ İbrahimi noşe ıştə Sarəo bə dınyo omə zoə nom İsağ. ^{w 4*} Xıdo çoknə əmr kardəşbe bə İbrahimi, jəğəən əy sınıət kardışe ıştə zoə İsağ həşt ruj moəku be bəpeştə. ⁵ İsağ moəku beədə İbrahimi hestışbe sa sin. ⁶ Sarə votışe: «Xıdo sırvonişe çımı dim. İmi məsə har kəs demı bə ivırə bəsire». ⁷ Əy ijən votışe: «Ki əvoti bə İbrahimi ki, Sarə əğıl bədovne? Əmma az zandəme boəy qıləy zoə çəy piyəmerdə vaxti».

Həcəri iyən İsmoyli kəo tojniye

⁸ Əğıl yol be, ojanəşe şıtiku. İsaği şıtiku ojanə ruji İbrahimi doşe qıləy yolə ziyofət. ^{9*} Sarə vındışe ki, Misirijə Həcəri bo İbrahimi zandə zoə pesıreydə bəy. ¹⁰ Sarə votışe bə İbrahimi: «Bıtojin ım kənizi iyən çəy zoə. Varis nibəbe çı kənizi zoə deçımı zoə İsaği bə ivırə». ¹¹ In koy vey norohət kardışe İbrahim, çumçıko İsmoylən çəy zoəbe. ^{12*} Xıdo votışe bə İbrahimi: «Norohət məbi bə əğılı iyən bo kənizi. Quş bıdə Sarə bəti votə bə sıxanon həmməy, çumçıko İsağo bə dınyo oməyon bəben ıştı nəsil. ¹³ Əncəx qıləyən millət obəfəyem çe kənizi zoəo, çumçıko ıştı nəsile əvən». ¹⁴ İbrahim əşte maştə rəbədə, peqətşe nun iyən i xımbə ov, noşe Həcəri amisə. Doşe bəy əğılən dəro kardışe əv. Həcər şe çaməy daşt Beer-Şevadə. ¹⁵ Ov orəxəy xımbədə. Əy noşe ıştə zoə qıləy kuli jiyədə. ¹⁶ Çəyo diyəro be çəvırəyku i tiy şə məsofə gədərədə, nişte. «Nıvındım ıştə zoə marde» votışe iyən nişte əğılı navədə

---

* **21:2** İbr. 11:11

^w **21:3** İsağ – ibrani zıvonədə *sıreydə*.

* **21:4** Ofə. 17:12; Həv. 7:8

* **21:9-10** Qal. 4:29-30

* **21:12** Rom. 9:7; İbr. 11:18

kardışe bəmә-şivən.

¹⁷ Xıdo məsəşe əğili sədo. Çe Xıdo mələki osmonono sədo kardışe Həcər, votışe: «Həcər, çiç bıə bəti? Mətars, çumçıko Xıdo məsəşe əğili sədo çəy bıə vırəyku. ¹⁸ Bəşt rost bıkə əğili, peqət əy bəştə və. Az obəfəyem çəvo qıləy yolə millət». ¹⁹ Xıdo okardışe Həcəri çəşon, əy vindışe qıləy ovəçol. Şe pur kardışe xımbə de ovi, doşe peşome bə əğili. ²⁰ Xıdo de əğilibə. Əv perəsəy, jiyəy daştədə iyən be qıləy çokə tiğənd. ²¹ Əv səbəso be Paran nomədə bıə daştədə. Çəy moə səşe boəy qıləy jen zəmin Misiro.

İbrahimi de Avimeleki əhd

²² * Bə vaxtədə Avimeleki iyən çəy sərləşğər Pikoli votışone bə İbrahimi: «Tı çiç bıkoş, Xıdo detine. ²³ Esə iyo bomı ğəssəm bəhə bə Xıdo həxi ki, xəyonət əkəniş nə bəmı, nə bəçımı zoə, nəən bəçımı nəvə: az bəti bəfomand be ğəzinə tınən bəfomand bıbi bəmı iyən bəştə mandə zəmini odəmon». ²⁴ İbrahimi votışe: «Az ğəssəm hardeydəm». ²⁵ İbrahimi mızəmmət kardışe Avimelek bə səbəb ki, çəy odəmon qətəşonbe çəvon ovəçol. ²⁶ Avimeleki votışe: «Zıneydənim ki kardəşe ın ko. Tınən nıvotə bəmı, əncəx az məseydəm esə». ²⁷ İbrahimi peqətışe pəs-bız iyən mol-mələ doşe bə Avimeleki. Jıqəən, əvon dıkəsi bastışone əhd. ²⁸ İbrahimi co kardışe haft qılə moə və ıştə qələo, oqətışe. ²⁹ Avimeleki votışe bə İbrahimi: «İştı co kardə noə ın haft qılə moə və boçiye?» ³⁰ Əy votışe: «Peqət çımıku ın haft qılə moə və ki, şəhodət bıbu çımı bo ın çoli kande». ³¹ Bı səbəb əy nom doşe bı vırəy Beer-Şeva^x, çumçıko əvon dıkəsiyən ğəssəm hardışone əyo. ³² De jıqo dəbastışone əhd Beer-Şevadə. Peşo əştin Avimelek iyən çəy sərləşğər Pikol oqardin bə Filiştijon zəmin. ³³ İbrahimi kaştışe qıləy ğalğənə do Beer-Şevadə iyən sitoyiş kardışe əyo bə zolə Xıdo Rəbbi. ³⁴ İbrahim xəyli mıddət ğərib mande Filiştijon zəminədə.

22

---

* **21:22** Ofə. 26:26

^x**21:23** Beer-Şeva – ibrani zıvonədə *ğəssəmə çol* yaan *haft qılə çol*.

İbrahimi dəvinə karde

¹* İ müddəti bəpeştə Xıdo dəvinə kardışe İbrahim. Əy «Ha İbrahima!» votışe, sədo kardışe. İbrahimi «İyom!» votışe. ² Xıdo votışe: «Peqət ıştə piyə iqləliyə zoə İsaği, bışi bə zəmin Moriya. Əyo edaş ıştə zoə sute ğırboni ğəzinə, çımı bəti nişo doə bə bandədə». ³ Maştə rəbədə İbrahim əşte bə palən kardışe ıştə hə. Peqətışe deştə dıqlə nokə iyən ıştə zoə İsağ. Əy petoknişe ezım bo sute ğırboni iyən dəro qiniye bə Xıdo votə vırə. ⁴ Seminə ruji İbrahim pedyəsəy diyəroəco vindişe ə vırə. ⁵ Əy votışe bəştə nokon: «Şımə bımandən iyo de həy, az bəşem əyo deştə zoə. Səcdə bəkardemon, obəqardemon şımə tonə».

⁶ İbrahimi peqətışe ezım bo sutə ğırboni, noşe ıştə zoə İsaği amisə, ıştən isə peqətışe otəş iyən çəxu. Əvon şin bə ivırə. ⁷ İsaği sədo kardışe ıştə piə İbrahim: «Ha piə!» Əy cəvob doşe: «İyom, çımı zoə». İsaği votışe: «Otəş iyən ezım heste, bəs sutə ğırbon bıəninə və koncoye?» ⁸ İbrahimi votışe: «Çımı zoə, Xıdo İştən hozı bəkardə sutə ğırbon bıəninə vəy». Əvon şin bə ivırə.

⁹* Çəyo oməyn Xıdo bə İbrahimi nişo doə bə vırə. İbrahimi tumo kardışe əyo qıləy ğırbonqo, dəçinişe ezımon iyən dəbastışe ıştə zoə İsaği dast-poçə noşe əv ğırbonqoədə ezımon səpe. ¹⁰ İbrahimi diroz kardışe ıştə dast peqətışe çəxu bo ıştə zoə səy obırniye. ¹¹ Rəbbi mələki sədo kardışe əv osmonono: «İbrahim, İbrahim!» Əy votışe: «Az iyom!» ¹² Mələki votışe: «Dast rost məkə bə əğılı, hiçi məkə bəy. Esə zınəme ki, tı tarseydəş Xıdoku; muzayiğə nıkarde ıştə iqləliyə zoə Çımıku». ¹³ İbrahimi rost kardışe ıştə sə, vindişe ıştə peştənədə şoxonış bə kuli pepuşıyə qıləy ğoç. İbrahim şe peqətışe ə ğoç, edaşışe ıştə zoə əvəzi sutə ğırbon beyro. ¹⁴ İbrahimi nom doşe bə vırəy Yahve-İre ^y bı səbəb tosə esə jıqo votə beydə: «Rəbbi bandədə bəçiye». ¹⁵ Rəbbi mələki ijən sədo kardışe İbrahim osmonono votışe: ¹⁶* «Rəbb bəyon kardeydə: “Ğəssəm hardeydəm

---

* 22:1 İbr. 11:17-19

* 22:9 Yağ. 2:21

^y22:14 *Yahve-İre* – ibrani zıvonədə *Rəbb bəvinde*.

* 22:16 İbr. 6:13-14

Bəştə hestemoni ki, tı ın koy karde iyən ıştə iqləliyə zoə muzayığə nıkarde^{17*} Az bədom bəti yolə bərəkət, vey ziyod bəkardem ıştı nəsılı osmonon astovon iyən diyokənoədə bıə ğumi ğədarədə. ıştı nəsıl bəqəte ıştə deşmenon şəhron.^{18*} Dınyo həmə xəlğon bərəkət bəsten ıştı nəsılo, çumçıko tı quşı doy Bəçımı sıxanı”». ¹⁹ Çəyo İbrahim oqarde ıştə nokon tonon iyən əvon əştin şın bə Beer-Şeva. İbrahim jiyəy Beer-Şevadə.

Naxori nəsıl

²⁰ Mıddəti bəpeştə xəbə doşone bə İbrahimi votışone: «Imha, Milka zandışe zoon boştı boə Naxori: ²¹ iminə zoə Uş, çəy boə Buz, Arami pıə bıə Qemuel, ²² Keşed, Xazo, Pıltaş, İqlaf iyən Betuel». ²³ Betueli pevatışe Rivqa. Milka zandışe ım həşt fərzənd bo İbrahimi boə Naxori. ²⁴ Nomış Reuma bıə kəniziən zandışe Tebah, Qaham, Taxaş iyən Maaka.

23

Çe Sarə marde

¹ Sarə jiyəy sadı vistı haft sor; əy ənə umr kardışe. ² Sarə marde zəmin Kənanədə bıə Qiryat-Arbaədə, ısetnə Xevronədə. İbrahim şe bo Sarə yas qəte bəmeyro əyo. ³ Çəyo İbrahim əşte cəsədi toniku şe iyən votışe bə Xetvijon: ^{4*} «Az ğərib iyən ğonəğim şımə arədə. Bəmi qıləy ğəbə vırə bıdən ki, ıştə mardə dəkandım əyo». ⁵ Xetvijon cəvob doşone bə İbrahimi: ⁶ «Ha çəmə əğə, quş bıdə bəmə: tı Xıdo noə qıləy sipirişiş çəmə arədə, dəkand ıştə mardən çəmə ğəbon ən çokiyədə; çəmənədə hiçki boştı mardə dəkandero vırə muzayığə əkəni». ⁷ İbrahim əşte təzim kardışe bə zəmini xəlği – bə Xetijon. ⁸ Çəyo qəp jəşe deyəvon, votışe: «Ehanə şımə roziyon, az ıştə mardə dəkandım, quş bıdən bəmi: bomı Sohəri zoə Efroniku xahiş bıkən ki, ⁹ bıdə bəmi ıştə məzə oxoyədə bəy məxsus bıə koç Maxpela, əy deştə həmə ğıyməti bıdə bəmi şımə tonon ğəb

---

* **22:17** İbr. 11:12

* **22:18** Həv. 3:25

* **23:4** İbr. 11:9,13; Həv. 7:16

kandeyro».

¹⁰ Efron niştəbe çe Xetijon arədə. Xetijə Efroni jıqo cəvob doşe bə İbrahimi çe şəhri bəletəvədə qırdə bıə Xetijon həmməy vədə:

¹¹ «Ne, çımı əğə, quş bıdə bəmi: az doydəm zəmini iyən əyo bıə koçi bəti, ıştə xəlği odəmon vədə doydəm bəti əy; bışi dəkand ıştə mardə».

¹² İbrahimi kardışe təzim çe zəmini xəlği vədə. ¹³ Çəyo çe zəmini xəlği vədə jıqo votışe bə Efroni: «Xahiş kardeydəm, quş bıdən bəmi: doydəm zəmini ğıyməti, peqət əy çımıku, bıdə azən dəkandım ıştə mardə əyo».

¹⁴ Efroni cəvob doşe bə İbrahimi: ¹⁵ «Çımı əğə, bəmi quş bıdə: zəmini ğıymət çosa şekel nığəye; ım çiçe ki, çımı iyən ıştı arədə? Mardə dəkand».

¹⁶ İbrahimi ğəbul kardışe Efroni sıxan Efroni votəy ğəzinə, kəşəşe de tociron tavziə sığon çosa şekel nığə Xetijon vədə.

¹⁷ Jıqoən, Mamre vədə Maxpelədə bıə Efroni məzə, əyo bıə koç, məzədə iyən çəy əroziədə bıə həmə doon ¹⁸ çe Xetijon çəşi vədə – çəy şəhri bəletəvədə qırdə bıə odəmon vədə bin İbrahimi milk.

¹⁹ Çımı bəpeştə İbrahimi dəkandışe ıştə jen Sarə zəmin Kənanədə bıə Mamre, yəni Xevroni vədə bıə Maxpela məzə koçədə. ²⁰ De jıqo, Xetijon milk doşone bə İbrahimi bo ğəb tumo karde məzə iyən əyo bıə koç.

24

İsağ iyən Rivqa

¹ İbrahim piyəmerd bıəbe, sinış eqardəbe. Rəbbi bərəkət doəşbe bəy har çiyədə. ² İbrahimi votışe ıştə kədə həmə koon idorə kardə bə sərxiđmətəvoni: «Bınə ıştə dasti çımı roni jiyədə ³ ğəssəm bəhə bomı bə osmoni iyən zəmini Xıdo Rəbbi nomi ki, jen əstəniş boçımı zoə çımon arədə çəmə jiyə Kənanıjon kinonədə, ⁴ əncəx bəşeş bəçımı vətən, çımı avlodon tonə bəsteş kinə boçımı zoə İsaği».

⁵ Nokə votışe bəy: Bəlkəm kinə rozi nıbe demı bə ivırə bı zəmin ome? Bəvədə bıbəm ıştı zoə bəştı beşe məmləkət? ⁶ İbrahimi votışe bəy: «Ğətıyən məbə çımı zoə əyo. ⁷ Mını çımı pıə kəo iyən moəku bıə zəmino bekardə, demı sıxan kardə iyən ğəssəm hardə

“ım zəmini bədom bəştı nəsılı” votə osmonon Xıdo Rəbb bəviğande İştə mələki ıştı navədə tınən çəyo kinə bəsteş bəvaş boçımı zoə.⁸ Qirəm ə kinə nıpiyoşe detı ome, tı ozod beydəş çı ğəssəmiku. Əncəx məbə çımı zoə əyo».⁹ Nokə noşe ıştə dast ıştə əğə İbrahimi roni jiyədə, hardışe bəy ğəssəm bı koyro.

¹⁰ Çəyo Nokə peqətışe əğəku da qılə dəvə iyən ən çokə baxşon, şe bə Aram-Naharayim,^z oməy bə Naxori şəhr.¹¹ Şanqovəsəy jenon bo ov bekırniye omeyədə çəy dəvon mandin şəhri kənoədə bıə ovəçoli tonon.¹² Çəyo əy kardışe dıvo: «Ha Rəbba, çımı əğə İbrahimi Xıdo, lovə kardeydəm, ımruj ovand bıke çımı koy iyən xəymandəti nişo bıke bəçımı əğə İbrahimi.¹³ Imha, az pemandeydəm bı honi tonon; iyo omeydən bo ovi şəhri səbəsoon kinon.¹⁴ Bıdə jıqo bıbu ki, az voteədə “xahiş kardəm, enovon ıştə səhənqi ov peşomım” əvən bıvoti “ıştənən peşom, bəştı dəvonən bıdəm”. Bəvədə az bəzinem ki, ım kinə İştı niyə kardə kinəy bo İştı nokə İsaği. Çımiku bəzinem ki, xəymandəti kardeydəş bəçımı əğə».

¹⁵ Əy hələ sə kardəşnıbe ıştə dıvo, oməy amisəş səhənq İbrahimi boə Naxori iyən Milka zoə Betueli kinə Rivqa.¹⁶ Kinə vey ğəşənqbe iyən hələ bokirəbe. Əv evoəy bə honi, pur kardışe ıştə səhənq peşe sape.¹⁷ Nokə vite bəçəy nav, votışe: «Xahiş kardeydəm, kamişe ov bıdə bəmi ıştə səhənqo, peşomım».¹⁸ Kinə votışe: «Peşomən çımı əğə». Kinə rəyrə enovnişe səhənq ıştə dastisə doşe bəy ov.¹⁹ Votışe bəy ov doə bəpeştə: «Bıdə ov bekırnım boştı dəvonən, si conı peşomon».²⁰ Kinə rəyrə təy kardışe səhənq bə lokə, ğırvəğ vite çoli tonon bo ovi iyən bekırnişe ov bo nokə dəvon həmməy.²¹ Ə odəm aşış-aşışi mandəbe de dığəti erəxəbe bə kinə, bızını ki, Rəbbi bəçəy roy xəy-dıvo doynıdoy.

²² Dəvon oroxneədə ov peşome ə odəmi peqətışe kəşemonış i beqa^a bıə ğızılə bukə halğə, bo kinə kəşonro kəşemonış da şekel^b bıə dıqlə dastinə votışe:²³ «Bəmi bıvot bunim, tı çiki kinəş? İştı pıə

---

^z**24:10** *Aram-Naharayim* – Mesopotamiya.

^a**24:22** *i beqa* – 5, 8 q

^b**24:22** *i şekel* – 11, 5 q

kədə vırə bəbe boəmə şəvi mandeyro?»²⁴ Kinə votışe bəy: «Az çe Milka iyən Naxori zoə Betueli kinəm». ²⁵ Əy dəvom kardışe: «Bəməku veye sımən, yemən iyən vırən heste bo şəvi dəvoniyey». ²⁶ Ə merd enəməy səcdə kardışe bə Rəbbi. ²⁷ Çəyo votışe: «Şukur bıbu bəçımı əğə İbrahimi Xıdo Rəbbi ki, muzayığə nıkardışe ıştə xəymandəti iyən bəfo çımı əğəku: Rəbbi vardışe mı sərosti bəçımı əğə boə kə».

²⁸ Kinə vite qəp jəşe ıştə moə kədə bı həxədə. ²⁹ Rivqa hestışe qıləy boə, Lavanbe çəy nom. Lavan beşe vite bə honi, çə merdi tonə. ³⁰ Əv vindeədə ıştə hovə bukə halğə, dastonədəş bıə dastinə iyən məseədə hovəş Rivqa «ım merdi jıqo qəp jəşe demı» votə sıxanon oməy çə merdi tonə. Əv pemandəbe honi səyku ıştə dəvon tonə. ³¹ Lavani votışe: «Ha Rəbbi bərəkət doə merd, dəşi bə dılə. Boçi mandəş bentonədə? Az hozı kardəme botı otağ iyən boştı dəvon vırə». ³² Ə merd dəşe bə kə. Lavani təy kardışe dəvon bo, doşe bəvon sımə iyən yem, doşe ov bə merdi iyən deəy ivirədə oməkəson lınqon şışteyro. ³³ Xorək noə be bəçəvon və, əmmo əy votışe: «Əhənim tosə ıştə məğsədi nıvotə». Lavani votışe: «Bıvot». ³⁴ Əy votışe: «Az İbrahimi nokəm. ³⁵ Rəbbi doşe veyə bərəkət bə çımı əğə:ərbob kardışe əv, doşe bəy pəs-bız, mol-mələ, ğızıl-nığə, ğolamon, kənizon, dəvon iyən həon. ³⁶ Qıləy zoə zandışe boçımı əğə çəy jeni Sarə pi beədə. Çımı əğə doşe bəy bəştə məxsus bıə harçi. ³⁷ Çəyoən doşe bəmi ğəssəm harde, votışe: “Çımon məmləkətədə çəmə jiyə çe Kənanıjonədə kinə məstən boçımı zoə, ³⁸ bışi əncəx bə çəmi pıə kə – çımı avlodon tonə çəyo bıstən kinə boçımı zoə”. ³⁹ Az votıme bəştə əğə: “Bəlkəm ə kinə nıoməy demı”. ⁴⁰ Əy votışe bəmi: “Bəvığənde detı ıştə mələki çımı Çəy huzurədə nəvə Rəbb, ovandin bəbe ıştı ro bəsteş qıləy kinə çımı avlodon arəo – çımı pıə kəyku bo çımı zoə. ⁴¹ Ozod bəbeş ıştə hardə ğəssəmiku çımı avlodon tonə şeədə; qirəm nıdon ə kinə bəti, ıştə hardə ğəssəmiku ozod bəbeş”.

⁴² Azən oməym ımruj honi tonə kardıme dıvo: “Ha çımı əğə İbrahimi Xıdo Rəbb, lovə kardeydəm, ovdandin bıə çımı şə roy.

⁴³ Esə az mandeədə çe honi tonə; bo ov bekırniye omə iyən çımı bəy xahiş kardeydəm, bəmi ıştə səhənqo kamişe ov bıdə,

peşomım» çımı votə, ⁴⁴ çəyən bəmi «tınən peşom, bışum boştı dəvonən ov bekırnım» votə kinə Rəbbi miyyəən kardə jen bibu bo çımı əğə zoə». ⁴⁵ Az hələ sə kardəmnıbe ıştə dilədə divo karde, Rivqa oməy amisəş səhənq, evəy bə honi bekırnişə ov. Votıme bəy: «Xahiş kardeydəm, ov bıdə bəmi». ⁴⁶ Əy rəyrə enovnişə səhənq ıştə amisə votışə: «Tı peşom, bışum ov bıdəm bəştı dəvonən». Az peşoməme, əy isə ov doşe bə dəvon. ⁴⁷ Parsəym çəyku: «Tı çiki kinəş?» Əy votışə: «Milka iyən Naxori zoə Betueli kinəm». Azən pevonime bəçəy bukə halğə iyən bəçəy daston dastinə. ⁴⁸ Çəyo enəməym səcdə kardıme bə Rəbbi. Şukur kardıme çımı əğə bokinə bəçəy zoə səyro mını sərosti iyo vardə bəştə əğə İbrahimi Xıdo Rəbbi. ⁴⁹ Esə bıvotən bəmi bunum, şımə piyeydone bəçımı əğə xəymandəti iyən bəfo nişo doy ya ne? İmi bəmi bıvotən ki, azən bızınım ıştə şe-nişə».

⁵⁰ Lavani iyən Betueli jıqo cəvob doşone bəy: «Rəbbiku be ın ko; əzınimon bəti nə çokə, nəən yavə sıxan vote. ⁵¹ Diyəkə, ıştı navədəy Rivqa: əy peqət bışı, bıdə əv jen bibu boştı əğə zoə, Rəbbi vote ğəzinə». ⁵² İbrahimi nokə çəvon sıxanon məsədə eçikəy bə zəmini səcdə kardışə bə Rəbbi. ⁵³ Nokə be kardışə doşe bə Rivqa ğızılə-nığə çiyon iyən oləton. Baxşə noşe bəçəy boə iyən moə ğıymətinə çiyon. ⁵⁴ İştən iyən deəy ivirədə bıə odəmon hardışone-peşoməşone, şanqo mandin əyo. Maşkinəy əşteədə nokə votışə: «Mını bıviğandən çımı əğə tonə». ⁵⁵ Çe kinə boə iyən moə votışone: «Bıdə lamələy kinə da ruj bımandı deyəmə, çəyo bəşe». ⁵⁶ Nokə votışə bəvon: «Esə ki, Rəbbi ro ovdonə kardışə bomı, bə di dəməğandən mını, bıviğandən çımı əğə tonə». ⁵⁷ Əvon votışone: «Bıdə sədo bıkəmon kinə, bıməsəmon çəy ıştə zıvonə». ⁵⁸ Sədo kardışone Rivqa votışone bəy: «Şeydəş de ım odəmi?» Əyən votışə: «şeydəm». ⁵⁹ Əvon dəro kardışone ıştə hovə Rivqa, çəy doləvon, İbrahimi nokə iyən deəy bıə odəmon. ⁶⁰ Xəy-divo doşone bə Rivqa votışone:

«Ha çəmə hovə,

Moə bıboş bə həzoon, dahəzoon fərzəndi!

İştı nəsil bəqəte bəti nifrət kardəkəson şəhron»!

⁶¹ Rivqa iyən çəy ğollığəvonon əştin peniştin bə dəvon, şin de ə

odəmi bə ivırə. De jıqo, nokə peqətışe Rivqa, şe.

⁶² İsağ oməy de Beer-Laxay-Roi roy, çumçiko əv jiyeydəbe zəmin Neqevədə. ⁶³ Şanqo darşeedə İsağ şe bə daşt kamişe şineyro. Əv pedyəseədə vindişe ki, dəvon omeydən. ⁶⁴ Rivqan pedyəsey İsaği vindeədə eşe dəvəo. ⁶⁵ Əy parsəy nokəku: «Əməni pişvoz kardeyro bə daşt omə im odəm kiye?» Nokə votışe: «Çımı əğəye». Rivqa ekırnişe rubənd edoşe ıştə dim.

⁶⁶ Nokə qəp jəşe bo İsaği biə həmə koon barədə. ⁶⁷ İsaği bardışe Rivqa bəştə moə Sarə jiyə çodı, Rivqa be çəy jen. İsaği piyəşe əv iyən dılvandi pəydo kardışe deəy peş ıştə moə marde.

25

İbrahimi marde

(1Saln. 1:32-33)

¹ İbrahimi səşe co qıləy jen. Qeturabe çəy nom. ² Qetura zandışe boəy imon: Zimran, Yoqşan, Medan, Midyan, İşbağ iyən Şuah.

³ Yoqşan Səba iyən Dedani pıəbe. Dedani nəsilon: Aşşurijon, Letuşijon, Leumijon. ⁴ Çe Midya zoon: Efa, Efer, Xanok, Avida iyən Eldaa. Çe Qetura fərzəndonin imon həmməy. ⁵ İbrahimi doşe bəştə məxsus biə har çiy bə İsaği. ⁶ Bəştə cariyon zoon isə doşe baxşon. İştə səğətiədə vığandışe əvon ıştə zoə İsaği palyoku bə şərği zəminon tərəf.

⁷ İbrahimi umri dırozi ənədəbe; sadı hafto penc sor jiyəy əv.

⁸ İbrahimi dırozə umr kardışe, piyəti vaxtədə doşe ıştə oxon nəfəs marde, umuj be bəştə əjdodon. ⁹ Çəy zoon İsaği de İsmoyli dəkandışone əv Mamre vədə biə koç Maxpelədə, Xetijə Sohəri zoə Efroni məzədə. ¹⁰ * İbrahimi hıriyəşbe ə məzə Xetijonku. İbrahim iyən çəy jen Sarə dəkandə bin əyo. ¹¹ İbrahimi marde bəpeştə Xıdo bərəkət doşe bəçəy zoə İsaği. İsağ jiyeydəbe Beer-Laxay-Roi neziədə.

İsmoyli zoon

---

* 25:10 Ofə. 23:3-16

(1Saln. 1:28-31)

¹² Jıqoy çe Sarə kəviz Misirijə Həcəri bo İbrahimi zandə İsmoyli nəsili şəcərə. ¹³ Jıqon İsmoyli zoon nomon bə moəku be restə mıvofiğ: İsmoyli iminə zoə Nevayot, çəy bəpeştə Qedar, Adbeel, Mivşam, ¹⁴ Mişma, Duma, Massa, ¹⁵ Xadad, Tema, Yetur, Nafis iyən Qedma; ¹⁶ imonin İsmoyli zoon, jıqon çəvon nomon deçəvon diyon iyən obon ivirədə. Əvon donzə qılə sərdorbin ıştə toyfon. ¹⁷ İsmoyl jiyəy sadı sivi haft sor; doşe ıştə oxonə nəfəs marde umuj be bəştə əjdodon. ¹⁸ İsmoyli nəsilən səbəso bin Xaviləku tosə Şuri biə əroziədə. Şur Misiri navədəy bə Aşşur şeədə. Əvon vırəbəvırə biəbin ıştə boon jiyə vırəy navədə.

Yağub iyən Esav

¹⁹ Jıqoy İbrahimi zoə İsaği tarıxçə: İbrahimi pevatışe İsağ. ²⁰ İsağ çıl sinədəbe jen səyədə Paddan-Aramo Aramijə Lavani hovə Aramijə Betueli kinə Rivqa. ²¹ İsaği lovə kardışe bə Rəbbi boştə jeni, çumçiko əv besonbe. Rəbbi məsəşe İsaği lovə, bə əğil mande çəy jen Rivqa. ²² Rivqa boləədə biə im əğilon dəkuyədəbin bə iyəndi. Əyən «Im boçi bəçımı sə oməy?» votışe şe bi barədə Rəbbiku bo parse. ²³ * Rəbbi votışe bəy:

«İştı bətnədə heste dıqlə millət,
İştı luzo bebəşe dıqlə xəlğ.
Zumand bəbe qıləy xəlğ çə iqlə xəlğisə,
Yoli ğollığ bəkarde bə ruki».

²⁴ Çe Rivqa zande vaxt rəseədə məlum be ki, ikizon hestin çəy bətnədə. ²⁵ Sıftənə omə əğili həmə pus sı iyən bənə muninə cubbəbe. Bəvədə Esav noşone çəy nom. ^c ²⁶ Çəy bəpeştə oməy çəy boə. Əy qətəşbe deştə dasti Esavi poşnəo. Çəy nomi Yağub ^d noşone. İsağ šest sinədəbe əvon bə dınyo omə vaxti.

²⁷ Əğilon perəseyın. Esav mahirə səyod iyən kəfşəni odəmbe. Yağub isə çodionədə jiyə qıləy mıloyimə odəmbe. ²⁸ İsaği

---

* **25:23** Rom. 9:11-12

^c **25:25** *Esav* – ibrani zıvonədə *munin*.

^d **25:26** *Yağub* – ibrani zıvonədə *poşnə bıqət*.

piyeydəşbe Esav, çumçiko İsaği qəvi təmin kardeydəbin çəy vardo şikoron. Rivqa isə piyeydəşbe Yağub.

²⁹ İ ruj Yağub pateydəbe ovinə xorək. Esav isə oməy kəfşəno sıstə holədə. ³⁰ Esavi votışe bə Yağubi: «Bıdə kamişe, çı sıə aşo peşomım, çumçiko holım ni». Bı səbəb nom doşone bəy Edom. ^e

³¹ Əmma Yağubi votışe: «Sıftə bəhvət bəmi ıstə iminə zoəti həxi».

³² Bəvədə Esavi votışe: «Diyəkə az mardeydəm, bəçmı çiçi lozime iminə zoəti həx?» ³³* Yağubi votışe: «İmruj bomı ğəssəm bəhə ki, həvateydəş bəmi ıstə iminə zoəti həxi». Esavi ğəssəm hardışe bəy iyən həvatışe ıstə iminə zoəti həx bə Yağubi. ³⁴ Yağubi doşe bə Esavi nun iyən məjuyə aş. Esavi hardışe-peşoməşe, çəyo əşte şe. De jıqo, Esavi beğurb qətişe ıstə iminə zoəti həx.

26

İsağ iyən Avimelek

¹ Həniyən qıləy vəşyəni be məmləkətədə, ğərəyz İbrahimi jiyə bıə vəşyəni. İsağ şe bə Qerar, Filiştijon podşo Avimeleki tonə. ² Rəbb zahir be bəy, votışe: «Məşi bə Misir, səbəso bıbi çımı bəti votə məmləkətədə, ³* bımand bı zəminədə. Az detı bəbem iyən bəti bərəkət doy-doy, bəti iyən bəştı nəsilı bədom ın zəminon həmməy; bə vırə bərosnem boştı pıə İbrahimi ıstə hardə ğəssəmi. ⁴ Heyve bəkardem ıstı nəsilı anə osmoni astovon iyən bədom bəştı nəsilı ın zəminon həmməy. Deştı milləti vositə bərəkət bəsten zəmini dimi milləton həmməy. ⁵ Çumçiko İbrahimi quş doşe Bəçımı sıxani, əməl kardışe Bəçımı hamyəyon, əmron, ğaydon iyən ğanunon».

⁶ İsağən jiyəy Qerarədə. ⁷* Çə zəmini səbəsoon İsaği jeni barədə bəyku parseədə, votışe «ım çımı hovəye», çumçiko tarsəy bıvotı «çımı jene». Votışe ıstən-bəştə: «Neysə, çı vırəy odəmon bəkişten mını bə Ribqəro». Zahirən vey reçinbe Ribqə. ⁸ Jıqo be ki, İsağ

---

^e **25:30** *Edom* – ibrani zıvonədə *si*.

* **25:33** İbr. 12:16

* **26:3-4** Ofə. 22:16-18; Həv. 3:25

* **26:7** Ofə. 12:13; 20:2

xəyli mande əyo. Filiştijon podşo Avimelek ruji pencəo diyə kardışe, bəne İsağ nozə kardeydə boştə jeni Ribqə. ⁹ Avimeleki sədo kardışe İsaği, votışe: «Diyəkə əsilədə əv ıştı jenebən. Çoknə vote zıney ki, “ım çımı hovəye?”» İsaği votışe bəy: «Çumçiko şıneydəbim ki, nıyardım bəçəyro». ¹⁰ Avimeleki votışe: «Im çı kobe varde bəçəmə sə? Kam mandəbe bihitı deştı jeni xəlğö i kəs. Jıqonə əməni eyəğandiş bə qıno». ¹¹ Çəyo Avimeleki bə xəlği həmməy əmr kardışe: «Kıştə bəbe bı odəmi iyən bəçəy jeni qıniyəkəs».

¹² İsaği kaştışe bə zəminədə tum, həmon sori peqətışe sa ğat məhsul. Jıqonə Rəbbi bərəkət doşe bəy. ¹³ Im şəxs be yolə odəm. Barz be şe-şe, tosə vey yolə odəm be. ¹⁴ Filiştijon dəmandin bəy pəxiləti karde çəy veyə pəs-bız, mol-mələ iyən dastəkon beyro.

¹⁵ Filiştijon pur kardə eparçiniyəşonbe çəy pıə İbrahimi vaxtədə çəy ğolamon kandə çolon həmməy. ¹⁶ Avimeleki votışe bə İsaği: «Bışı çıvrəo, çumçiko vey zumand biş çəməsə». ¹⁷ İsağ şe çəvrəo, səbəso be çoləriyə Qerarədə, mande əyo.

¹⁸ İsaği ijənən kandışe ıştə pıə İbrahimi vaxtədə kandə bıə ovəçolon həmməy, çumçiko Filiştijon eparçiniyəşonbe əvon İbrahimi marde bəpeştə. Əy ijən doşe bəvon ıştə pıə doə nomon.

¹⁹ İsaği ğolamon kandışone zəmin çoləriyədə, pəydo kardışone qıləy peşomə ovi çəşmə. ²⁰ Qerari qələvonon «ov çəməne» votışe, dəmandin bə həsbəhs de İsaği qələvonon. Eseq^f noşe çə çoli nom, çumçiko həsbəhs kardəşonbe çəy səpe. ²¹ Əvon kandışone co qıləy çol. Həsbəhs kardışone bı səbəb. İsaği Sitna^g noşe çı çoli nom.

²² İsaği kuç kardışe çəyo, kandışe qıləy co çol. Əmma həsbəhs nıkardışone bəçəyro, hejo bə səbəb İsaği noşe çəy nom Revoxot,^h votışe: «Rəbbi bəmə doşe esət qeşi, əmə heyve bəbemon bı zəminədə».

²³ İsağ şe çəyo bə Beer-Şeva. ²⁴ Rəbb bəşəv çiyəy bəy, votışe: «Az ıştı pıə İbrahimi Xıdom. Mətars, çumçiko Az detim. Bətı

---

^f**26:20** *Eseq* – ibrani zıvonədə *həsbəhs*.

^g**26:21** *Sitna* – ibrani zıvonədə *həsbəhs*.

^h**26:22** *Rexovot* – ibrani zıvonədə *qeşi*.

bərəkət Bədom iyən heyve bəkardem ıştı nəsili bəştə ğolam İbrahimi xoto». ²⁵ İsaği tumo kardışe əyo qıləy ğırbonqo iyən sitoyış kardışe bə Rəbbi. Əy soxtışe boştə çodı. İsaği ğolamon kandışone əyo qıləy çol.

²⁶ * Bə vaxti Avimelek oməy Qeraro bə İsaği jiyə zəmin deştə məslohatəvon Axuzzati, sərləşğər Pikoli bə ivirə. ²⁷ İsaği votışe bəvon: «Boçi oməşon çımı tonu? Şımə ki nifrət kardeydəbiyon bəmi iyən tojniyone mı ıştə toniku». ²⁸ Əvon votışone: «Əmə oşko vindımone ki, rostiyan Rəbb detine. Esə piyeydəmone ki, ğəssəm bıbu ıştı iyən çəmə arədə. Boy detı əhd bıbastəmon ki, ²⁹ çoknə ki əmə qınıyanıbimon bəti iyən səğ-səlomət dəro kardəmonbe tı, tınən hiç bevəci əkəniş bəmə. Tı, Rəbbi bərəkət doə odəmiş esə». ³⁰ İsaği doşe bəvon ğonəğəti, əvon hardışone-peşoməşone. ³¹ Maştənəy rəbədə əştin, hardışone ğəssəm bo iyəndı. İsaği dəro kardışe əvon, əvon de sulhi şin çəy toniku. ³² İsaği ğolamon oməyn həmon ruji, doşone bəy xəbə ki, çol kandə be, votışone, «pəydo kardımone ov». ³³ İsaği noşe çı çoli nom Şeva,ⁱ bı səbəb toşə imrujnə ruji Beer-Şevaye şəhri nom.

Esavi açinə jenon

³⁴ Esav çıl sinədə beədə səşe Xetijə Beeri kinə Yehudit iyən Xetijə Eloni kinə Basmat. ³⁵ Əvon qıləy ziyodə dard bin bə İsaği iyən Ribqə dilon.

27

İsa ği bə Yağubi xəy-dıvo doy

¹ İsağ pi beədə çəy çəşon zəif vindeədə sədo kardışe ıştə tonu ıştə yolə zoə Esav, votışe: «Ha çımı zoə». Esavi votışe bəy: «Bəle məseydəm». ² İsaği votışe: «Az pi bıəm həni, zıneydənim ıştə mardə ruji. ³ Çiç bəbe esə peqət ıştə silohi, tirdon iyən kəmoni, bışi bə daşt, həyvon neçi bıkə bomı. ⁴ Çəyoən hozı bıkə bomı çımı vey xoş omə təminə xorəki, biyə bəhəm. Bəvədə az xəy-dıvo bədom

---

* **26:26** Ofə. 21:22

ⁱ **26:33** Şeva – ibrani zıvonədə ğəssəm.

bəti navmarde».

⁵ Ribqə məseydəbe İsağ deştə zoə Esavi sıxan kardeədə. Esav şe bə daşt bo həyvon neçi karde varde. ⁶ Ribqə votişe bəştə zoə Yağubi: «Diyəkə, az məsəme, ıştı pıə votişe bəştı boə Esavi ın sıxanon: ⁷ «Biyə bomı jivo, bomı bıpat xorək; az bəham əy, çəyo bə Rəbb dıvo bəkam botı, nav ıştə marde». ⁸ Çımı zoə, esə bıməs çımı bəti əmr kardə sıxanon: ⁹ çiç bəbe bışi bə qələ, çəyo bomı biyə dıqlə çokə vəçə. Hozı bəkardem çəvono bəştı pıə xoş omə təminə xorək. ¹⁰ Tınən əvoni bəvardeş bəştə pıə, əvən bəharde ki, bıdə bəti xəy-dıvo navmarde». ¹¹ Yağubi votişe bəştə moə Ribqə: «Qıləy muyninə odəme çımı boə Esav, az isə bemum. ¹² İberdəmədə pıəm dast dəbəsuye bəmi, azən duyəvuj bəbem çəy nəzərədə. Bəvədə bəştə lənət bəvardem, xəy-dıvo ne».

¹³ Çəy moə votişe bəy: «Bəmi bo botı omə lənət, çımı zoə, əncəx bıməs çımı sıxanon: bışi biyə bomı çımı votə çiyon». ¹⁴ Yağub şe peqətişe vəçon, vardışe boştə moə, çəy moən hozı kardışe çəy pıə xoş omə təminə xorək. ¹⁵ Ribqə peqətişe tankardışe bəştə rukə zoə Yağubi ıştə yolə zoə Esavi kədə oqətə ən reçinə olət. ¹⁶ Dəbastışe vəçə pust bəçəy daston iyən qiy bemuyə vıron. ¹⁷ Çəyo doşe bə Yağubi dast ıştə hozı kardə təminə xorək iyən nun.

¹⁸ Yağub dəşe ıştə pıə tonə, votişe: «Ha pıə». Əy votişe: «Məseydəm. Tı kiş, çımı zoə?» ¹⁹ Yağubi votişe bəştə pıə: «İştı iminə zoə Esavim. Kardime ıştı vote gəzinə. Çiç bəbe bəşt bınişt, bəhə çımı vardə neçiyə qujdədə ki, xəy-dıvo bıdəş bəmi». ²⁰ İsaği votişe bəştə zoə: «Çımı zoə, çoknə be ki, jıqo rəyrə pəydo karde?» Əy votişe: «Çumçiko bəmi rast vardışe ıştı Xıdo Rəbb». ²¹ İsağ votişe bə Yağubi: «Çımı zoə, çiç bəbe nez boy, ıştə dasti dəsuyım bəti ki, bızнім, rostiyən çımı zoə Esaviş, ya ne?» ²² Yağub nez be bəştə pıə İsağ. İsaği dəsuyəşe ıştə dast bəy, votişe: «Sədo Yağubi sədoye, əncəx daston Esavi dastonin». ²³ İsaği nızınəşe əv, çumçiko bənə çəy boə Esavi daston muyninbin çəy daston. İsaği doşe xəy-dıvo bə Yağubi. ²⁴ Əv parsəy: «Tınış çımı zoə Esav?» Əy votişe: «Azim». ²⁵ İsaği votişe: «Bınə çımı vədə ıştə vardə neçi qujdədə, bəhəm, çəyoən xəy-dıvo bədom bəti». Yağubi noşe çəy vədə xorək, əy hardışe, Yağubi vardışe boəy şərov, əy peşoməşe.

²⁶ Çəy pıə İsaği votışe bə Yağubi: «Çımı zoə, nez bibi, maçə bıkə ıştə pıə». ²⁷* Əv nez be, maçə kardışe ıştə pıə. İsaği çəy oləti buyku zınəşe, əve doşe bəy xəy-dıvo, votışe:

«Im çımı zoə buye,
Rəbbi xəy-dıvo doə
bənə daşton buy.

²⁸ Xıdo bəti osmonon şıği,
Zəmini şirə,
Bolə qandım iyən tojə şərov bıdə.

²⁹ Xəlğon gollıg bıkən bəti,
Umməton sə bijənın bəti.
Əğə bibi boştə boon,
Bəti sə bijənın ıştı moə zoon.
Lənət bo bə bəti lənət kardəkəson,
Xəy-dıvo bıstənın bəti xəy-dıvo doəkəson».

İsaği bə Esavi xəy-dıvo doy

³⁰ Jıqo be ki, Esav oqarde neçiyə İsaği bə Yağubi xəy-dıvo doy sə karde bəpeştə, Yağub ıştə pıə İsaği toniku beşə-benişə. ³¹ Esaviyən hozı kardışe təminə xorək, vardışe boştə pıə, votışe: «Çımı pıə, bəşt bəhə çımı vardə neçiyədə iyən xəy-dıvo bıdə bəmı». ³² Çəy pıə İsağ parsəy çəyku: «Tı kiş?» Əy cəvob doşe: «Az ıştı iminə zoə Esavım». ³³ Bərk larzənə dəşe bə İsaği conı, əy votışe: «Bəs bəvədə kibe həyvon neçi kardə bomı vardəkəs? İştı ome bənav hardıme har çiyədə iyən dome bəy xəy-dıvo. Çəy be xəy-dıvoən». ³⁴ Esavi fəryod kardışe barzədə iyən de telə sədo, məseədə ıştə pıə sıxanon, votışe: «Ha çımı pıə, xəy-dıvo bıdə bəmınən». ³⁵ İsaği votışe: «İştı boə oməy de hilə səşe ıştı xəy-dıvo». ³⁶* Esavi votışe: «Əy nohəxə vırədə Yağub sədo kardeydənın ki? Demı dıminə kərəye ki, əv bə dast dənoydə mını: sıftə səşe çımı iminə zoəti həx, esətən çımı xəy-dıvo». Çəyo parsəy: «Oqətəni çən bomı xəy-dıvo?» ³⁷ İsaği cəvob doşe bə Esavi: «Kardıme əv əğə bəti, dome bəy bənə gəlami ıştı

---

* **27:27-29** İbr. 11:20

* **27:36** Ofə. 25:29-34

boon həmməy, təmin kardıme əv de qandımı iyən tojə şərovi. Bəti çič bıkəm çən?»^{38*} Esavi votışe bəştə pıə: «Pıəm, bətikü heste hejo iqlə xəy-dıvo? Pıə, xəy-dıvo bıdə bəminən». Esav bəməy zo-zo.^{39*} Çəy pıə İsağı jıqo cəvob doşe bəy:

«İştı jiyə vırə zəmini şirəo,
Piyo osmonon şığiku diyəro bəbe.

^{40*} Bəjiyeş deştə şımşı,
Ğollıg bəkardəş bəştə boə.

Əmma ozod be piyeədə

Çəy qiyəbandi

Bəçipneş şobədoş ıştə qiyo».

⁴¹ Esavi nifrət kardışe bəştə boə Yağubi, çəy pıə bəy xəy-dıvo doyro. Əy votışe ıştən-bəştə: «Nez beydən çımı pıə matəmə rujon. Bəvədə bəkıştem ıştə boə Yağubi». ⁴² Yolə zoə Esavi votə sıxanon votə bin bə Ribqə. Əve əy xəbə vıgandışe, sədo kardışe ıştə rukə zoə Yağub, votışe bəy: «Diyəkə, ıştı boə piyeydəşe xısus bıstəni de tını kışte. ⁴³ Çımı zoə, esə quş bıdə bəçımı sıxani: Bəşt bıvıt bə Xaran, çımı boə Lavani tonə. ⁴⁴ Mıddəti bımand Lavani tonə, toşə ıştı boə hırsi sardın be. ⁴⁵ Xəbə bəvğandem vanq bəkardem tını çəyo, okışiyədə çəy bəti vəynə gəzəb, əv yodo bekardeədə ıştı bəy kardəy. Boçi məhrum bıbum i rujədə şımə dı kəsikuyən?»

⁴⁶ Çəyo Ribqə votışe bə Yağubi: «Bezo bim ıştə jimoniku Xetijə kinon dastədə. Az həni boçi jiyeydəm, qirəm Yağubən jıqo boştə jen bıstəni çı zəmini kinonədə - Xetijə kinonədə?»

28

İsağ Yağubi vıgandeydə Lavani tonə

¹ İsağı vanq kardışe Yağub, doşe bəy xəy-dıvo iyən hamyəşe votışe: «Jen məstən Kənani kinonədə. ² Bəşt, bışi bə Paddan-Aram, bəştə moə bobə Betueli kə. Çəyo bıstən boştə jen ıştə day Lavani

---

* 27:38 İbr. 12:17

* 27:39-40 İbr. 11:20

* 27:40 Ofə. 36:8; 2Pod. 8:20

kinonədə. ³ Kulli-İxtiyorə Xıdo bərekət bıdə bəti, bəhərin bıke tını, heyve bıke ıştı nəsili, tı pevat veyə xəlğon; ⁴ * İbrahimi xəy-dıvo bıdə bəti iyən detı bə ivirə bəştı nəsili ki, irsi ğəzinə bıstəni çe Xıdo bə İbrahimi doə zəmini - ıştı bənə ğərıbi jiyə zəmini». ⁵ İsağı dəro kardışe Yağub. Əv şe bə Paddan-Aram, çe Yağubi de Esavi moə Ribqə boə Aramijə Betueli zoə Lavani tonə.

Esavi seminə jen

⁶ Bə vaxt Esavi vindışe ki, İsağı doşe xəy-dıvo bə Yağubi iyən vığandışe əv bo jen səyro bə Paddan-Aram; həməni çəşnavi kardışe əv bəy xəy-dıvo doə vaxti, votışe, «jen məstən Kənanə kinonədə». ⁷ Yağubiyən quş doşe bəştə pıə-moə, şe bə Paddan-Aram. ⁸ Bəvədə Esavi vindışe ki, bəçəy pıə İsağı xoş omeydənin Kənanə kinon. ⁹ Esav şe İbrahimi zoə İsmoyli tonə. Əy səşe İsmoyli kinə Nevayoti hovə Maxalat, vardışe boştə jen ıştə jenon səpe.

Yağub Bet-Elədə han vindeydə

¹⁰ Yağub beşe Beer-Şevao, oməy bə Xarani tərəf. ¹¹ Rəsəy bə qıləy vırə, şəvi mande əyo, çumçiko həşi eşəbe. Əy peqətişe zəmino qıləy sığ, noşe ıştə səy jiyədə, hıte əyo. ¹² * Əy hanədə vindışe ki, qıləy şındı mandə zəmini dimisə, çəy sə rəsə bə osmonon. Çe Xıdo mələkon eşeydəbin-beşeydəbin deəy. ¹³ * Imha, Rəbb mandəbe şındısə, voteydəbe: «Azim ıştı pıə İbrahimi Xıdo iyən İsağı Rəbb. Bədom bəti ijən bəştı nəsili ıştı çəy səpe hıte zəmini. ¹⁴ * Vey bəbe ıştı nəsıl bənə zəmini qardi, əv pevilo bəbe bə ğərbi, şərği, kobəsoni iyən cənubi. Deştı nəsili vositə xəy-dıvo bəstən zəmini dimi tobyon həmməy. ¹⁵ Diyəkə Az detnim, tını çəş bəkardem ıştı şə har vırədə iyən tını obəqordınem bı zəmin. Tını tərəq əkənim tosə İştə votəy karde».

¹⁶ Yağub əşte hano, votışe: «Rəbb iyoy, rostiyən. Az isə zıneydənim imi». ¹⁷ Çəyo tarsəy, votışe: «Im çı zızdə vırəy. Im

---

* **28:4** Ofə. 17:4-8

* **28:12** Yəh. 1:51

* **28:13** Ofə. 13:14-15

* **28:14** Ofə. 12:3; 22:18; 26:4

jıçıy əzını be, ğərəyz çe Xıdo kəy, çe osmonon bəye ıvrə».

¹⁸ Yağub əşte maştə rəbədə. Əy peqətişe ıştə səy jiyədə noə sığ, noşe əv bənə suni, ekardışe çəy səpe ruyən. ¹⁹ Bet-El^j noşe çə vıřəy nom, əncəx sıftə Luzbe şəhri nom. ²⁰ Yağubi əhd kardışe, votışe: «Bəvədə Rəbb bomı Xıdo bəbe, qırəm Xıdo bıbo demı, çımı şə ın roədə çəş bıko mını, bıdo bəmi hardeyro nun iyən tankardeyro olət, ²¹ əve az de xəy-səloməti obəqardem bəştə pıə kə, Rəbb bəbe çımı Xıdo. ²² Çe Xıdo kə bəbe çımı suni ğəzinə noə ın sığən. Ha Xıdoa, bəti bədom ıştı bəmi doə har çiy dayəki».

29

Yağubi bə Paddan-Aram omemon

¹ Yağub əşte şe, bə şərgə xəlğon zəmin. ² Əy vindışe ki, ımha, qıləy çol heste daştədə, qələ bə hur qınıyə çəy tonə.

Çə çolo ov doydəbin bə qələ. Qıləy yolə sığ hestbe çoli qəvisə.

³ Qəlon həmməy qırdə beydəbin əyo. Odəmon quli kardeydəbin sığı çoli qəvo, ov doydəbin bə pəson-bızon, ijənən noydəbin sığı bəçəy vıřə - çoli səpe.

⁴ Yağub parsəy çəvonku: «Kovrəyjişon, ha boona?» Əvon votışonə: «Əmə Xaranomon». ⁵ Yağubi votışe bəvon: «Zıneydəşon Naxori zoə Lavani?» Əvon votışonə: «Zıneydəmon». ⁶ Yağub parsəy çəvonku: «Əv səğ-səloməte?» Əvon votışonə: «Bəle, səğ-səloməte. Əve, omeydə çəy kinə Rəhilən de qəlon». ⁷ Yağubi votışe: «Hələ vey mandə bə şanqonə, çe qəlon qırdə bıə vaxt ni. Ov bıdən bə pəson, çəyo bıbən bıçovnən». ⁸ Əvon votışonə: «Imi əzınimon karde qəlon həmməy qırdə nıbencən iyən sığ çoli qəvo quli nıbencən, əncəx bəvədə ov doy bəzınemon bə pəson».

⁹ Yağub deyəvon sıxan kardeədə Rəhilə oməy deştə pıə pəson, çumçıko əv qələvonbe. ¹⁰ Yağub vindeədə ıştə daykinə Rəhilə iyən ıştə day pəson, nez be, quli kardışe sığ çoli qəvo, doşe ov bəştə day Lavani pəson. ¹¹ Yağubi səlom doşe bə Rəhilə, zo-zo bəməy.

¹² Yağubi votışe bə Rəhilə az ıştı pıə avlodonədəm iyən çe Ribqə

---

^j28:19 *Bet-El* – ibrani zıvonədə *Çe Xıdo kə*.

zoəm. Rəhilən vite votışe bəştə piə.

¹³ Lavan vite şe pişvoz karde hovəzo Yağubi, çəy ome xəbə məseədə. Dəvənqo qətışe əv, maçə kardışe, vardişe bəştə kə. Yağubi qəp jəşe bo Lavani har çiy. ¹⁴ Lavani votışe bəy: «Tı, rostiyən, çımı astəo, çımı qujdoş». Yağub i manq mande çəy tonə.

Yağubi Lea iyən Rəhilə jen səy

¹⁵ Lavani votışe bə Yağubi: «Məqər bəmi həvoy xıdmət bəkardəş avlod beyro? Həxı çiç bıbu, bıvot bəmi?» ¹⁶ Lavani hestışbe dıqlə kinə: yoli nom Lea, ruki nom Rəhiləbe. ¹⁷ Mehribonbin çe Lea çəşon, Rəhilə isə vey reçin iyən barzəbolobe. ¹⁸ Yağub aşığ be bə Rəhilə, votışe: «Bəti haft sor xıdmət bəkardem bəştı rukə kinə Rəhiləro». ¹⁹ Lavani votışe: «Əy bəti doy çoke, bə co kəsi doysə. Bımand çımı tonə». ²⁰ Yağubi haft sor xıdmət kardışe bə Rəhiləro. Piyəydəşbe əv votəynə, bənə dı-se ruji çiyəy bəçəy çəşon ın mıddət.

²¹ Yağubi votışe bə Lavani: «Rəsəy çımı vaxt; esə bıdə bəmi çımı jeni ki, dəşum çəy tonə». ²² Lavani qırdə kardışe çə zəmini odəmon həmməy, doşe qıləy ğonəğəti. ²³ Bə şəv peqətışe ıştə kinə Lea, bardışe Yağubi tonə. Yağub dəşe çəy tonə. ²⁴ Lavani doşe ıştə kəniz Zilpa bo Lea xıdmətəvon beyro. ²⁵ Maştənəy vindişe ki, ım Leaye. Yağubi votışe bə Lavani: «Boçi jıqo karde bəmi? Məqər bo Rəhilə xıdmət nıkdıme ıştı tonə? Bəs boçi bə dastı dəğande mı?» ²⁶ Lavani votışe: «Çəmə vıradə rukə kinə əbını bə şu doy yolisə bənav. ²⁷ Bə sə bıjən ın haftə, əyən bədomon bəti. Boəyən həniyən haft sor xıdmət kardəniniş çımı tonə». ²⁸ Yağubi jəqəon kardışe: bə sə jəşe haftə. Lavaniyən doşe bəy ıştə kinə Rəhilə jen beyro. ²⁹ Doşe ıştə kəniz Bilhanən bo Rəhilə ğollığəvon beyro. ³⁰ Yağub dəşe Rəhilə tonəon. Vey piyəşe Rəhilə Leasə. Əy həniyən haft sor xıdmət kardışe Lavani tonə.

Yağubi fərzəndon

³¹ Rəbbi vindişe ki, Lea piyə nıbe, okardışe çəy bətn. Rəhilə isə besonbe. ³² Lea mande bə əğıl, zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom

Ruven^k votişe: «Rəbbi vindişe çımı fəğirəti. Esə bəpiyeşe mı çımı şuyə». ³³ Əv ijən mande bə əğıl, zandişe qıləy zoə, votişe: «Rəbbi məsəşe ki, az piyə nıbım, doşe ımən». Noşe çəy nomən Simeon^l. ³⁴ Lea ijən mande bə əğıl, zandişe qıləy zoə, votişe: «Esə bı səfə çımı şuyə anqıl bəbe bəmi, çumçiko zandime boəy seqlə zoə». Bı səbəb Yağub noşe çəy nom Levi^m. ³⁵ Əv ijən mande bə əğıl, votişe: «Rəbbi mədh bəkardem bı səfə». Əve bı səbəb noşe çəy nom Yəhudə. ⁿ Çəyo əv mıddəti nızande.

30

¹ Rəhilə vındəədə ki, əğıl zandeydəni bo Yağubi, həsəd bardişe bəştə hovə, votişe bəştə şuyə: «Əğıl bıdə bəmi, neysə bəmərdem». ² Yağubi gəzəb pevəşəy bə Rəhilə, əy votişe: «Bəştı bətn bəhər nıdoə Xıdo vıredəm az məqər?» ³ Rəhilə votişe: «Imha, çımı xıdmətəvon Bilha, bışi çəy tonə. Bıdə əv bızandı qıləy əğıl bıdə bəmi, çəyku əğılım bino bıbu». ⁴ Rəhilə doşe ıştə xıdmətəvon Bilha bəy jen beyro, Yağub şe çəy tonə. ⁵ Bilha mande bə əğıl, zandişe bo Yağubi qıləy zoə. ⁶ Rəhilə votişe: «Xıdo doşe bəmi hıkm, həməni məsəşe çımı sədo, doşe bəmi qıləy zoə». Bı səbəb noşe çəy nom Dan^o. ⁷ Çe Rəhilə xıdmətəvon Bilha ijən mande bə əğıl, zandişe dıminə zoə bo Yağubi. ⁸ Rəhilə votişe: «Otaspeym deştə hovə bə zumandə canqi, baş oməym bəy». Noşe əğılı nom Naftali^p. ⁹ Lea vindişe ki, çəy zandə dəmandə bəçəyro, doşe bə Yağubi ıştə xıdmətəvon Zilpa jen beyro. ¹⁰ Çe Lea xıdmətəvon Zilpa zandişe qıləy zoə bo Yağubi. ¹¹ Lea votişe: «Ovand gəzənc kardime», noşe çəy nom Qad^q. ¹² Çe Lea xıdmətəvon Zilpa zandişe bo Yağubi dıminə zoə. ¹³ Lea votişe: «Baxtəvərim, çumçiko jenon mini

---

^k29:32 *Ruven* – ibrani zıvonədə *diyəkə*, *qıləy zoə*.

^l29:33 *Simeon* – ibrani zıvonədə *məsey*.

^m29:34 *Levi* – ibrani zıvonədə *anqıl kardey*

ⁿ29:35 *Yəhudə* – ibrani zıvonədə *mədh kardə bıə*

^o30:6 *Dan* – ibrani zıvonədə *hıkm karde*.

^p30:8 *Naftali* – ibrani zıvonədə *çımı canq*.

^q30:11 *Qad* – ibrani zıvonədə *ovand*.

bəzınen hərəbaxt». Noşə çə əğili nom Aşer^f.

¹⁴ Ruven dıveni vaxti şe hiyədə pəydo kardışe mehibbəti aləfon, vardışe əvon boştə moə Lea. Rəhilə votışe bə Lea: «Çiç bəbe bəminən bıdə ıştə zoə mehibbəti aləfonədə». ¹⁵ Lea votışe bəy: «Kam ni çımı şuyə çımı dasto səy? Esən piyeydə bıstəni çımı zoə mehibbətə aləfon?» Rəhilə votışe: «Jəqobu, bəvədə bıdə çımı şuyə ımşanqo bıhıtı detı, mehibbəti aləfon əvəzi». ¹⁶ Lea beşe bəçəy pişvoz, Yağub şanqo kəfşəno omeədə, votışe: «Dəşi çımı tonu, çumçiko hiriyəme tı de ıştə zoə mehibbətə aləfon». Yağub hite deəy həmon şəvi. ¹⁷ Xıdo məsəşe Lea, əv mande bə əğıl, zandışe bo Yağubi pencminə zoə. ¹⁸ Lea votışe: «Xıdo doşe çımı həx, çumçiko dome bəştə şuyə ıştə gollıgəvon». Noşə çə əğili nom İssakar^s.

¹⁹ Lea ijən mande bə əğıl, zandışe bo Yağubi şəşminə zoə. ²⁰ Əy votışe: «Xıdo doşe bəmi qıləy çokə baxşə, bı səfə hurmət bəkarde bəmi çımı şuyə, çumçiko zandime boəy şəş qılə zoə». Noşə çə əğili nom Zevulun^t. ²¹ Çəyo zandışe qıləy kinə, noşə çəy nom Dina.

²² Xıdo bə yod vardışe Rəhilən, məsəşe əv iyən okardışe çəy bətn. ²³ Əv mande bə əğıl, zandışe qıləy zoə, votışe: «Xıdo peqətişe çımı xəcolət». ²⁴ Əy «Rəbb bomı ziyod bıkə qıləyən zoə» votışe, noşə əğili nom Yusif^u.

Yağubi bə qəlon xıvand be

²⁵ Rəhilə Yusifi zande bəpeştə: Yağubi votışe bə Lavani, «Mını bıvğand, bışum bəştə zəmin iyən məmləkət. ²⁶ Bətı kardə xıdməti əvəzi bıdə çımı jenonən iyən əğilonən, bışum, çumçiko çok zıneydəş çımı bətı çoknə xıdmət karde». ²⁷ Lavani votışe bəy: «Keşkə pəydo karde zınəmbəy mərhəmət ıştı nəzədə! Az vıneydəm ki, ıştı hımhımbədə Rəbbi xəy-dıvo doşe bəmi». ²⁸ Çəyo votışe: «Təyin bıkə ıştə həxi, az bıdəm». ²⁹ Yağubi votışe bəy: «Zıneydəş çımı çoknə xıdmət karde bətı iyən ıştı qəlon çoknə

---

^r30:13 *Aşer* – ibrani zıvonədə *xoşbaxt*.

^s30:18 *İssakar* – ibrani zıvonədə *həx doə bıbu*.

^t30:20 *Zevulun* – ibrani zıvonədə *hurmət*.

^u30:24 *Yusif* – ibrani zıvonədə *heyve bıko*.

oqətəme demı beədə. ³⁰ Çumçiko tosə çımı ome kambe ıştı tənxo, esə əv be vey; de çımı ome Rəbbi xəy-dıvo doşe bəti; az bəs keynə ko bəkardem boştə kəyro?» ³¹ Lavani votışe: «Çiç bıdəm bəti?» Yağubi votışe: «Hiçi mədə bəmi. İştı qələ ijən çəş bəkardem, pebəqətem çəy no-peqəti, qirəm bikoş ımı: ³² bıdə ımruj dəvardım ıştı qəlon həmməy dıləo, pəson dıləo har qılə xolinə pisə-pisə pəsi iyən siyo vəy, bızon dılədən har qılə pisə-pisə iyən xolinə bızı co bıkəm; ımən bibu çımı həx. ³³ Çımı bəpeştə ıştı vədə bəçımı həxi omeədə, çımı sərostəti şəhodət bəkardə çımı barədə. Bıdə dızdiyə hisob kardə bibu çe bızon xolin iyən pisə-pisə nıbə qılən, vəonədənən siyo nıbə qılən». ³⁴ Lavani votışe: «Çok, bıdə bibu ıştı votəy gəzinə». ³⁵ Əmma əy həmon ruji co kardışe doşe bəştə zoon ixtiyor ranqrisinə iyən xolinə niyə bızon, pisə-pisə iyən xolinə bızon, sipiyə bızon iyən siyo vəon həmməy. ³⁶ Çəyo diyəro be Yağubiku se rujnə roy gədərədə. Yağub isə çovneydəbe Lavani mandə qələ.

³⁷ Yağubi peqətişə sipidoo, badəm iyən çinarə doo tumo kardə bıə tojə vezon, lu kardışe əvon, okardışe bəvonədə pison tosə sipiyə ranqi bə dim beşe. ³⁸ Çəyo noşe ıştə lu kardə vezon bə qəlon bo ov peşome omə lokon dılə, bə həyvnonon və. Əvon oməyn ov peşomeədə bəhr qəteydəbin. ³⁹ Jıqonə həyvnonon bəhr qəteydəbin çe vezon vədə, qəlonədə zandə beydəbin ranqrisinə, xolinə iyən pisə-pisə həyvnonon. ⁴⁰ Yağub co kardeydəbe vəon, qələ vəy qəteydəbe bə Lavani qələdə bıə ranqrisinə iyən siyo həyvnonon həmməy tərəf. Əy noşe ıştə qələ co, umuj nıkardışe əvon bə Lavani qələ. ⁴¹ Har səfə çe qələ zumandə həyvnonon bəhr qəte vaxti Yağub vezon noydəbe bə lokon, çe qələ çəşon vədə ki, əvon bəhr bıqətin vezon arədə. ⁴² Əncəx əvoni nahaştı, həyvnonon zəif beədə. Jıqonə zəifə həyvnonon bin Lavani, zumandon isə bin Yağubi. ⁴³ Vey, vey ərbob be ım odəm: əv sahib be bə veyə qələ, kəniz, gəlam, dəvə iyən hə.

31

Yağub Lavaniku viteydə

¹ 1 Yağubi məsəşə Lavani zoon votə ın sıxanon: «Yağub xıvand be bə çəmə pıə məxsus bıə har çiy, vardışe bə dast ın tənxo həmməy bəçəmə pıə məxsusə əmloko». ² Yağubi vindışe Lavani əsıl simo, ım çəy se ruj çim bənav nəən zinəni munosibət nıbe. ³ Rəbbi votışe bə Yağubi: «Oqard bəştə pıon zəmin, ıştə avlodon tonο. Az detı bəbem». ⁴ Yağubi vığandışe xəbə, vanq kardışe Rəhilə iyən Lea bə kəfşən-bəştə qələ çovniyə vıra. ⁵ Yağubi votışe bəvon: «Az vindeydəm şımə pıə simo ım çəy se ruj çim bənav nəən zinəni munosibət ni demı. Əncəx demıne çımı pıə Xıdo. ⁶ Şımə zıneydəşon ki, dılısıxto xıdmət kardəme bəşmə pıə. ⁷ Şımə pıə bə dast dəğandışe mı, da kərə dəqiş kardışe çımı həx, əncəx Xıdo nahaştışe əv bevacı bıkə bəmı. ⁸ Əv voteədə ki, “xolinə həyvnonon həmməy bəben ıştı”, qələdə həmməy zandin xolinə həyvnonon. Voteədə ki, “ranqrisinə həyvnonon bəben ıştı həx”, qələdə həmməy zandin ranqrisinə həyvnonon. ⁹ Jıqəən Xıdo səşe şımə pıə qələ, doşe bəmı. ¹⁰ Qələ bə bəhr ome vaxti pedyəsəym vindıme ki, qələdə de həyvnonon qıt bıə niyə həyvnonon ranqrisin, xolin iyən ləkəynin. ¹¹ Çe Xıdo mələki votışe bəmı hanədə: “Yağub!” Dome cəvob, “Bəle, məseydəm!”. ¹² Əy votışe: “Rost bıkə ıştə səy esə, bıvind ki, ranqrisinin, xolinin iyən ləkəynin qələdə bıə həyvnonon bə bəhr vardə niyə həyvnonon həmməy, çumçıko vindıme Lavani bətı kardə har çiy. ¹³ *Az Bet-Elədə bətı çiyə Xıdom. Əyo noy qıləy sun, məşı kəşəy iyən əhdı karde Çımı vədə. Esə bəşt bışı çı zəmino iyən oqard bəştə moəku bıə zəmin”». ¹⁴ Rəhilə iyən Leya cəvob doşone bəy: «Məqər hestımone qıləy baxşə ya miros çəmə pıə mılədə? ¹⁵ Məqər əv əməni açın hisob kardeydəni? Oxo əy həvatışe əmə, xarc kardışe boəmə doə bıə pulən. ¹⁶ Əve çəməne iyən çəmə əğılone çe Xıdo çəmə pıəku sə tənxo həmməy. Esə tınən əməl bıkə bə Xıdo votə çiyon həmməy». ¹⁷ Bəvədə Yağub əşte, penşandışe bə dəvon ıştə əğılən iyən jenon. ¹⁸ Roməşe ıştə qələ həmməy, gəzənc kardə tənxo həmməy, Paddan-Aramədə bə dast vardə ıştə qələ ki, bışu bə Kənanı zəmin, bəştə pıə İsağı tonο. ¹⁹ Lavan şeədə bo pəson çıniye, Rəhilə dızdışe bəştə pıə

---

* 31:13 Ofə. 28:18-22

məxsus biə kəy biton. ²⁰ Yağubi əmma bə həm doşe Aramijə Lavan, çumçiko xəbədo nıkardışe əv ki, beşeydə şeydə. ²¹ Jıqoən peqətişe bəştə ıştəni məxsus biə har çiy, vite. Əv ovaşte ruy Fəratı, səbəro be bə bandıkuyə məhol Qilead.

Lavani Yağubi rımuş karde

²² Bə Lavani seminə ruji votışone Yağubi vite. ²³ Əy peqətişe deştə ıştə avlodon, haft ruj rımuş kardışe Yağub, dərəsəy bə Yağubi bandıkuyə məhol Qileadədə. ²⁴ Xıdo çiyəy bə Aramijə Lavani şanqo hanədə, votışe: «Çəş bıkə ıştəni, məvot bə Yağubi nə çokə, nəən yavə sıxan».

²⁵ Lavan dərəsəy bə Yağubi. Yağubi çodı soxtəşbe bandədə. Lavani deştə avlodon bə ico soxtışone çodı band Qileadədə.

²⁶ Lavani votışe bə Yağubi: «Im çiçbe tı karde? Boçi bə dastı dəğande mı, peqəte barde çımı kinon bənə silohi jiyədə biə əsiron.

²⁷ Boçi vitiş bə niyoni, bə dastı dəğande mı? Nıvotə ım bəmı ki, tını dəro bıkəm de şoy-şoy, mahne hande-hande, dəp iyən lira jəy-jəy.

²⁸ Nahəşte az maçə bıkəm ıştə nəvon iyən kinon; beağılə rəftor karde. ²⁹ Bəşmə bevəci karde çımı dastədəy, əncəx şımə pıə Xıdo zişanqo jıqo votışe bəmı: “Çəş bıkə ıştəni, məvot bə Yağubi nə çokə, nəən yavə sıxan”. ³⁰ Esə beşdəş şeydəş boştə pıə kəy pəşi qəteyro. Bəs boçi dızdəş bardeydəş çımı bitə xıdon?» ³¹ Yağubi cəvob doşe bəy: «Tarsəym şınəym ki, de zuy bəsteş ıştə kinon çımıku. ³² Səğ nibəmande ə odəm ki, çiki tonə pəydo bıkəş ıştə bitə xıdon. Peqət boştə, osə bıkə ıştə avlodon çəşi vədə, ıştə çiçi pəydo bıkəş bəmıku». Əncəx Yağub zıneydənıbe çe Rəhilə əvoni dızde.

³³ Lavan dəşe bə Yağubi, Lea iyən dıqlə kənizi çodı, əncəx pəydo nıkardışe bitə xıdon. Əv beşe çe Lea çodıo, dəşe bə Rəhilə çodı.

³⁴ Rəhilə peqətəşbe kəy biton noəşbe dəvə zinisə, nıştəbe çəvon səpe. Lavan nəvəy çodı həmməy, əncəx pəydo nıkardışe əvon.

³⁵ Rəhilə votışe bəştə pıə: «Çımı əğə gəzəb nıkə az çəy huzurədə əşte nızneyro, çumçiko mıbtəlom bə jenə adəti». Lavan nəvəy, əncəx pəydo karde nıznəşe kəy biton.

³⁶ Yağub gəzəbin be, kardışe həsbəhs de Lavani. Əy votışe bə Lavani: «Çiçe çımı qıno iyən taxsır ki, jıqo rımuş kardeydəş mını?

³⁷ Osə karde çımı həmə çiyon, çiçi pəydo karde kəy həmə çiyonədə? Bınə çımı avlodon iyən ıstə avlodon vədə ıstə pəydo kardə çiy ki, şəhodət bıbu çəmə dı kəsi arədə. ³⁸ Imha, vist sore az ıstı paliyom, balə eniğandışone ıstı pəson iyən bızon, nahardıme ıstı qəlonədə bıə ğoçon. ³⁹ Az hiç nıvardıme botı əşivo pıtıpoə kardə həyvon, əvonım peqəte bəştə qiy; tı bəçımı po əjəniş bə ruj yaanki bə şəv qin bıə har qılə həyvoni. ⁴⁰ İncori ğandışe mı ruji qami, şəvi sardi, han eyəmi çımı çəşono. ⁴¹ Mandim ıstı kədə vist sor: xıdmət kardıme bəti, çordə sor boştı kinon, şəş sorən boştı qələyro. Tı isə da kərə dəqiş karde çımı mikofot. ⁴² Mını yəğın təylədst dəro əkəyş, demı bənəbəy çımı pıə Xıdo, İbrahimi Xıdo iyən İsaği tarsə Xıdo. Xıdo vındışe çımı əzob iyən dasti zəhmət, çəşnavi kardışe bəti zişanqo».

⁴³ Lavani jıqo cəvob doşe bə Yağubi: «Kinon çımı kinon, əğilon çımı əğilon, qəlon çımı qəlon, çımının ıstı vındə har çiy. Çiç bəzınem karde ımruj bəştə kinon, yaanki bəçəvon zandə əğilon?

⁴⁴ Esən boy əhd bıkəmon de iyəndı ki, bıdə əv şoyd bıbu çəmə arədə». ⁴⁵ Yağubi peqətişe qıləy sığ, noşe bənə suni. ⁴⁶ Əy votışe bəştə avlodon: «Sığ qırdə bıkən». Əvon peqətişone sığon, kardışone qıləy kuyə, hardışone-peşoməşone çə kuyə paliyo.

⁴⁷ Lavani noşe çəy nom Yeqar-Sahaduta^v, Yağubi isə noşe çəy nom Qaled. ⁴⁸ Lavani votışe: «In kuyə şoyde çımı iyən ıstı arədə ımruj». Əve Qaledə çəy nom. ⁴⁹ Bəy həməən votə bey Mispa^w çumçiko Lavani votəşbe: «Bıdə Rəbb hıvoskə bıbu ıstı iyən çımı arədə əmə iyəndıku co beədə. ⁵⁰ Əqər bevəcə rəftor bıkoş de çımı kinon iyən jen bıstənoş çəvon səpe. Bızın, qıləy şoyd nıbuyən çəmə arədə, Xıdo şoyde çəmə arədə».

⁵¹ Lavani ijən votışe bə Yağubi: «Imha, ımən çəmə arədə çımı tumo kardə kuyə iyən sun! ⁵² Şoyd bıbun ın kuyə iyən sun ki, nə az dənibəvardem bəştı tərəf - bə kuyə bə ton, nəən tı nibomeş bəçımı tərəf-bə kuyə iyən suni bı ton bevəci kardeyro. ⁵³ Bıdə hıkm bıkə

---

^v**31:47** *Yeqar-Sahaduta, Qaled* – arami iyən ibrani zıvononədə şəhodətə sığə kuyəye.

^w**31:49** *Mispa* – ibrani zıvonədə hıvoskə ləm.

çəmə arədə İbrahimi Xıdo, Naxori Xıdo iyən çəvon pıəon Xıdo!»
Yağubi ğəssəm hardışe bəştə pıə İsaği tarsə Xıdo.⁵⁴ Çəyo Yağubi
obırnişe ğırbon bə bandədə, vanq kardışe ıştə avlodon bo nun
harde. Əvon hardışone nun, şəvbəku mandin bandədə.⁵⁵ Lavan
əşte maştə rəbədə, maçə kardışe ıştə nəvon iyən kinon, doşe bəvon
xəy-dıvo. Çəyo oqarde bəştə vırə.

32

Yağub hozı be de Esavi bə vindemon

¹ Yağubiən dəvom kardışe ıştə ro. Bəy rast oməyn çe Xıdo
mələkon. ² Yağubi votışe əvoni vindeədə: «Çe Xıdo orduqoye ım».
Noşe çə vırə nom Maxanayim^x.

³ Yağubi ıştəku bənav vığandışe ğasidon bə daşt EDOM, zəmin
Seir, bəştə bıvə Esavi tonu. ⁴ Doşe bəvon əmr votışe: «Bivotən
bəçımı əğə Esavi ki, jıqo voteydə ıştı ğolam Yağub: “Az mandim
tosə esə mıvəğğəti jiyəym Lavani tonu”. ⁵ Çımı hestime mol-mələ,
uloxon, pəs-bizon, ğolamon iyən siyosəon. Az vığandıme ğasidon
bəştə əğə xəbə doy ki, lutf pəydo bıkəm ıştı çəşədə».

⁶ Ğasidon oqardin Yağubi tonu, votışone: «Simeon ıştı bıvə Esavi
tonu. Əvən omeydə bəştı pişvoz, çosa kəs heste çəy tonu». ⁷ Yağub
vey tarsəy, pərtbe. Co kardışe bə dı kuç ıştə tonu bıə odəmon, pəs-
bizon, mol-mələ iyən dəvon, votışe: ⁸ «Dumotonədə mandə kuç
vite bızını, qırəm Esav hıcum bıko bə qıləy kuç, ğır bıko əvoni».

⁹ Çəyo Yağubi jıqo dıvo kardışe: «Ha çımı yolə pıə İbrahimi
Xıdo, çımı pıə İsaği Xıdo Rəbb, Tı votəbe bəmi: “Oqard bəştə
zəmin iyən ıştə avlodon tonu. Az çoki bəkardem bəti”.

¹⁰ Voteydəm ıştı bəştə ğolami kardə həmə xəymandəti iyən
sədoğəti loyiğ nim; deştə iqlə ləvo ovaştım ın ruy İordan, esət isə
hestime dıqlə kuç. ¹¹ Bə lovəm bəti, peroxın mını çımı boə dasto,
çe Esavi dasto. Çumçıko tarseydəm çəy ome, mını, çımı əğılon de
çəvon moon kışteku. ¹²* Tı vote: “Hukman çoki bəkardem bəti,

---

^x32:2 *Maxanayim* – ibrani zıvonədə *dıqlə orduqo*.

*32:12 Ofə. 22:17

heyve bəkardem ıstı nəsili bənə besəbınə dıyo huşi”».

¹³ Yağubi dəvonişe ə şəv əyo. Peqətişe boştə boə Esavi baxşə ıstəku bıə har çiyə: ¹⁴ dısa bız, vist sə niyə bız, dısa pəs, vist sə ğoç, ¹⁵ deştə balon bə ivirə si sə duşoə dəvə, çıl sə zandəqo, da sə kələ, vist sə delə iyən da sə niyə hə. ¹⁶ Asbardışe qəlon bəştə co-co ğolamon, votışe bəvon: «Bışən çımı navədə iyən məsofə oqədən har qələ arədə». ¹⁷ Yağubi əmr kardışe bə iminə ğolami, votışe: «Çımı boə Esav rast oməy bəti, parsəy ki, “Çiki odəmiş, çune şeydəş, çikin ıstı navədə bıə in həyvnon?”», ¹⁸ bıvot bəy: “ıstı ğolam Yağubin imon həmməy, imonən bo çımı əğə Esavi viğandə bıə baxşonin. İştənən omeydə çəmə dumotono”». ¹⁹ Çəyo əy əmr kardışe bəştə dıminə, seminə ğolami, qələ dumo şə har kəsi, votışe: ²⁰ «Eyni sıxanon bıvotən bə Esavi rast omeədə: “İmha, çəmə dumotono omeydə ıstı ğolam Yağubən”». Çumçiko əv voteydəbe: «Sıftə bə rəhm bəvardem əy de navədə ıstə viğandə baxşon, çəyo vindemon bəkardem deəy. Bəlkəm bəvədə ğəbul bəkardə mını». ²¹ Dejiqo baxşon şin Yağubi navədə, əv isə şəvi hite niştəcoədə.

Yağubi de Xıdo rast ome

²² Yağub əşte şanqo, peqətişe ıstə dıqlə jen, dıqlə cariyə iyən yonzə sə əğıl, ovaşte ru Yabboqi bəndəro. ²³ Peqətişe əvon ovoştınışe ruyo, ovoştınışe həməən bəştə məxsus bıə çiyonən. ²⁴ Çəyo Yağub mande coylinə. Şəxsi dəçikəy deəy tosə sipyə sıve. ²⁵ Vindışe ki, zu ome zıneydəni bə Yağubi, jəşe zərbə bəçəy roni çobendi. Zədəjə be Yağubi roni çobend de ə şəxsi dəçikeədə. ²⁶ Ə şəxsi votışe: «Vadə mını, çumçiko ruj obeydə». Yağubi votışe: «Tini vanibədom, xəy-dıvo nıdoş bəmı». ²⁷ Ə Şəxsi parsəy: «Çiçe ıstı nom?» Əy votışe: «Yağub». ²⁸ * * Ə şəxsi votəşe: «Bəti Yağub ne, İsrail^y votə bəbe həni, çumçiko tı dəçikəş de Xıdo iyən insonon, baş oməş». ²⁹ Yağub parsəy: «Bıvot ıstə nomi, xahiş kardeydəm». Əy votışe: «Boçi parseydəş çımı nomi?» Ə şəxsi doşe

---

* **32:28** Ofə. 35:10

* **32:28** Huş. 12:4

^y**32:28** *İsrail* – ibrani zıvonədə *Çe Xıdo dəçikə*.

bə Yağubi bərəkət əyo. ³⁰ Yağubi noşə çə vırəy nom Peniel^z, çumçiko votəşbe: «Dimbədım vındıme Xıdo, səlomət mandım». ³¹ Həşi beşe Yağub Penielo dəvardeədə. Əv eçinqiyeydəbe ıştə iqlə rono. ³² Əve İsrailijon tosə ımrujnə ruji əhənin roni çobendi səpe bıə vətəron. Çumçiko dəçikə Şəxs jəşbe zərbə bə Yağubi roni çobendi vətəri.

33

Yağubi de Esavi vindemon

¹ Yağub pedyəsəy, ımha, bəne Esav omeydə de çosa odəmi bə ivırə. Əy co kardışe çe Lea, Rəhilə iyən ıştə dıqlə cariyə əğilon: ² noşə navədə cariyon deçəvon əğilon, Lea deçəy əğilon miyonədə, Rəhilə de Yusifi dumoədə. ³ İştən isə dəvarde bəçəvon və, haft kərə enəməy bə zəmin bəştə boə nez beədə.

⁴ Esav Yağubi nav vite dəvənqo qətışe əv, eğandışe ıştə daston bəçəy qiy, maçə kardışe. Əvon bəməyn dı kəsən. ⁵ Esav pedyəsəy votışe, jenon iyən əğilon vındeədə: «İştı çiçin ımon?» Yağubi votışe: «Çe Xıdo bəştı ğolami lutf kardə əğilonin». ⁶ Sıftə nez bin təzim kardışone cariyon deştə əğilon, ⁷ çəyo nez bin təzim kardışone Lea iyən çəy əğilon, oxoyədə isə nez bin təzim kardışone Yusif de Rəhilə. ⁸ Esav parsəy: «Boçi vığandəbe çımı rast omə ə qılə kuç?» Yağubi votışe: «Lutf pəydo kardeyro ıştə əğə çəşədə». ⁹ Esavi votışe: «Kifoyət ğədəre mıku bıəyon, çımı boə, ıştı bıbu ıştıku bıəy». ¹⁰ Yağubi votışe: «Ne çiç bəbe, qırəm az pəydo kardimebu lutf ıştı çəşonədə, dastbədaşt ğəbul bıkə çımıku çımı baxşə, cumciko az vındıme ıştı dim, jıbızın, xonəxo vındışe Xıdo dim, tı iltifat nişo doy bəmi. ¹¹ Xahiş kardeydəm, peqət botı vardə bıə baxşon. Çumçiko Xıdo lutf kardışe bəmi, çımı hestime esət harçi». Esavi peqətışe baxşon, Yağub həkəm mande bəpeştə.

¹² Esavi votışe: «Bılıvən bışəmon. Az bəşem şımə navədə».

¹³ Yağubi votışe: «Əqər zıneydə ki, əğilon zəifin, duşon çımı tonu bıə mol-mələn. Qəlon tələf bəben həmməy, i ruj əvoni bərk

---

^z32:30 *Peniel* – ibrani zıvonədə *Çe Xıdo dim*.

dəromon. ¹⁴ Xahiş kardeydəm, çımı əğə bışu ıştə ğolami navədə, az isə qədə-qədə bəromem bəçımı vədə bıə əğilon iyən qəlon piyemonro, tosə bəştə əğə tonə, bə Seir rəse». ¹⁵ Esavi votışe: «Çiç bəbe oqətim detı çımı tonə bıə odəmon kali qilon». Yağubi votışe: «Bə çiçi səbəbe? Az piyeydəme lutf pəydo bıkəm əncəx ıştə əğə çəşədə». ¹⁶ Esav dəro qınıye həmonə ruji, oqarde bə Seir. ¹⁷ Yağub ovaşte bə Sikkot, dutışe boştə kə, soxtışe boştə qəlon təvilə. Əve Sikkot^a noşone çı vırəy nom.

¹⁸ Yağub səğ-səlomət oməy bə zəmin Kənanədə bıə şəhr Şekem Paddan-Aramo omey bəpeştə, kuç eğandışe şəhri navədə. ¹⁹ *Hirişe bə sa qılə sikkə, Şekemi pıə Xamori zoonku çe məzə i poə, ejəşe ıştə çodı əyo. ²⁰ Yağubi soxtışe əyo qıləy ğırbonqo, noşe çəy nom El-Elohe-İsrail^b.

34

Çe Dina zueqət kardə be

¹ Çe Lea bo Yağubi zandə kinə, Dina beşe bo vinde çə zəmini kinon. ² Vindişe əv çə zəmini əğə Xivijə Xamori zoə Şekemi. Bardışe kinə, hite deəy, zueqət kardışe əv. ³ Çəy dil anqıl be bə Yağubi kinə Dina. Şekemi piyəşe kinə iyən kardışe deəy xoşə rəftor. ⁴ Şekemi votışe bəştə pıə Xamori: «Bıstən ım kinə bomı jen».

⁵ Yağubi məsəşe ıştə kinə Dina zueqət kardə be, əncəx xıyə kardışe tosə ıştə kəfşənədə qəlon tonə bıə zoon ome. ⁶ Şekemi pıə Xamor şe Yağubi tonə deəy bo qəp jəy. ⁷ Yağubi zoon məsəşone ım, oməyn kəfşəno. Əvon pərt bin iyən bərk xuyəjə bin. Çumçiko Şekemi rısvo kardəşe İsrail deçəy kinə hite, nəbi karde jıqo koy. ⁸ Xamori jıqo votışe bəvon: «Çımı zoə Şekemi dil anqıl qınıyə bəşmə kinə. Xahiş kardeydəm, əy bıdən boəy jen beyro. ⁹ Xışəvand bıbən deyəmə: bıdən ıştə kinon bəmə, bıstənən çəmə kinon.

---

^a**33:17** *Sukkot* – ibrani zıvonədə *təvilon* yaanki *ləmon*.

^{*}**33:19** Yeşua 24:32; Yəh. 4:5; Həv. 7:16

^b**33:20** *El-Elohe-İsrail* – ibrani zıvonədə *Xıdo, İsraili Xıdo*.

¹⁰ Bijiyan deyəmə bə ivirə, şimə navədəy zəminən: bijiyan iyo, ticorət bıkən iyən bībən milksoyb». ¹¹ Şekemi votışe bə kinə pıə iyən boon: «Az bədom, şimə çımıku çiçon bıpiyo, şimə çəşonədə lutf pəydo kardeyro. ¹² Bıpiyan çımıku veyə kinəro iyən baxşon, bədom şimə votə har çiy. Əncəx kinə bıdən bəmi jen beyro».

¹³ Yağubi zoon de hilə cəvob doşone bə Şekemi iyən bəçəy pıə Xamori, çumçiko Şekemi zueqət kardəşbe çəvon hovə Dina.

¹⁴ Votışone bəvon: «Əmə karde əzınimon ımı, əzınimon doy ıştə hovə bə şu bə sinnət nıbə odəmi. Im rısvoyəti bəbe boəmə. ¹⁵ Rozi beydəmon deşmə əncəx de iqlə şərti: sinnət bıbon şimə merdon həmməy, bıbon bənə bəmə. ¹⁶ ıştə kinon bədomon bəşmə bə şu, şimə kinon bəstemon boştə, bəjiyemon deşmə, bəbemon iqlə xəlğ.

¹⁷ ıştə kinə pebəqətemon bəşemon, qirəm quş nıdoşon bəmə, sinnət nıboşon».

¹⁸ Çəvon sıxanon bə Xamori xoş oməyn iyən çəy zoə Şekemi.

¹⁹ Cıvonə zoə çəsboni kardışe ın ko, çumçiko bəy vey xoş oməbe Yağubi kinə. Şekem ən hurmətinə odəmbe ıştə pıə kədə. ²⁰ Xamor iyən çəy zoə Şekem oməyn bəştə şəhri dərvozə, jıqo votışone bə şəhri odəmon: ²¹ «Im odəmon sulhinin deyəmə. Bıdə bijiyin bı zəminədə iyən ticorət bıkən. In zəmin kifoyət ğədərədə qeşe boəvon. Çəvon kinon bəstemon boştə, ıştə kinon bədomon bəvon bə şu. ²² Im odəmon əncəx de iqlə şərti rozi beydən bijiyin deyəmə iyən iqlə xəlğ bıbun, bəpe sinnət kardə bıbun çəmə merdonən həmməy bənə bəvon. ²³ Çəmə nıbəbebu çəvon qəlon, milkon iyən həyvnon? Boən rozi bıbəmon deyəvon iyən əvon bijiyin deyəmə». ²⁴ Şəhri həmə səbəsoon doşone quş bə Xamori iyən bəçəy zoə Şekemi, sinnət kardə bin şəhri əholiyo bıə merdon həmməy.

²⁵ Seminə ruji əvon hələ noxəşidə beədə çe Dina boon - Yağubi dıqlə zoə, Simeon iyən Levi peqətişone ıştə şımşion bəmanə dəşin bə şəhr, dəvonışone şımşio merdon həmməy. ²⁶ Kıştişone de şımşi Xamor iyən çəy zoə Şekemən. Peqətişone Dina Şekemi kəo, şin.

²⁷ Yağubi zoon oməyn çe mardəkəson tonə, kisib kardışone şəhr, çumçiko zueqət kardəşonbe çəvon hovə. ²⁸ Peqətişone çəvon mol-məlon pəs-bizon, uloxon, şəhrədə iyən daştədə bıə har çiy. ²⁹ Əsir

bardışone çəvon ğiymətonə çiyon, jenon iyən əğilon həmməy, kisib kardışone çəvon kəonədə bıə har çiy.³⁰ Yağubi votışe bə Simeoni iyən Levi: «Mınon eğande bə bəlo, bı zəminədə jiyə Kənanıjonədə iyən Perizıjonədə bəçımı vəynə nifrət pelovniye-pelovniye. Əmə kamimon, ıştənən deştə xıyzoni bə ico məhv bəbem, qirəm əvon i bıbon, ğır bıkon əməni». ³¹ Əmma əvon votışone: «Bəbe çən bənə qıləy beəxloğə jeni rəftor karde deçəmə hovə?»»

35

Yağub bə Bet-El oqardeyde

¹ * Xıdo votışe bə Yağubi: «Bəşt bışı bə Bet-El, bıji əyo, ıştə boə Esavi dasto viteədə bəştı qiy omə qıləy ğırbonqo tumo bıke əyo Xıdoro». ² Yağubi votışe bəştə xıyzoni iyən deəy bıəkəson həmməy: «Şodən ıştə tonon bıə açinə bıte xıdon iyən pok bıken ıştəni, dəqiş bıken ıştə oləton. ³ Bəştən bışəmon bə Bet-El. Qıləy ğırbonqo tumo bəkardem əyo, çımı dardinə ruji bəmi cəvob doə iyən çımı şə roədə demı bıə Xıdoro». ⁴ Əvon doşone ıştə tonon bıə açinə bıte xıdon iyən quşonədəşon bıə quşovon həmməy. Yağubi dəkandışe əvon Şekemi neziyədə bıə şimşorə doy bınədə. ⁵ Əvon dəro qının. Xıdo xofi dəqətəbe qırdokəno bıə şəhron səbəsoon, əve əvon rımuş nıkardışone Yağubi zoon.

⁶ Yağub oməy de ıştə tonon bıə odəmon həmməy bə ivırə bə zəmin Kənanədə bıə Luz, yəni Bet-El. ⁷ Tumo kardışe qıləy ğırbonqo iyo, noşe çəvrəy nom El-Bet-El^c, çumçiko Xıdo əyo zahir kardəşbe bəy ıştən, əv viteədə ıştə boə dasto.

⁸ Marde çe Ribqə doləvon Devora. Dəkandışone əv Bet-Eli jintonədə bıə bələli bınədə. Noşone doy nom Allon-Bakut^d.

⁹ Xıdo ijən çiyəy bə Yağubi əv oqardeədə Paddan-Aramo iyən

---

* **35:1** Ofə. 28:11-17

^c **35:7** *El-Bet-El* – ibrani zıvonədə *Bet-Eli Xıdo*.

^d **35:8** *Allon-Bakut* – ibrani zıvonədə *bəmeşivəni bələl*.

doşe bəy bərəkət. ^{10*} Xıdo votişe bəy: «Yağube ıştı nom. Həni Yağub sədo kardə nıbəbe ıştı nom, İsrail bəbe ıştı nom çımı bəpeştə». Xıdo noşe çəy nom İsrail ^{11*} iyən votişe bəy: «Azim Kulli-İxtiyorə Xıdo. Bıdə heyve bıbu ıştı nəsil. Tı pebəvateş qıləy millət iyən veyə milləton, veyə podşon bebəşen ıştı nəsilə. ¹² Bəti bədom Çımı bə İbrahimi iyən İsağı doə zəmini. Bədom bəştı nəsilə ıştı bəpeştən». ¹³ Xıdo okıriyəy sape Yağubi toniku, deəy qəp jə vırədə. ^{14*} Yağubi noşe qıləy sun de Xıdo qəp jə vırədə, peşandışe çəy səpe peşome edaşt, çəyo ekardışe çəy səpe zeytunə ruyən. ¹⁵ Yağubi Bet-El noşe çe Xıdo deəy qəp jə vırəy nom.

Çe Rəhilə iyən İsağı marde

¹⁶ Əvon dəro qının Bet-Elo. Rəhilə zande, əvon bə Efrati rəseədə. Qon be çəy zandemon. ¹⁷ Momoni votişe bəy zande vaxti əv doj kəşədə: «Mətars, ıştı ijən be qıləy zoə». ¹⁸ Əy noşe ıştə zoə nom Ben-Oni ^e conkənişədə con doyədə, əncəx çəy pıə noşe ıştə əğili nom Benyamin^f. ¹⁹ Rəhilə marde, əv dəkandə be bə Efrat, yəni Bet-Lehem, şə roysə. ²⁰ Yağubi noşe qıləy sığ çəy ğəbi səpe. Çe Rəhilə sənqonə sığə əv tosə imrujnə ruji.

²¹ İsrail dəro qınıye iyən soxtişe çodı ğullə Ederi bə tərəfədə.

²² Ruven şe deştə pıə cariyə Bilha hite İsrail jiyədə bı zəminədə. İsrail məsəşe imi.

Yağubi hestişbe donzə qılə zoə. ²³ Çe Lea zoon: Yağubi iminə zoə Ruven, Simeon, Levi, Yəhudə, İssakar iyən Zevulun. ²⁴ Çe Rəhilə zoon: Yusif iyən Benyamin. ²⁵ Çe Rəhilə ğollığəvon Bilha zoon: Dan iyən Naftali. ²⁶ İmonin çe Lea ğollığəvon Zilpa zoon: Qad iyən Aşer. Əvonin Yağubi Paddan-Aramədə moəku bıə zoon.

---

* **35:10** Ofə. 32:28

* **35:11-12** Ofə. 17:4-8

* **35:14-15** Ofə. 28:18-19

^e **35:18** *Ben-Oni* – ibrani zıvonədə *kədəri zoə*.

^f **35:18** *Benyamin* – ibrani zıvonədə *rostə dasti zoəm, əsos koməqəvon*

²⁷* Yağub oməy bə Qiryat-Arbədə, yəni Xevronədə bİə Mamre, 1ştə piə İsağı tonə. Mıvvəğətibin İbrahim iyən İsağ Mamreədə.
²⁸ İsağı ji kardışe sa həştə sor. ²⁹ Eqarde çəy sin, əv pi be, asbardışe 1ştə con, umuj be bəştə əcdodon. Dəkandışone əv çəy zoon Esavi iyən Yağubi.

36

Esavi nəsil

(1Saln. 1:34-37)

¹ Jıqoy Esavi, yəni Edomi hikoyə. ²* Esavi səşbe jen Kənanı kinonədə Xetijə Eloni kinə Ada, Xivijə Siveoni kinə Ana kinə Oholivama, ³* həmçinin İsmoyli kinə, Nevayoti hovə Basmat.
⁴ Ada zandışe bo Esavi Elifaz, Basmati isə zandışe Reuel.
⁵ Oholivama zandışe Yeuş, Yalam iyən Qorah; İmonin Esavi zəmin Kənanədə moəku bİə zoon.
⁶ Esavi peqətişə 1ştə jenon, zoon, kinon, 1ştə kədə bİə odəmon həmməy, 1ştə qəlon, həyvnonon həmməy iyən zəmin Kənanədə ğəzənc kardə tənxo həmməy, esiye şe 1ştə boə Yağubi tonə bə qıləy co zəmin. ⁷ Çumçiko bə ivirə jiye nıznəyn, əmlokışon vey beyro; mıvvəğəti bİə zəmin rəseydənıbe çəvon qəlon vey beyro.
⁸ Esav, yəni Edom səbəso be bandıkuyə məhol Seirədə.
⁹ Jıqoy çe Edomijon əcdod Esavi bandıkuyə məhol Seirədə bİə hikoyə. ¹⁰ Jıqon Esavi zoon nəmon: Esavi jen çe Ada zoə Elifaz, Esavi jen Basmati zoə Revel. ¹¹ Elifazi zoon: Teman, Omar, Səfo, Qatam iyən Qenaz. ¹² Esavi zoə Elifazi cariyəbe Timna. Əy zandışe bo Elifazi Amaleq. İmonin Esavi jen Ada nəvon. ¹³ İmonin Reueli zoon: Naxat, Zerah, Şamma iyən Mizza; Esavi jen Basmati nəvonin imon. ¹⁴ İmonin Esavi jen Siveoni kinə Ana kinə Oholivama zoon: əy zandışe bo Esavi Yeuş, Yalam iyən Qorah.
¹⁵ İmonin Esavi zoon səkkon: Esavi iminə zoə Elifazi zoon: səkkə

---

* **35:27** Ofə. 13:18

* **36:2** Ofə. 26:34

* **36:3** Ofə. 28:9

Teman, səkkə Omar, səkkə Səfo, səkkə Qenaz, ¹⁶ səkkə Qorah, səkkə Qatam, səkkə Amaleq. Imonin zəmin Edomədə Elifazo b1ə səkkon: Çe Ada nəvonin əvon. ¹⁷ Imonin Esavi zoə Reueli zoon: səkkə Naxat, səkkə Zerah, səkkə Şamma, səkkə Mizza. Imonin zəmin Edomədə Reuelo b1ə səkkon; Esavi jen Basmati nəvonin əvon. ¹⁸ Imonin Esavi jen Oholivama zoon: səkkə Yeuş, səkkə Yalam, səkkə Qorah; çe Esavi jen Ana kinə Oholivama nəsilə b1ə səkkonin əvon. ¹⁹ Esavi, yəni Edomi zoonin imon, imonən çəvon səkkonin.

Seiri nəsil

(1Saln. 1:38-41)

²⁰ Imonin zəminədə jiyə Xorijə Seiri zoon: Lotan, Şoval, Siveon, Ana, ²¹ Dişon, Eser iyən Dişan. Imonin səkkon zəmin Edomədə Xorijə Seiri zoon.

²² Çe Lota zoon Xori iyən Heman, çe Lota hovə Timnabe.

²³ Imonin Şovalı zoon: Alvan, Manaxat, Eval, Şəfo iyən Onam.

²⁴ Imonin Siveoni zoon: Ayya iyən Ana; ime ıştə p1ə uloxon çovneədə kəfşənədə qamə honiyon pəydo kardə Ana. ²⁵ Imonin çe Ana fərzəndon: Dişon iyən çe Ana kinə Oholivama. ²⁶ Imonin Dişoni zoon: Xemdan, Eşban, İtran iyən Keran. ²⁷ Imonin Eseri zoon: Bilhan, Zaavan iyən Aqan. ²⁸ Imonin Dişani zoon: Us iyən Aran.

²⁹ Imonin Xorijono b1ə səkkon: səkkə Lotan, səkkə Şoval, səkkə Siveon, səkkə Ana, ³⁰ səkkə Dişon, səkkə Eser, səkkə Dişan; imonin bəştə ğəbilonro zəmin Seirədə b1ə Xorijə səkkon.

Edomi podşon iyən səkkon

(1Saln. 1:43-54)

³¹ Imha, imonbin İsraili hiçki podşonsə bənav zəmin Edomədə podşoəti kardəkəson: ³² Beori zoə Bela podşo be Edomədə. Dinhavabe çəy şəhr. ³³ Bela marde, çəy vırədə podşo be Bosrao b1ə Zerahi zoə Yovav. ³⁴ Yovav marde, çəy vırədə podşo be Temanijon zəmino b1ə Xuşam. ³⁵ Xuşam marde, çəy vırədə podşo be daşt Moavədə Midyanijon ğır kardə Bedadi zoə Hadad. Avitbe çəy

şəhr. ³⁶ Hadad marde, çəy vırədə podşo be Masreqao bıə Samla.
³⁷ Samla marde, çəy vırədə podşo be Rexovot-Hannaharo bıə Şaul.
³⁸ Şaul marde, çəy vırədə podşo be Akbori zoə Baal-Hanan.
³⁹ Akbori zoə Baal-Hanan marde, çəy vırədə podşo be Hadar.
Raibe çəy şəhr. Me-Zahavi kinə Matredi kinə Mehetavelbe çəy jeni nom.
⁴⁰ Jıqon Esavi nəsilə bıə səkkon bəçəvon ğəbilon iyən vıronro nomon: səkkə Timna, səkkə Alva, səkkə Yetet, ⁴¹ səkkə Oholivama, səkkə Ela, səkkə Pinon, ⁴² səkkə Qenaz, səkkə Teman, səkkə Mıvsar, ⁴³ səkkə Maqdiel, səkkə İram; İmonin Edomi səkkon bəçəvon xıvand bıə zəminədə jiyə vıronro. Esavən Edomıjon əcdode.

37

Yusif iyən çəy boon

Yusif hanon

¹ Yağub jiyəy ıştə pıə mıvveğəti bıə zəminədə, jiyəy zəmin Kənanədə. ² Jıqoy Yağubi hikoyə.

Havdə sinədə qıləy cıvonbe Yusif. Əv qələ çovneydəbe deştə boon - de ıştə pıə carion Bilha iyən Zilpa zoon bə ivırə. Yusif rosneydəbe bəştə pıə çəvon yavə koon barədə xəbon. ³ İsrail ıştə zoon həmməysə vey piyeydəşe Yusif, çumçiko Yusif çəy piyəti vaxti zoəbe. Bo Yusifi əv doşe dute ranqrisinə xələt. ⁴ Boon bənen çəvon pıə vey piyeydəşe Yusif çəvonsə. Əve nifrət kardışone bə Yusifi iyən damə nıkardışone əv de mehribonəti.

⁵ Yusifi vindişe han, qəp jəşe əv boştə boon. Çımı bəpeştə dəmandin iyən bəy veyə nifrət karde. ⁶ Əy votişə bəvon: «Quş bıdənən bəçımı vində bı hani: ⁷ vindime ki, əmə darz basteydəmon məzə miyonədə; imha, çımı darz rost be mande teqəke, şımə darzon isə bə qırd qətişone çımı darz, təzim kardışone bəy». ⁸ Boon votişone bəy: «Hukman tı çəmə hikımdor bəbeş, rostiyan hikmronəti bəkardəş bəmə?» Əvon iyənən vey nifrət kardışone bə Yusifi bəçəy hanon iyən sıxanonro.

⁹ Əy ijənən vindişe co qıləy han, qəp jəşe əv boştə boon, votişe: «İjən vindime han: bənem bəmi təzim kardeydən həşi, ovşum iyən yonzə qılə astovə». ¹⁰ Əv nəql kardışe ıştə han boştə boon iyən pıə, çəy pıə isə kardışe mızəmmət bəy, votişe: «Çiçe ıştı vində in han? Rostiyən, az, ıştı moə iyən boon bomemon bə zəmin enəme bəti təzim kardeyro?» ¹¹ * Boon pəxıləti kardışone bəy, əncəx pıə isə oqətişe ıştə yodədə in sıxan.

Çəy boon Yusifi həvate

¹² Ruji Yusifi boon şin bə Şekem ıştə pıə qəlon çovneyro. ¹³ İsrail votişe bə Yusifi: «İştı boon qələ çovneydənin Şekemədə? Boy tıniyən bıvğandım çəvon tonə». Əy votişe bəştə pıə: «Hozım bo şe». ¹⁴ İsrail votişe bəy: «Çiç bəbe, bışi, buni səlomətin ıştı boon, səloməte qələ? Çəyo biyə bomı xəbə». Jıqoən vığandışe əv ləpək Xevrono iyən oməy rəsəy bə Şekemi. ¹⁵ Qıləy merdi pəydo kardışe əv daştədə çameədə. Imha, im odəm parsəy bəyku «Çiçi nəveydəş?». ¹⁶ Əy votişe: «Az nəveydəm ıştə boon. Çiç bəbe, bıvot bəmi bunum, əvon konco çovneydən qəlon?» ¹⁷ Im merdi votişe: «Kuç kardışone çıyo, çumçiko az məsəme çəvon “Bışəmon bə Dotan” sıxanon». Yusif eqıniye ıştə boon dumo, pəydo kardışe əvon Dotanədə.

¹⁸ Boon diyəroətico vindişone əv. Yusif çəvon tonə nırsə fənd pesoxtışone ki, əy bıkiştın. ¹⁹ Boon votişone bə iyəndi: «Imha, omeydə çəmə hanon xıvand. ²⁰ Esə boən əy bıkiştəmon şodəmon bə qıləy çol, çəyoən bıvotəmon ki, pıtıpəə kardışe əv vəşyəne həyvoni. Bəvindemon çiç bəbe deçəy hanon». ²¹ Ruveni məsəşe imi, Yusifi çəvon dasto peroxneyro votişe: «Boən məqınəmon bəçəy conı». ²² Ruveni votişe bəvon, «xun eməkən, əy şodən daştədə bıə bı çol, əncəx məqınən bəy». İmi voteydəbe ki, Yusifi peroxnı ıştə boon dasto, oqordını ıştə pıə tonə. ²³ Joqo be ki, Yusif rəsədə çəvon tonə boon becardışone çəy xələt, çəy tano, ranqrisinə xələt. ²⁴ Pəqətişone çəy ıştənən, şodoşone bə çol. Çol təybe, ov nıbe əyo.

---

* 37:11 Həv. 7:9-10

²⁵ Boon niştin bo nun harde. Əvon pedyəseədə bənen ki, omeydə çe İsmoylijon qıləy kərvon Qileado. Çəvon dəvon bo kardə biəbin de ədviyoti, balzami iyən mirra ⁸ əvon imoni bardeydəbin bə Misir.

²⁶ Yəhudə votışe bəştə boon: «Bəbeşe çı xəy, ehanə əmə bıkıştomon ıştə boə, eparçinomon xuni səpe? ²⁷ Boən bəhvətəmon əy bə İsmoylijon, dast məjənəmon bəy, çumçiko çəmə boəy, iqlə xunomon əmə». Boon rozi bin deçəy sıxani. ²⁸ * Midyanə tociron dəvardəbin çəyo, boon bekardeşone Yusif çolo, həvatışone əv bə İsmoylijon bə vist niğə. Əvonən bardışone Yusif bə Misir.

²⁹ Ruven oqarde bə çoli sə, bəne ki, Yusif ni əyo, dırnişe ıştə oləton. ³⁰ Çəyo oqarde ıştə boon tonə, votışe: «Əğıl ni, bəs bə kovrə bışum az?» ³¹ Əvon peqətişone Yusifi xələt, obırnişone bizon dilədə qıləy vəçə, ejənəşone çəy xələt bə xun. ³² Çəyo boon peqətişone in ranqrisinə xələt, vardışone boştə piə, votışone: «Əmə pəydo kardımone imi: hələ buni ıştı zoə xələte, ya ne?» ³³ Əy zınəşe xələt, votışe: «Çımı zoə xələte imi; yəğın qıləy vəşyənə həyvoni hardəşe əv. Həğiğətən Yusif pıtıpoə kardə biə». ³⁴ Yağubi dırnişe ıştə oləton iyən dəbastışe cıl bəştə peşti; əy çandə rujon yas qətişe boştə zoə. ³⁵ Qırdə bin bəy dılvandi doyro çəy zoon iyən kinon həmməy, əncəx əy nıpiyəşe dılvandi pəydo bıkə, votışe: «De dardi ebəşem ıştə zoə tonə - bə mardon məhol». Jıqoən çəy piə bəməy boəy.

³⁶ Midyanijon isə həvatışone Yusif Misirədə bə fironi qıləy zobit biə hıvoskon səkkə Potifari.

38

Yəhudə iyən Tamar

¹ Bə vaxti Yəhudə co be ıştə boonku, şe səbəso be Adullavijə qıləy odəmi tonə. Xirabe çəy nom. ² Yəhudə vindışe əyo Kənanijə qıləy merdi kinə. Şuabe çəy nom. Yəhudə səşe ə kinə, dəşe çəy tonə. ³ Jen mande bə əğıl, zandışe qıləy zoə, Yəhudə noşe çəy nom

---

⁸37:25 *Mirra* – ibrani zıvonədə *ətrinə gətran*.

* 37:28 Həv. 7:9-10

Er. ⁴ Jen ijən mande bə əğıl, zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Onan.

⁵ Çəyo ijən zandışe qıləy zoə, noşe çəy nom Şela. Yəhudə Kezivədəbe jen əy zandeədə.

⁶ Yəhudə səşe qıləy jen boştə iminə zoə Eri, Tamarbe çəy nom.

⁷ Çe Yəhudə iminə zoə Er bevəcbe Rəbbi çəşədə, Rəbbi kıştışe əv.

^{8*} Yəhudə votışe bə Onani: «Dəşi ıştə bojeni tonə, bırosın bə vırə ıştə hivəti ğarzi, nəsil perosın boştə boə». ⁹ Onan zıneydəbe ki, bəy məxsus nıbəbe ım nəsil. Əve əv ıştə moyə eyəkəy bə zəmin ıştə bojeni tonə dəşeyədə ki, nəsil penırosnı boştə boə. ¹⁰ Rəbbi çəşədə bevəcbe çəy kardə ım ko, Rəbbi kıştışe əvən. ¹¹ Yəhudə votışe bəştə vəyu Tamari: «Oqard bəştə pıə kə, vevə bımand tosə çımı zoə Şela yol be». Çumçiko əy votışe ki, bıdə Şelan nımərdı bənə bəştə boon. Tamarən şe mande ıştə pıə kədə.

¹² Xəyli rujon dəvarde bəpeştə marde çe Şua kinə bıə Yəhudə jen. Yəhudə toxtə be bəpeştə deştə dusti Adullavijə Xira bə ico şe bə Timnat çəy qələ çınıyəkəson tonə. ¹³ Xəbə doşone bə Tamari: «Diyəkə, ıştı həsuyə omeydə bə Timnat ıştə qələ çınıyeyro».

¹⁴ Tamari bekardeşə ıştə tano vevəti olət, edoşe ıştə ruband, dəpuştışe ıştən, nışte bə Timnat şə roysə bıə Enayimə dərvozoə tonə. Çumçiko əv vindeydəbe ki, Şela yol bıə, əv isə hələn bə şu doə bıəni bə Şela.

¹⁵ Yəhudə əy vindeədə jıqo zınəşe ki, qıləy beəxloğə jene, çumçiko edoəşbe ıştə dim. ¹⁶ Yəhudə eğandışe ıştə ro bəçəy tərəf, votışe: «Boy icozə bıdə, dəşum ıştı tonə». Əncəx nızınəşe çəy ıştə vəyu be. Jeni votışe: «Çiç doydəş bəmi çımı tonə dəşeyro?»

¹⁷ Yəhudə votışe: «Az qıləy bızə balə bəvğandem qələo». Əy votışe: «Jıçiy qirov ədəniş bəmi tosə çəy vığande?» ¹⁸ Yəhudə parsəy: «Çiç bıdəm bəti qirov?» Jeni cəvob doşe: «İştə mıhi, ğəytoni iyən dastədə bıə ləvo». Yəhudə doşe ımon bə jeni, dəşe çəy tonə. Jen mande bə əğıl çəyku. ¹⁹ Çəyo Tamar əşte şe, bekardeşə ıştə ruband, tankardışe ıştə vevəti olət.

²⁰ Yəhudə ıştə qirovi jeniku səyro, deştə Adullavijə dusti vositə vığandışe bızə balə. Əncəx əy pəydo nıkardeşə jen. ²¹ Parsəy jeni

---

* **38:8** Ğanun. 25:5-7

b1ə v1rəy odəmonku: «Koncoy Enayimədə roəkənoədə b1ə şımə mərasimi jen?»^h Əvon votışone: «mərasimi jen ni iyo». ²² Əv oqarde çe Yəhudə tonə, votışe: «Pəydo nıkardıme əv. Həmən çe v1rəy odəmonən votışone, “məbədi jen ni iyo”». ²³ Yəhudə votışe: «Bıdə bəyku bımandın ın çiyon, nəbobənıbo rısvə bıbəmon çı koyku. Diyəkə, az vığandıme ın bızə balə boəy, iyən tı pəydo nıkarde əv».

²⁴ Bə Yəhudə xəbə doşone çımiku təğribən se manqı bəpeştə: «Zino kardəşe ıştı vəyu Tamari, həmən bə əğıl mandə zinoku». Yəhudə votışe: «Əy bekən bısutən». ²⁵ Əy bekardeədə bə benton, ımonı vığandışe boştə həsuyə votışe: «Az mandım bə əğıl çı çiyon xıvand b1ə merdiku. Diyəkən, bıvındən, çikin ın mıhi, qəyton iyən ləvo?» ²⁶ Yəhudə zınəşe ə çiyon, votışe: «Əv salehe çımısə, çumçıko nıdome əv bəştə zoə Şela». Yəhudə i kərən nezkət nıkardışe deəy.

²⁷ Jıqo be ki, Tamar mırəxxəs beədə məlum be ki, ikiz heste çəy boloədə. ²⁸ Zande vaxtı qıləy əğılı bekardeşə ıştə dast. Momoni peqətəşe dəbastışe bəçəy dastı sıə terə iyən votışe: «Sıftə ım oməy bə dınyo». ²⁹ Əncəx ə əğılı okırnişe ıştə dast bə peşo, ımha, çəy boə ımınə oməy bə dınyo. Momoni votışe: «Çoknə okarde boştə ro?» Əve noşone çəy nom Peres. ^{i 30} Çəy bəpeştə beşe çəy dastədəş sıə ter b1ə boə. Noşone çəy nom Zerah. ^j

39

Yusif iyən Potifari jen

¹ Yusif bardə be bə Misir. Hırışe əv əyo vardə İsmoylıjonku fıronı qıləy zobiti-çe hıvoskon səkkə Misirijə Potifari. ^{2*} Rəbb de Yusifi beyro əv ovanda merd be. Yusif mandeydəbe ıştə Misirijə əğə

---

^h**38:21** *Mərasimi jen* – ibrani adətonədə *De məbəd fahişəti məşğul bıə jen*.

ⁱ**38:29** *Peres* – ibrani zıvonədə *hıl okarde*.

^j**38:30** *Zerah* – ibrani zıvonədə *sıə*.

^{*}**39:2,21** Həv. 7:9-10

kədə. ³ Əğəş bəne, Rəbb deəye iyən çəy kardə har koədə ovand doydə bəy.

⁴ Yusifi lutf pəydo kardışe iştə əğə çəşədə, be çəy şəxsiyə xıdmətəvon. Çəy əğə təyin kardışe əv iştə kəy nızul, doşe bəştə məxsus biə har çiy ixtiyor bəçəy dast. ⁵ Jıqo be ki, əv iştə kəy iyən bəştə məxsus biə har çiy ixtiyori bəy doyku Jıqonə Rəbbi bə Yusifi xoto doşe bərəkət bə Misiriji kəy. Rəbbi bərəkət vində be çəy kədə, hiyədə iyən bəy məxsus biə har çiyədə. ⁶ Çəy əğə bə Yusifi doəşbe bəy məxsus biə har çiy ixtiyor, gərəyz çəy hardə nuni, nıbeşe xəbə çəy kədə biə hiçiku.

Yusif reçin iyən rəvoşinbe.

⁷ In çiyon bəpeştə əğə jeni çəş dəvaşte bə Yusifi, əy votışe: «Boy bihıt demı». ⁸ Əncəx Yusifi imtino kardışe çımiku, votışe bəştə əğə jeni: «Diyəkə çımı əğə nişe xəbə çəy kədə çiçi be az iyo beyro iyən bəçımı dast doəşe bəy məxsus biə har çiy ixtiyor. ⁹ Bı kədə isə hətto çımısə yol ni iyən muzayiğə nıkardışe çımiku qılə çiy, gərəz tı çumçiko tı çəy jeniş. Bəs az çoknə bəzınem karde in yolə bevəci, dəşe bəzınem çe Xıdo vədə bə qıno?» ¹⁰ Jen rujbəruij voteydəbe imi, deəy bo hite, hətto bə ivirə beyro, Yusif isə quş doydənıbe bəy.

¹¹ Ruji Yusif dəşe bə kə boştə koy vindeyro. Dılətonədə nıbe hiç kəs kəy odəmonədə. ¹² Jeni dəçıkəy çəy oləti votışe «Bihıt demı!». Yusifi vadoşe iştə olət çəy dastədə, vite beşe bə benton. ¹³ Jen vindeədə ki, əy vadoşe iştə olət çəy dastədə vite, ¹⁴ vanq kardışe kəy odəmon, votışe: «Diyəkən, çəmə əğə bəmə piyarış kardeyro çəmə tonə vardəşe im İbrani. Əv oməy çımı tonə demı bihıtı, az isə zikkə jəme barzədə. ¹⁵ Əv məseyədə ki, az zikkə jəy-jəy barz kardeydəm iştə sədo, vadoşe iştə olət çımı tonə, vite, beşe bə benton». ¹⁶ Jeni oqətışe çəy olət iştəku tosə Yusifi əğə bə kə ome. ¹⁷ Çəyo qəp jəşe in sıxanon boştə şuyən, votışe: «İştı bəçəmə kə vardə im İbraniyə xıdmətəvon oməy çımı tonə bəmı piyarış kardeyro. ¹⁸ Əmma az iştə sədo barz karde-karde zikkə jəyədə, vadoşe iştə olət çımı tonə, vite bə benton».

¹⁹ Yusifi əğə bərk vəşış qəte gəzəbiku be, məseədə iştə jeni «demı jıqo rəftor kardışe iştı xıdmətəvoni» sıxanon. ²⁰ Əğə bardışe Yusif

bə zindon, dənoşe bə podşo məhbuson oqətə bİə vİrə. Yusif mande zindonədə. ²¹ Rəbb isə de Yusifibe iyən nişo doşe bəy xəymandəti ki, əy lutf pəydo kardİşe zindoni rəisi çəşədə. ²² Zindoni sərnişuli doşe bə Yusifi ixtiyor zindonədə bİə məhbuson həmməy. Əv idorə kardeydəbe bə əyo vində bİə har koy. ²³ Zindoni rəis nəzorət kardeydənibe bə Yusifi ixtiyorədə bİə hiçi, çumçiko Rəbb de Yusifibe, ovand doydəbe bəy çəy kardə har koədə.

40

Yusif parçin kardeydə çe məhbuson hani

¹ In çiyon bəpeştə Misiri podşo saqi iyən nunəvoni qıno kardİşone bəştə əğə Misiri podşo vəynə. ² Firon ğəzəbnok be bəştə har dı məmuri - bə sərsaqi iyən sərnişonəvoni, ³ dənoşe əvon çe nızulon rəisi kədəbİə həbsxonə, Yusifi məhbus bİə zindon. ⁴ Çe nızulon rəisi təyin kardİşe Yusif boəvon xıdmət kardeyro. Əvon middəti mandin zindonədə.

⁵ Şəvi çe Misiri podşo zindonədə məhbus bİə saqi iyən nunəvoni vindİşone han. Har dıynənən vindİşone co-co parçinə hanon.

⁶ Maşkinəy omey Yusif əçəvon tonə iyən vinde çəvon dılhor beys.

⁷ Yusif parsəy deəy bə ivirə İştə əğə kədə-zindonədə bİə fironi əyanonku: «Boçi şımə dimon pərişonin imruj?» ⁸ Əvon votİşone bə Yusifi: «Han vindəmonə, əncəx ni çəy parçin kardəkəs». Yusifi votİşe bəvon: «Çe Xıdo ko ni məqər han parçin karde? Əy hələ qəp bİjənən bəmı».

⁹ Sərsaqi qəp jəşe İştə han bo Yusifi, votİşe: «Hanədə bənəm, imha, heste qıləy anqıə rəz çımı vədə. ¹⁰ Hestbe seqlə xıçə rəzədə. Çəvonku çiyəyn tişiyon, zizə okardİşone iyən anqıə huşon rəsəyn.

¹¹ Çımı dastədəbe fironi piyolə. Peqətıme anqıon, şırtıme bə fironi piyolə, dome piyolə bə fironi dast». ¹² Yusifi votİşe bəy: «Jıqoy çəy parçin: Se xıçə se ruje. ¹³ Tını rost bəkarde firon se ruji dilədə iyən obəqırdıme tını bəştə ko. Tınən çəy saqi be vaxtonədə be ğəzinə, bə sıftənə ğaydəro, fironi piyolə bədoş bəçəy dast. ¹⁴ Əncəx mını bə yod biyə, xəymandəti bıkə, İştı vəzyət çok beədə. Qəp bİjən çımı barədə bə fironi, mını bekə çı həbsxanəo. ¹⁵ Rostiyən, az dızdiyə

bıəm İbraniyon zəminə iyən iyoən vindəmni bı siyo zindon dəğandeyro loyiğə qıləy ko».

¹⁶ Sərnunəvon bəne Yusifi bə çoki parçin kardışe han, votışe bəy: «Azən vindime han, se səvəx sipiyə nun heste çımı səysə.

¹⁷ Nunəvoni bo fironi patə har curə məmulot heste lap səpenə səvəxədə. Pərəndon hardeydəbin əvoni çımı səysə bıə səvəxo».

¹⁸ Yusifi jıqo cəvob doşe: «Jıqoy çəy parçin: se səvəx se ruje.

¹⁹ Firon ıştı səy rost bəka se ruji dilədə, ıştı ıştəniyən ebəhaşte doo, pərəndon bəharden ıştı qujdi».

²⁰ Joqo be ki, seminə ruj, fironi doşe ziyofət-ıştə moəku bıə ruji bə həmə xıdmətəvonun. Xıdmətəvonun dilədə rost kardışe sə çə sərsaqi iyən çə sərnunəvoni. ²¹ Oqordinişe sərsaqi bəştə saqiyəti, əy doşe piyolə bə fironi dast, ²² esə boy, doşe ehaşte sərnunəvon; harçi be Yusifi parçin karde gəzinə. ²³ Əncəx sərsaqi bə yod nıvardışe Yusif, yodo be kardışe əv.

41

Fironi hanon

¹ Be ki, fironi vindışe jıqo qıləy han dı sori oxonə rujonədə. Diyəkə əv pəmandəbe ru Nili kənoədə. ² Beşin ruyo haft qılə reçinə iyən kokə zandəqo. Əvon dəmandin bo çarde leğco dilədə. ³ Imha, çəvon bəpeştə beşin ru Nilo haft qılə çırkin iyən lodə zandəqo. Əvon mandin ruyəkənoədə bıə zandəqon tonə. ⁴ Çırkinə iyən lodə zandəqon hardışone reçin bıə iyən kokə haft qılə zandəqo. Bəvədə firon əşte hano.

⁵ Çəyo hıte, dıminə kərə vindışe ın han: haft qılə purə iyən çokə huşə beşe iqlə miçəo. ⁶ Çəvon bəpeştə isə beşin lod iyən qemijiku sutə haft qılə huşə. ⁷ Lodə huşon ebardışone haft qılə dijdə iyən purə huşə. Firon əşte bəvədə; ın qıləy hanbe.

⁸ Maşkinəy norohat be çəy dil. Əy vığandışe xəbə, vanq kardışe Misiri sehrbozon iyən mudrikon həmməy. Fironi qəp jəşe boəvon ıştə han, əncəx fironi hani parçin kardəkəs pəydo nıbe çəvon dilədə.

⁹ Sərsaqi jıqo qəp jəşe bo fironi: «Az ımruj bə yod vardime ıştə

qıno: ¹⁰ firon ğəzəbnok beyədə bəştə ğolamon, dəğandışe mı de sərnunəvoni bə zindon, bə nızulon rəisi həbsxonə. ¹¹ Əmə i şəv vindımone han, har qıləymon vindımone co-co parçinə hanon. ¹² Əyo deyəmə bə ivirə hestbe nızulon rəisi ğolam-qıləy İbraniyə cıvon. Əmə qəp jəmone boəy, əyən parçin kardışe çəmə hanon, parçin kardışe çəmə har qıləyni hanıro. ¹³ Imha, əy çoknə parçin kardəşbe bəmə, jəqoən be: az oqordıniyə bim bəştə vəzifə, sərnunəvon isə ehaştə be».

¹⁴ Fironi vığandışe xəbə, hele kardışe Yusif. Rəyrə bekardeşone əv zindono. Əv təröş be, dəqiş kardışe ıştə oləton, oməy bə fironi huzur. ¹⁵ Fironi votışe bə Yusifi: «Vindəme qıləy han, əncəx ni əy parçin kardəkəs. Az məsəme ıştı barədə ki, tı məsə hani, parçin kardeydəş». ¹⁶ Yusifi cəvob doşe bə fironi: «Az ne, Xıdo xəyə cəvob bədo bə fironi». ¹⁷ Fironi votışe bə Yusifi: «Hanədə bənem, pemandəm Nilə ruy kəno. ¹⁸ Vindime ki, ruyo beşin haft qılə kokə iyən reçinə zandəqo. Əvon dəmandin bo çarde leğcoədə. ¹⁹ Imha, çəvon bəpeştə beşin haft qılə betağətə, vey çırkinə iyən lodə zandəqo. Vindəmni Misirə zəmini hiç vırədə jıqo çırkinəti. ²⁰ Lodə iyən çırkinə zandəqon hardışone sıftənə haft qılə kokə zandəqo. ²¹ Kokə zandəqon bəçəvon luz dəşonən, zıne beydənibe, əvon bevəc çiydəbin sıftənə ğəzinə. Əştim bəvədə. ²² İjən hanədə bənem imha, haft qılə purə iyən çokə huşə beşe iqlə miçəo. ²³ Imha, çəvon bəpeştə peməy haft qılə pələşqə, lod iyən qemijiku sutə huşə. ²⁴ Lodə huşon ebardeşone haft qılə çokə huşə; votime imon bə sehrbozon, əncəx pəydo nıbe imi parçin kardəkəs».

²⁵ Yusifi votışe bə fironi: «Eynin fironi hanon mənən. Xıdo doşe zıne bə fironi ıştə kardə ko. ²⁶ Haft sorin haft qılə reçinə zandəqo, haft sorin haft qılə çokə huşonən; iqlə hane. ²⁷ Haft sorin çəvon bəpeştə beşe haft qılə lod, çırkinə zandəqo iyən qemijiku sutə haft qılə təylə huşonən; vəşyənı bəbe haft sor. ²⁸ İmonin çımı bə fironi votəyon. Xıdo nişo doşe bə fironi ıştə karde piyə ko. ²⁹ Diyəkə yolə boli bəbe haft sor həmə Misiri zəminədə. ³⁰ Haft sor vəşyənı bəbe çəy bəpeştə. Yodo bebəşe zəmin Misirədə bıə boli, vəşyənı məhv bəkarde zəmini. ³¹ Məmləkətədə bıə boli nibəçiye peşonə vəşyənı hıçubətədə, çumçiko im vey qon bəbe. ³² Bə Fironi dı kərə tikror be

ın han, çumçiko Xıdo miyyəən kardəşe ın ko. Xıdo tadibəsəye ın koy kardeyro. ³³ Esə bəpe firon bınəvı pəydo bıke qıləy arifə iyən mudrikə odəm, təyin bıke əy bə zəmin Misiri. ³⁴ Firon jıqo bıke ki, zəminədə nəzorətəvon bınən, haft sor boli vaxti qırdə bıken çe Misiri zəmini məhsulon pencədə i poə. ³⁵ Bıdə əvon qırdə bıken çı omə soron çokə zımhori həmməy çe fironi dasti jıədə. Taxılı isə zımhori gəzinə qırdə bıken oqətın fironi nəzorəti jiyədə şəhronədə. ³⁶ In zımhor ehtiyot bəbe bo Misiri zəmini omə haft sor vəşyənı vaxti, de ki gır nıbu zəmini əholi vəşiku».

Yusif Misiri yol be

³⁷ Im sıxanon bə fironi xoş oməyn iyən bəçəy əyanon. ³⁸ Fironi votışe bəştə əyanon: «Pəydo karde bəzınemon bənə ım merdi bə Xıdo Rufi malik bıə i kəs?» ³⁹ Çəyo fironi votışe bə Yusifi: «Esə ki, Xıdo doşe bəti zıne ın çiyon, ni bənə bəti arifə iyən mudrikə odəm. ⁴⁰ * Tı yolyəti bəkardeş bəçımı səray odəmon, tı çiç bivotoş əy bəkarde çımı həmə xəlg. Az ıstısə yol bəbem əncəx taxtədə».

⁴¹ Fironi ijən votışe bə Yusifi: «Diyəkə tını yol təyin kardeydəm bə həmə zəmin Misiri». ⁴² Fironi bekardışe ıstə dasto mıhiyə anqışte, pevonişe bə Yusifi dast, tankardışe bəy kətonə talo, ehaştışe bəçəy qiy gızılə zincir, ⁴³ penşandışe əv bəştə dımınə ərəbə. Çəy vədə car kəşdəbin: «Dəzonıg boən!» Jıqoən əy noşe Yusif bə həmə zəmin Misiri yol. ⁴⁴ Fironi votışe bə Yusifi: «Az fironim. Bəti hiçki nibəlovne ıstə dasti, yaanki lınqi həmə zəmin Misirədə». ⁴⁵ Fironi noşe Yusifi nom Safnat-Paneah iyən doşe bəy jen beyro şəhr Oni kahin Poti-Ferani kinə Asnat. Yusif beşe bo nəve bə həmə zəmin Misiri.

⁴⁶ Yusif si sinədəbe Misiri podşo fironi huzurədə mandeyədə iyən Yusif beşe fironi huzuro, çaməy həmə zəmin Misiri. ⁴⁷ Zəmini doşe vənqo-vənqo məhsul haft mıbofə sorədə. ⁴⁸ Yusifi haft sorədə qırdə kardışe zəmin Misirədə bıə həmə zımhor. Əy noşe zımhor şəhronədə. Oqətışe har şəhri kənoədə bıə hiyədə rəsə zımhor bə şəhrədə. ⁴⁹ Yusifi tədoruk kardışe dıyo huşi gəderədə veyə taxıl

---

* **41:40** Həv. 7:9-10

iyən anədə vebe ki, həni nıkəşəşe əv, çumçiko taxılı hisob karde zıneydənibe.

⁵⁰ Yusifi pevatə be dıqlə zoə nav vəşyənə soron; zandışe əvon bo Yusifi Oni kahin Poti-Ferani kinə Asnati. ⁵¹ Yusifi noşe ıştə iminə zoə nom Menaşşe, ^k çumçiko votəşbe: «Xıdo doşe çımı yodo bekarde çımı həmə əziyət iyən ıştə pıə kədə bıəyon həmməy».

⁵² Noşe dıminə zoə nom Efrayim, ^l çumçiko votəşbe: «Xıdo kardışe mı bəhərin çımı əzob kəşə zəminədə».

⁵³ Orəxəyn Misiri zəminədə haft mıbofi sor. * ⁵⁴ Yusifi votəy ğəzinə, bino be omey haft vəşyənı sor. Vəşyənı be həmə zəminonədə, əncəx nun hestbe Misiri zəmini har vırədə. * ⁵⁵ Fironi həmə əholi fəryod kardışe bə fironi, vəşyənı dəvoneədə. Fironi votışe bə həmə Misirijon: «Bışən Yusifi tonə, bıkən çəy votəy».

⁵⁶ Vəşyənı be həmə zəmini dimisə. Yusifi okardışe həmə ambon, taxıl həvateydəbe bə Misirijon. Vəşyənı şiddətin be Misiri zəminədə. ⁵⁷ Həmə zəminon odəmon omeydəbin bo taxıl hırıye bə Misir Yusifi tonə, çumçiko şiddətin bedəbe vəşyənı həmə zəmini dimisə.

42

Yusifi boon şeydən bə Misir

¹ Yağubi vindışe ki, taxıl heste Misirədə. Əy votışe bəştə zoon: «Boçi erəxeydəşon bə iyəndı?» ^{2*} Çəyo votışe: «Diyəkən az məsəme ki, taxıl heste Misirədə, bışən əyo taxıl bıhırən boəmə ki, bıjiyəmon, məmardəmon». ³ Yusifi da qılə boə şin bə Misir bo taxıl hırıye. ⁴ Əncəx Yağubi nıvğandışe Yusifi boə Benyamin deştə boon bə ivırə, çumçiko votışe bıdə nıqınu bəy zərər.

⁵ İsrail zoonən hestbin taxıl hırıyeyro oməkəson arədə, çumçiko

---

^k **41:51** *Menaşşe* – ibrani zıvonədə *doşe yodo bekarde*.

^l **41:52** *Efrayim* – ibrani zıvonədə *bəhərin*.

* **41:54** Həv. 7:11

* **41:55** Yəh. 2:5

* **42:2** Həv. 7:12

vəşyəni hestbe zəmin Kənanədən. ⁶ Yusif zəmini sərbe, ıştən həvateydəbe taxılı bə zəmini həmə əholiyən. Yusifi boon oməyn debə zəmin səcdə kardışone çəy navədə. ⁷ Yusifi vindışe, zınəşe ıştə boon, əncəx rəftor kardışe deyəvon açinə odəmi ğəzinə, jəşe tində qəp. Yusif parsəy çəvonku: «Çikonco omeydəşon?» Əvon votışone: «Omeydəmon zımhor hıriyeyro zəmin Kənanə».

⁸ Yusifi zınəşe ıştə boon, əmma əvon nıznəşone Yusif. ^{9*} Yusifi bə yod vardışe ıştə boon barədə vində hanon, votışe bəvon: «Şımə cəsusışon, oməşon bo zəmini oj mandə vıron umute». ¹⁰ Boon votışone bəy: «Xəyr, ha çəmə əğə, ıştı ğolamon omən əncəx bo zımhor hıriye. ¹¹ Əmə həmməy i kəsi zoəmon. Əmə rostə odəmimon, cəsus nin ıştı ğolamon». ¹² Əncəx Yusifi votışe bəvon: «Xəyr şımə oməşon bo zəmini oj mandə vıron nəzəro dəvone».

¹³ Əvon votışone: «Donzə boəmon əmə ıştı ğolamon, zəmin Kənanədə i kəsi zoonimon. Imha, çəmə rukə boə çəmə pıə tonoye esət, ni bıə çəmə qıləy boən». ¹⁴ Yusifi votışe bəvon: «Bənə çımı votəy: şımə cəsusışon, ¹⁵ şımə jıqo osə bəbeyon: ğəssəm bıbu bə fironi conı ki, nıvo iyo şımə rukə boə, şımə şe əzınışon çıyo.

¹⁶ Bıvğandən ıştə arəo i kəsi ki, biyə şımə boə, şımə isə həbs bəbeşon iyo. Bıdə osə bıkən rostebo şımə votəyon, yainki jəqo nıbo ğəssəm bıbu bə fironi conı ki, şımə cəsusışon». ¹⁷ Yusifi se ruj oqətişə əvon zindonədə. ¹⁸ Seminə ruji Yusifi votışe bəvon: «Imi bıkən bəmandeyon səğ, çumçiko az Xıdoku tarseydəm. ¹⁹ Qirəm şımə rostə odəmişonbu, bıdə şımə qıləy boə bımandı şımə dustəx bıə vırə həbsxonədə, şımə isə bışən taxıl bıbən boştə xıyzonon vəşyəniku peroxniyeyro. ²⁰ Bıyən çımı tonə ıştə rukə boə. Jıqonə az bəzinem şımə rostə vote, pebəroxnem şımə conı». Boon jıqonə kardışone. ²¹ Əvon votışone bə iyəndı: «Rostiyən əmə taxsırkorimon ıştə boə vədə. Əmə vindımone dili iztirob çəy bəmə lovə kardə vaxti, əncəx quş nıdomone bəy. Əve in iztirob oməy bəçəmə sə». ^{22*} Ruveni jıqo cəvob doşe bəvon: «Az nıvotıme ki, bevəci məkən bə əğılı, intasi şımə quş nıdoone bəmi? Imha, tələb

---

* 42:9 Ofə. 37:5-10

* 42:22 Ofə. 37:21-22

beydə çəy xunən». ²³ Boon zıneydənbın Yusifi əvoni sərəse, çumçiko əvon sıxan kardeydəbin de tərcomoni vositə. ²⁴ Yusif okıriyəy çəvon toniku, bəməy. Çəyo oqarde ıştə boon tonu, sıxan kardışe deyəvon. Peqətışe çəvon dıləo Simeon, boon çəşi vədə dəbastışe çəy kəş-poçə. ²⁵ Yusifi əmr kardışe ki, de taxılı pur kardə bıbun çəvon siqəzion, çəvon har qıləyni doə pulən noə bibu bəçəvon siqəzi iyən roduş doə bibu bəvon. Jıqəən kardə be.

²⁶ Boon jəşone taxılən bəştə uloxon, şin çəyo. ²⁷ Çəvonədə qıləyni şəvbəku mandə vırədə bə uloxi yem doyro siqəzi qəvi okardeədə vindişe ıştə pul: ımha, siqəzi qəvisəbe pul. ²⁸ Əy votışe bəştə boon: «çımı pul oqordıniyə bıə bəçımı ıştəni, ımha, çımı siqəzi dılədəy». Siyey çe boon dilon, əvon larze-larze votışone bə iyəndi: «Xıdo ım çiçe kardışe bəmə?»

²⁹ Əvon oməyn bə zəmin Kənan, ıştə pıə Yağubi tonu, qəp jəşone boəy bəştə sə omə həmə hadison, votışone: ³⁰ «Deyəmə tınd sıxan kardışe çə zəmini yoli, rəftor kardışe deəmə bə zəmin omə cəsus ğəzinə. ³¹ Votımone bəy: “Əmə sərostə odəmimon, cəsus nimon. ³² Əmə iqlə pıə fərzənd, donzə qılə boəmon. Bə ni beşə çəmə qıləy boə, ən rukə qılən zəmin Kənanədə çəmə pıə tonoye esət”. ³³ Çə zəmini yol bıə ə merdi votışe bəmə: “Çımiku bəzinem şımə sərostə odəm be: oqətən ıştə qıləy boə çımı tonu, taxıl peqətən bışən ıştə xıyzonon vəşyənıku peroxniyeyro. ³⁴ Çəyo biyən çımı tonu ıştə rukə boə. Bəvədə bəzinem şımə cəsus ne, təmizə odəm be. Bəvədə təhvil bədom bəşmə şımə boə iyən ome bəzineşon bı zəmin”».

³⁵ Boon siqəziyon təy kardeədə bənen, pulə tumə heste har kəsi siqəziyədə. ³⁶ Çəvon pıə Yağubi votışe bəvon: «Şımə oqətione mı befərzənd. Yusif ni, Simeon ni, bardeydəşon Benyaminiyən. Bəçımı sə varde piyeydəone ımoni həmməy». ³⁷ Ruveni jıqo votışe bəştə pıə: «Bıkıştiş çımı dıqlə zoə, qirəm əy nıvom ıştı tonu. Bəmi basbard əy, azən əy obəqordınem bəvardem ıştı tonu».

³⁸ Yağubi votışe: «Nıbəşe deşmə çımı zoə, çumçiko çəy boə mardə, əv mandə coylinə. Çımı sipiyə səy kədəri dılədə ebənovneşon bə mardon məhol, ehanə bəçəy sə qıləy xəto bo şımə şə roədə».

Bə Misir dıminə səfə

¹ Vəşyənı zumand bıəbe zəmin Kənanədə. ² Çəvon pıə votışe bəvon, çe boon Misiro vardə taxıl hardə sə kardə beədə: «İjən bışən bıhırən boəmə kamişi zımhor».

³ Yəhudə jıqo votışe bəy: «Ə odəmi bəmə kardışe ciddiye çəşnavi, votışe ki, nibəvindeşon çımı dimi qirəm şımə boə deşmə nıvo. ⁴ Bəşemon bəhiremon zımhor, qirəm tı bıvğandoş deyəmə çəmə boə. ⁵ Nibəşemon, ehanə əy nıvğandoş, çumçıko ə odəmi votışe bəmə ki, nibəvindeşon çımı dimi, qirəm şımə boə nıvo deşmə». ⁶ İsrail votışe: «Boçi bə odəmi votıone ıştə qıləyən boə be, bevəci kardıone bəmi?» ⁷ Əvon votışone: «Ə odəmi çandə kərə doşe bəmə jıqo parson çəmə ıştəni iyən xıyzoni barədə: “Səge şımə pıə esət? Hestıone həniyən boə?” Əmənən domone cəvob bəçəy parson. Bəçəmə ağıl əvov ki, əv bəmə bəvote “bıyən ıştə boə”?»

⁸ Çəyo Yəhudə votışe bəştə pıə İsraili: «Əğılı bıvğand demı ki, bəştəmon bışəmon. Tınən, əmənən, çəmə əğılənən nibəmarden, səğ bəmandemon ⁹ Az zomin mandeydəm bəy, çımıku tələb bəkardəş əy. Taxsırkor bəbem ıştə umri dırozi, qirəm əy nıvom ıştı tonə, onıqətom ıştı vədə. ¹⁰ Çumçıko əmə dı kərəən əşimon-oəqardimon, qirəm bə di dəqınıyə nəbəymon».

¹¹ Çəvon pıə İsrail votışe bəvon: «Imi bıkən, ehanə jıqobu: çı zəmini ən çokə məhsulonədə kamişi balzam, anqıvin, ədvıyot, mirra, pustə iyən badəm baxşə peqətən ıştə tumonədə bo ə odəmi.

¹² Dığat vey pul peqətən deştə. Deştə dasti bıbən bıdən şımə sıqəziyon dilədə bə peşo oqordınıyə bıə puli, bəlkəm qıləy səhv bıə. ¹³ Peqətən ıştə boon bışən iyən oqardən çə odəmi tonə.

¹⁴ Kulli-İxtiyorə Xıdo rəhm bıkə bəşmə şımə ə odəmi vədə beyədə, əvən təhvıl bıdə bəşmə Simeoni iyən Benyamini. Az bıdə bıvardım, məhrum bəbemsə ıştə əğılönku».

¹⁵ Boon peqətişone deştə baxşə iyən dığat ziyod pul. Peqətişone Benyamınən, əştin iyən oməyn bə Misir, pemandin Yusifi vədə.

¹⁶ Yusif Benyamini vindeədə deyəvon bərobər, votışe bəştə

sərnızuli: «Bıbə ım odəmon bə kə, həyvon obırın hozı bıkə, çumçiko demı nəfo bəharden əvon». ¹⁷ Ə odəmi əməl kardışe bə Yusifi votəy: Bardışe ım odəmon bə Yusifi kə. ¹⁸ Tarsəyn ım odəmon bə Yusifi kə bardə be vindeədə, votışone: «Əməni bardeydən iminə səfə çəmə siqəziyonədə oqordıniyə bıə pulon səpe. Əy piyeydəşe ki, vonə pəydo bıkə bəçəmə vəynə, eqını çəmə səpe, əməni ğolam bıkə boştə iyən bıstəni çəmə uloxon». ¹⁹ Əvon nez bin bə Yusifi kəy sərnızuli, kəy bərəsimisə jıqo votışone bəy: ²⁰ «Ha çəmə əğə, əmə iminə səfə oməbimon bo zımhor hırıye. ²¹ Jıqo be ki, rəseədə bəştə şəvbəku mandə vırə, okardımone ıştə siqəziyon, bənemon, çəmə har qıləyni pul siqəzi dılədəy, kəşemonış kam nibe-nibe. Esət əy deştə daston oqordıneydəmon bə peşo. ²² Hestımone deştə co pulən dastədə bo zımhor hırıye. Zıneydənimon isə çəmə puli bəçəmə siqəziyon noə kəsi». ²³ Kəy nızuli votışe: «Aşış bıbən, mətarsən. Şımə ıştəni iyən şımə pıə Xıdo doşe bəşmə qənc şımə siqəziyonədə. Bəmi oməy rəsəy şımə pul». Çəyo vardışe Simeon çəvon tonə. ²⁴ Ə merdi vardışe əvon bə Yusifi kə. Doşe bəvon ov boştə lınqon şıştəyro, bəçəvon uloxonən doşe yem. ²⁵ Çuştone boon hozı kardışone baxşə tosə Yusifi ome, çumçiko məsəşone əyo nun bəharden.

²⁶ Vardışone bə otağ baxşə edaştışone Yusif bə kə omeədə, enəməyn tosə zəmini çəy vədə, təzim kardışone. ²⁷ Yusif parsəy çəvon kefi, votışe: «Səloməte şımə votə ə piyəmerdə pıə? Jiyeydə hələn?» ²⁸ Əvon votışone: «Səloməte ıştı ğolam çəmə pıə, jiyeydə hələn». Əvon enəməyn təzim kardışone bə Yusifi.

²⁹ Yusif pedyəsəy, vındışe ıştə moə zoə bıə boə Benyamin, votışe: «İme şımə bəmi votə rukə boə?» Çəyo votışe bə Benyamini: «Ha çımı zoə, Xıdo lutf bıkə bəti». ³⁰ Yusif tadibəsə beşe çəyo, çumçiko dardiku hərəsonbe ıştə boə vindeədə, bo bəmey nəveşe vırə dəşe bə otağ, bəməy vəyo. ³¹ Çəyo şıştışe ıştə dim, beşe, bəştə oməy, votışe: «Nun biyən». ³² Noşone nun boəy co, bo boon co, deəy bə ivırə hardə Misirijonro co, çumçiko Misirijon bə ivırə nun nəhəyn de İbraniyon; ın qıləy oləyzə çiybe bo Misirijon. ³³ Boon nıştin Yusifi huzurədə bəştə yolı-rukəti həxiro. Əvon erəxəyn bə iyəndı, dəqijiyəyn. ³⁴ Boəvon baxşə co kardə be Yusifi navədə bıəyonədə.

Əncəx penc ğat ziyodbe Benyamini baxşə çəvon baxşonsə. Əvon peşoməşone deəy bə ico xoşə hol bin.

44

Yusifi qin biə com

¹ Yusifi əmr kardışe bəştə kəy sərnızuli, votışe: «Pur bikə çı odəmon siqəziyon de zımhori çəvon rost karde zıne ğədərədə, binə bəçəvon siqəziyon qəvisə çəvon har qıləyni puli. ² Çımı comi, niğə comi iyən taxılı əvəzi doə biə puli isə binə bə rukə qılə siqəzi qəvisə». Əy əməl kardışe bə Yusifi votəy. ³ Rujobədə dəro kardışone im odəmon deçəvon uloxon bə ivirə. ⁴ Əvon beşəbin şəhro hələ şənıbin diyəro, Yusifi votışe bəştə kəy sərnızuli, «Bəşt bışi çə odəmon dumo, jıqo bıvot bəvon dərəsəədə: “Boçi de bevəci cəvob doone bə çoki? ⁵ Kive ə com kon qılə ki, peşomeydə çımı əğə, həmçinin koncoye folovonəti kardeyro com?”»

⁶ Kəy sərnızul dərəsəy bəvon, votışe in sıxanon. ⁷ Boon votışone bəy: «Çəmə əğə boçi voteydəş jıqo sıxanon? Əslo nibəkan ıştı ğolamon jıqo. ⁸ Imha, əmə zəmin Kənano oqordınimone bəti ıştə siqəziyon qəvədə pəydo kardə pul. Çoknə dızde bəzınemon ğızıl, yaanki niğə ıştı əğə kəo? ⁹ Bıdə ə çiy kiku pəydo kardə bibo, ə odəm kıştə bibu, əmənən ğolam bibəmon boştə əğə». ¹⁰ Əy votışe: «Esət ki jəqoye, bıdə bibu şımə votəy ğəzinə: im kiku pəydo kardə bibo, əv ğolam bibu bəmı, əmandəyon isə taxsırkor nıbəbeşon».

¹¹ Çəvon har qıləyni tadibəsə bin evardışone siqəzi saru, har qıləyni okardışe ıştə siqəzi qəv. ¹² Kəy sərnızul nəvəy əvoni yoliku bə ruk, com pəydo be Benyamini siqəziyədə. ¹³ Boon dırnişone ıştə oləton, har qıləyni bo kardışe ıştə ulox, oqardin bə şəhr.

¹⁴ Yəhudə deştə boon bə ivirə oməyn bə Yusifi kə. Əv hələn əyobe. Əvon eçikəyn bə zəmin Yusifi navədə. ¹⁵ Yusifi votışe bəvon: «Im çı koye, qətəone? Bəqəm niznone ki, həğigətən folovonəti karde zıneydə çımı ğəzinə qıləy odəm?» ¹⁶ Yəhudə votışe: «Çiç bıvotım bəştə əğə, çiç qəpbijənım? Xıdo taxsır pəydo kardışe ıştı ğolamonədə. Çoknə bəzınemon bəroət səy? ıştə əğə ğolamimon esə əmənən, com pəydo kardə biə odəmən». ¹⁷ Əy

votişe: «Ne az jıqo nıbəkardem. Bəmi ğolam bəbe əncəx com pəydo kardə bıə odəm, şımə isə səğ-sələmət bışən ıştə pıə tonə».

¹⁸ Yəhudə nez be bəy, votişe: «Lutfən əğə, xahiş kardeydəm, quş bıdə bəştə ğolami votə sıxanon, ıştı ğəzəb penivəşi bəştə ğolami vəynə, çumçiko tı bənə fironi qıləy odəmiş. ¹⁹ Çımı əğə ğolamonku parsəşbe ki, “Şımə hestione pıə, yaanki boə?”, ²⁰ əmə votəmonbe bəştə əğə: “Çəmə hestimone qıləy piyəmerdə pıə, çəyən hestişe pironə vaxtədə zandə qıləy qədə əğıl. Marde çəy qıləy boə, əncəx əv mande ıştə moəku bıəkəs. Vey piyeydəşe əv çəy pıə». ²¹ Tı votəbe bəştə ğolamon: “Əy biyən çımı tonə, bıdə bıvındım deştə çəşon”. ²² Əmənən votəmonbe bəştə əğə: “Nuperəsə zoə co be əzini ıştə pıəku, çumçiko çəy pıə bəmarde, ehanə əv co bıbo çəyku”. ²³ Əmma tı votəbe bəştə ğolamon: “Şımə nibəvindeşon həni çımı dimi, ehanə deşmə nıvo şımə rukə boə”. ²⁴ Əmə omeədə ıştı ğolami, çəmə pıə tonə, rosnimone çəmə əğə sıxanon bəy. ²⁵ Çəmə pıə votişe: “Oqardənən, kamişi zımhor bıhırən boəmə, biyən”. ²⁶ Əmə votimone: «Şe əzınimon. Bəşemon, qirəm bışo deyəmə çəmə rukə boə, nibəvindemon ə merdi dimi, nışo deyəmə çəmə rukə boə». ²⁷ Bəmə votişe ıştı ğolami çəmə pıə: «Zıneydəşon ki, çımı jeni bomı zandışe dıqlə zoə. ²⁸ İminə zoəm şe çımı toniku, votem əncəx vəşyənə həyvoni pıtıpoə kardəşe əv; tosə esə vındəmni ıştə ə zoə. ²⁹ Bıboşon çımı ım zoən iyən bo bəçəy sə qıləy ko, kədəri dılədə ebənovneşon çımı sipiyə səy bə mardon məhol». ³⁰ Conı bəştə zoə conı anqıl bıə ıştı ğolam çəmə pıə, qirəm esə oqardeədə ıştə pıə tonə nuperəsə nıbo deyəmə, ³¹ əv bəmarde ıştə nuperəsə zoə nıvindo. Bəvədə əmə ıştı ğolamon ıştı ğolam çəmə pıə sipiyə səy kədəri dılədə ebənovnemon bə mardon məhol. ³² Az ıştı ğolami zomin mandim bo nuperəsə zoə bəştə pıə, votime: “Təxsırkor bəbem ıştə umri dırozi ıştə pıə vədə, ehanə əy nıvom ıştı tonə”. ³³ Esə xahiş kardeydəm, bıdə az boştə əğə ğolam beyro bımandım nuperəsə zoə vırədə, nuperəsə zoə isə bıdə bışu deştə boon bə ivirə. ³⁴ Oxo çoknə şe bəzınem ıştə pıə tonə, əv nıbo demı? Bəvədə az bəvındem bəçımı pıə sə fələkət ome».

Yusif iştəni doy zine

¹* Yusifi oqəte nıznaşe iştən, ozik oməy çəy tonə mandəkəson həmməy vədə: «Həmməy bekən çımı toniku». Hiçki nıbe Yusifi tonə, əv iştəni bəştə boon doyədə zine. ² Əv bəməy bərkədə. Məsəşone Misirijon iyən fironi səray odəmon.

³ Yusifi votışe bəştə boon: «Az Yusifim, çımı pıə hələ səloməte?» Boon cəvob nıdoşone bəy, çumçiko mot mandəbin. ⁴ Yusifi votışe bəştə boon: «Çiç bəbe nez boən bəmı». Əvon oməyn nez. Yusifi votışe: «Azim şımə bə Misir həvatə boə Yusif. ⁵ Ğərəğəydi nıqətı şıməni esət iyən taxsırkor məkənən iştəni mını bıvrə həvateyro, çumçiko Xıdo jimoni şımə xıvandi kardeyro, vığandışe mı iyo navşımə. ⁶ Həni dı sore ki, vəşyəniye zəminədə; hələ penc sorən nıbəbe kaşte-qıl. ⁷ Xıdo vığandışe mı iyo navşımə ki, şıməni nığə bıdə zəmini dimisə iyən xıvandi bıkə şımə jimoni de yolə perəxemoni. ⁸ Jıqo ki, şımə nişon mını iyo əvğand, diyəkə Xıdoye. Əy kardışe mı məsləhətəvonə pıə bə fironi, əğə bəçəy səray odəmon həmməy, səkkə bə həmə zəmin Misiri. ⁹* Tadibəsə bışən çımı pıə tonə, bıvotən bəy ki, jıqo voteydə iştı zoə Yusif: “Xıdo kardışe mı əğə bə həmə zəmin Misiri. Həni məlanq, boy çımı tonə. ¹⁰ Bəjiyeş zəmin Qoşənədə. Bəmı nez bəbe iştı har çiy - iştən, iştı zoon, nəvon, pəs-bızon, mol-mələ. ¹¹ Tını təmin bəkardem vəşyəni ni bəkəşeşon tı iştən, iştı xıyzon iyən həmə nezə odəmon, çumçiko vəşyəni bəbe həniyən penc sor”. ¹² Imha, vindeydən şımə çəşon iyən çımı bıvə Benyamini çəşon ki, deştə qəvi voteydəm bəşmə in sıxanon. ¹³ Bıvotən bəçımı pıə çımı Misirədə soyb bıə yolə izzəti iyən iştə vindəyon həmməy iyən rəyrə biyən çımı pıə iyo».

¹⁴ Yusifi dəvənqo qətışe iştə boə Benyamin, bəməy, Benyaminən bəməy çəy qiyədə. ¹⁵ Yusifi maçə kardışe iştə boon həmməy, iyən dəvənqo qətışe iştə boon, bəməy. Çımı bəpeştə sıxan kardışone dəy çəy boon.

¹⁶ Xəbə doəbe bə fironi səray Yusifi boon ome barədə. Bə fironi iyən bəçəy əyanon xoş oməy in xəbə. ¹⁷ Fironi votışe bə Yusifi:

---

* **45:1-3** Həv. 7:13

* **45:9-11** Həv. 7:14

«Bıvot bəştə boon ki, jıqo bıkən: bo bıjənən bəştə həyvnon, dəro bıqınən-bışən bə zəmin Kənan. ¹⁸ Peqətən ıştə pıə iyən kəy odəmon, boən çımı tonə. Bədom bəşmə Misiri ən çokə zəminon, bəhardeşon zəmini şirə. ¹⁹ Bətı isə əmr kardə beydə ki, bıvotı bəvon: “Jıqo bıkən: zəmin Misirədə ərəbon peqətən boştə jen-kinəro iyən bıyən ıştə pıə, boən”. ²⁰ Şımə çəş nımandı əyo mandə çiyonədə, çumçiko şımənin Misiri zəmini ən çokə çiyon».

²¹ Jıqoən kardışone İsraili zoon. Yusifi de fironi əmri doşe bəvon ərəbon iyən roduş. ²² Doşe bəçəvon har qıləy i dast olət, bə Benyamini isə doşe sesa nıgə iyən penc dast olət. ²³ Yusifi vıgandışe boştə pıə Misiri ən çokə çiyon bo kardə bıə da qılə ulox, royro taxıl, nun iyən roduş bo kardə bıə da qılə delə hə. ²⁴ Əy dəro kardışe ıştə boon, şin əvon. Yusifi votışe bəvon: «Dave məkən roədə». ²⁵ Əvon beşin Misiro, oməyn bə zəmin Kənan, ıştə pıə Yağubi tonə. ²⁶ Xəbə doşone bəy har çiy, votışone: «Yusif jiyeydə, ıştənən səkkəti kardeydə bə həmə zəmin Misiri». Yağubi dıl larzəy, bovə nıkardışe bəvon. ²⁷ Boon votışone bəy Yusifi votə sıxanon həmməy. Yağubi dıl şo be, boçəy bardeyro Yusifi vıgandə ərəbon vindeədə. ²⁸ İsraili votışe: «Im kifoyəte çımı zoə Yusif səğ-sələməte. Bıdə bışum, navmarde əy bıvındım».

46

İsrailijon Misirədə

Yağubi bə Misir şe

¹ İsrail beşe bə ro de bəy məxsus bıə çiyon həmməy bə ivirə. Oməy bə Beer-Şeva, obırnişe ğırbonon boştə pıə İsaği Xıdoro. ² Xıdo sədo kardışe İsrail, şanqo çiyemononədə: «Yağub! Yağub!» Yağubi cəvob doşe: «Az iyom». ³ Əy votışe: «Az Xıdom, ıştı pıə Xıdo. Mətars bə Misir şeyku, çumçiko ıştıku obəfəyem əyo qıləy yolə millət. ⁴ Azən detı bə ico bəşem bə Misir. Tını ijən bebəkardem çəyo. Yusif deştə daston dəbəbaste ıştı çəşon».

⁵ Yağub beşe Beer-Şevao. İsraili zoon penşandışone ıştə pıə Yağub iyən ıştə jen-kinə bə Yağubi bardeyro fironi vıgandə

ərəbon. ⁶* Yağub iyən çəy həmə fərzəndon peqətişone iştə həyvnonon iyən zəmin Kənanədə bə dast vardə əmlək, oməyn bə Misir. ⁷ Əy vardışe deştə bə Misir iştə zoon iyən kinon, zoə nəvon iyən kinə nəvon - iştə həmə fərzəndon.

⁸ Jıqon İsraili bə Misir omə zoon - Yağubi iyən çəy zoon nomon: Yağubi iminə zoə Ruven. ⁹ Ruveni zoon: Xanok, Pallu, Xesron iyən Karmi. ¹⁰ Simeoni zoon: Yemuel, Yamin, Oxad, Yakin, Sohar iyən qıləy Kənanijə jeniku biə Şaul. ¹¹ Çe Levi zoon: Qerşon, Qohat iyən Merari. ¹² Çe Yəhudə zoon: Er, Onan, Şela, Peres iyən Zerah. Əncəx Er iyən Onan mardin zəmin Kənanədə. Peresi zoon: Xesron iyən Xamul. ¹³ İssakari zoon: Tola, Puvva, Yov iyən Şimron. ¹⁴ Çe Zevuluni zoon: Sered, Elon iyən Yaxleel. ¹⁵ İmon Yağubi Leaku biə zoonin. Lea zandışe əvon iyən iştə kinə Dina Paddan-Aramədə. Cəmi sivi se kəsbin Yağubi zoə iyən kinə fərzəndon.

¹⁶ Qadi zoon: Sifyon, Haqqi, Şuni, Esbon, Eri, Arodi iyən Areli. ¹⁷ Aşeri zoon: İmna, İşva, İşvi, Beria iyən çəvon hov Serah. Beria zoon: Xever iyən Malkiel. ¹⁸ İmon çe Lavani bəştə kinə Lea xıdmətəvon doəbə Zilpaku bo Yağubi zandə fərzəndonin. Əvon şonzə kəsbin.

¹⁹ Çe Yağubi jen Rəhilə zoon: Yusif iyən Benyamin. ²⁰* Misiri zəminədə zandəbe Menaşşe iyən Efrayim; Əvoni zandəşe bo Yusifi şəhr Oni kahin Poti-Fera kinə Asnati. ²¹ Benyamini zoon: Bela, Beker, Aşbel, Qera, Naaman, Exi, Roş, Muppim, Xuppim iyən Ard. ²² İmon Yağubi Rəhiləku biə fərzəndonin. Həmməyəvo çordə kəsbin.

²³ Dani zoə Xuşim. ²⁴ Naftali zoon: Yaxseel, Quni, Yeser, Şillem. ²⁵ İmon çe Lava bəştə kinə Rəhilə kəviz doəbə Bilhaku biə Yağubi fərzəndonin. Həmməyəvo cəmi haft kəsbin.

²⁶ Sıvoy Yağubi zoon jenon, həmməyəvo şesti şəş kəsbin Yağubi nəsilə biə iyən deəy bə Misir omə fərzəndon. ²⁷* Yusifi Misirədə

---

* **46:6-7** Həv. 7:15

* **46:20** Ofə. 41:50-52

* **46:27** Həv. 7:14

pevatə dıqlə zoə bə ivirə bə Misir kuç kardə Yağubi xıyzonədə hestbe hafto kəs.

Yağubi fərzəndon Qoşenədə səbəso be

²⁸ Yağub, navıştə viğandışe Yəhudə Yusifi tonə bəy bivotı əvon bə zəmin Qoşen rəsey. Yusif nişo bədə bəvon ın zəmini. Əvon oməyn bə zəmin Qoşen. ²⁹ Yusifən hozı kardışe iştə ərəbə, şe bə Qoşen boştə piə İsraili pişvoz kardeyro. İştə piə vindencən, eğandışe iştə daston bəçəy qiy, xəyli dəvənqo qətışe əv, bəməy. ³⁰ İsraili votışe bə Yusifi: «Esə bəzınem marde, çumçıko vindime iştı dim. Tı jiyeydəşbən». ³¹ Yusifi votışe bəştə boon iyən bəştə piə xıyzoni: «Bədə bışum xəbə bədəm bə fironi ki, çımı tonə omən çımı boon iyən piə zəmin Kənanədə jiyə xıyzonon. ³² Əvon qələsoybə qələvononin. Əve omən deştə pəs-bizon, mol-mələ iyən həmə əmlək bə ivirə. ³³ Firon sədo bıko şıməni, bıparso ki, “Çı koy soybişon?” ³⁴ bivotən: “Əmənən bənə iştə piə əğılətiku mişğolimon de həyvnonon”. Jıqo bivotən ki, bədə vırəbəvirə bıkə şıməni zəmin Qoşenədə, çumçıko Misirijon oləyziyeydən həmmə qələvononku».

47

¹ Yusif dəşe fironi tonə, votışe: «Çımı piə iyən boon deştə pəs-bizon, mol-mələ iyən bəştə məxsus bıə əmlək bə ivirə oməyn iyo, zəmin Qoşenədən esət». ² Çəyo peqətışe iştə boon arəo penc kəs, vardışe bə fironi huzur. ³ Fironi votışe bə Yusifi boon: «Çı koy soybişon?» Əvon votışone bə fironi: «Əmə, iştı ğolamon, qələvonimon bənə bəştə piə». ⁴ İmiyən votışone əvon bə fironi: «Bo mivəğğəti jiyeyro oməmon bı zəmin, çumçıko bərkə vəşyəni hıkm kardeydə zəmin Kənanədə. Çovınqo nibe bo çəmə qəlon. Esə xahiş kardeydəmon ki, icozə bədən bijiyəmon zəmin Qoşenədə». ⁵ Fironi votışe bə Yusifi: «İştı piə deştı boon omə iştı tonə. ⁶ Misiri zəmin iştı vədəy: səbəso bıkə iştə piə deştə boon bı zəmini ən çokə vironədə. Bədə səbəso bıbun zəmin Qoşenədə. Çəvonədə kom qılə səriştəynesə, əy binə sər nəzərətəvon bəçımı həyvnonon».

⁷ Yusifi peqətışe iştə piə, vardışe bə fironi huzur. Yağubi doşe

xəy-dıvo bə fironi. ⁸ Firon parsəy Yağubiku: «Çand sore həyot ıstı?» ⁹ Yağubi cəvob doşe bə fironi: «Ğurbətədə dəvonime ıstə umri sadı si sor, əmma kam iyən bevəc be çımı umr, nıbe anə çımı pəon ğurbətədə bıə umri dırozi». ¹⁰ Çəyo doşe xəy-dıvo bə fironi, beşe çəy huzuro.

¹¹ Yusifi səbəso kardışe ıstə pıə deştə boon Misirədə iyən doşe bəvon milk ən çokə vırədə – zəmin Ramsesədə de fironi əmri^m.

¹² Həməən, Yusifi təmin kardışe de nuni ıstə pıə, boon iyən ıstə pıə xıyzoni molik bıə əğılon aşmardeyro.

Vəşyəni zumand beydə

¹³ Vəşyəni anə zumand be ki, şe-şe nun pəydo nıbe hiç qılə zəminədə. Vəşi incori ğandəşbe zəmin Misiri iyən zəmin Kənanı əholi. ¹⁴ Yusifi qırdə kardışe ıstə həvatə taxılı əvəzi zəmin Misir iyən Kənanədə cəm kardışe həmmə niğon, bardışe bə fironi səray.

¹⁵ Pul orəxeədə zəmin Misir iyən Kənanədə həmə Misirijon oməyn Yusifi tonə, votışone: «Nun bıdə bəmə. Bəpe bımardəmon ıstı vədə? Oxo sə bıə çəmə niğə». ¹⁶ Yusifi votışe: «Biyən ıstə həyvnon. Bıdən ıstə həyvnon, qırəm orəxəbo şımə niğə, bədom həyvnon əvəzi bəşmə nun». ¹⁷ Əvon dəroməşone ıstə həyvnon bo Yusifi. Yusifiyən kardışe təmin de nuni çe aspon, pəs-bızon iyən mol-mələ qəlon, uloxon əvəzi. Həmonə sori oqətışe əvon de çəvon həyvnon əvəzi doə nuni.

¹⁸ Sor sə beədə, dıminə sori ijən oməyn çəy tonə, votışone: «Çəmə əğəku bə niyoni ni ki, sə bıə çəmə niğə, çəmə əğəye çəmə həyvnonə qəlonən. Hiçi nımandımone çəmə əğə huzurədə sıvoy çəmə conı iyən zəminon. ¹⁹ Boçi məhv bıbəmon deştə zəmini bə ico ıstı çəşi vədə? Bıhır əməni iyən çəmə zəminon, nuni əvəzi. Bıdə firon bıbu çəmənən, çəmə zəminonən soyb. Tum bıdə ki, bıdə məmardəmon, jıye bızınəmon, həməən bə səhra onıqardın çəmə zəminon».

²⁰ Jıqonə, Yusifi hırışe bo fironi Misiri həmə zəminon. Həvatışone ıstə məzon həmə Misirijon, çumçiko vəşyəni zu omeydəbe bəvon.

---

^m47:11-Ramses zəmin Qoşeni co qılə nome.

Zəminon bin fironi. ²¹ Yusifi ğolam kardışe çı sə - bə sə Misiri həmə əholi. ²² Nihirişe iqlə çe kahinon zəminon, çumçiko əvon təminot səydəbin fironiku, çameydəbin de fironi doə təminoti. Əve əvon nəhvatişone iştə zəminon. ²³ Yusifi votışe bə xəlği: «İmha, hıriyəme bo fironi şimənən, şimə zəminonən. Biyən, ım şimə tum, bıkaştən zəmini. ²⁴ Məhsuli qırdə kardeədə bıdən çəy pencədə iy bə fironi. Oko bıdən çəy çoy isə: bo tumi, bəhən həmə şimə iştən, həmə şimə xıyzonon, həmə şimə fərzəndon». ²⁵ Xəlği isə votışe: «Tı peroxniye çəmə con. Bıdə lutf pəydo bıkəmon iştə əğə çəşədə, əmə ğolam beydəmon bə fironi». ²⁶ Yusifi noşe Misirədə qıləy zəmini ğanun, ğırvədəy ım ğanun tosə ımrujnə ruji: məhsuli pencədə iy bə fironi doy barədə. Bə fironi doə nibe əncəx çe kahinon zəminon.

İsrail oxon sıxan

²⁷ İsraili nəsil jiyəy zəmin Qoşenədə, mılksob be əyo. Əvon bəhərin be-be heyve bin. ²⁸ Yağub havdə sor jiyəy zəmin Misirədə. Əy umr kardışe sadı çılı haft sor. ²⁹* İsraili vanq kardışe iştə zoə Yusif, votışe bəy, çəy mardə ruj nez beədə: «Lutf bıkə iştə dasti bınə çımı roni jiyədə, ğəssəm bəhə ki, xəymandəti iyən sədoğət nişo bədoş, çiç bəbe mini dəməkand zəmin Misirədə, qırəm lutf pəydo kardəmebusə iştı çəşədə, ³⁰ əncəx deştə pəon bə ivirə hıteyro, bəbardeş mini Misiro, dəbəkandəş çəvon məğbərədə». Yusifi votışe: «Bəkardem iştı votəy ğəzinə». ³¹* Pıə votışe: «Ğəssəm bəhə bəmı». Əyən hardışe ğəssəm. İsraili səcdə kardışe yonqo sənqonədəⁿ, yonqo sənqonədə bə Xıdo.

48

Yağub xəy-dıvo doydə bə Efrayimi iyən Menaşşe

¹ Jıqo be ki, mıddəti bəpeştə votışone bə Yusifi: «Noxəşe iştı pıə». Əy peqətişe deştə iştə dıqlə zoə - Menaşşe iyən Efrayim.

² Xəbə doşone bə Yağubi, votışone: «İmeha, iştı zoə Yusif omeydə

* **47:29-30** Ofə. 49:29-32; 50:6

* **47:31** İbr. 11:21

ⁿ**47:31** – yaan *ləvo sənqonə*.

ıřtı tonoy». İsraili qırdə kardıře ıřtı zu, niřte yonqo dimisə. ^{3*}
 Yağubi votıře bə Yusifi: «Kulli-İxtiyorə Xıdo çiyəy bəmi zəmin
 Kənanədə biə Luzədə, doře bəmi xəy-dıvo. ⁴ Əy jıqo votıře bəmi:
 “Diyəkə, az bəhərin bəkardem tını, heyve bəkardem ıřtı nəsilı,
 ıřtıku obəfəyem veyə xəlğ. İřtı bəpeřtə bədom ın zəmini bəřtı
 fərzəndon zolə milki ġəzinə”. ⁵ Çımı bəpeřtə, çımı bə Misir nomə
 vaxtonədə moəo biə ıřtı dıqlə zoon çımının: Çımiki bəben Efrayim
 iyən Menařşe bənə Ruveni iyən Simeoni; ⁶ İřtıki bəben esə boy
 çəvon bəpeřtə ıřtı pevatə əğilon, ġeyd kardə bəben deřtə boon
 nomi ıřtı merisə zəminədə. ^{7*} Rəhilə marde hejo çımı tonoy, az
 Paddano omeədə zəmin Kənanədə, roədə, hələ bə Efrat nırası.
 Dəkandime əv hejo əyo - Efrati roysə, yəni Bet-Lehemədə».

⁸ İsraili vindıře Yusifi zoon, votıře: «Kin ımon?» ⁹ Yusifi votıře
 bəřtə pıə: «Xıdo iyo bəmi doə zoonin». İsraili votıře: «Çiç bəbe
 əvoni biyə çımı tonoy, bıdəm bəvon xəy-dıvo». ¹⁰ İsrail içəřon
 piyətikuy zəif biəbin, vinde zıneydəniyə. Yusifi vardıře əvoni çəy
 tonoy, əv maçə kardıře, qətıře ıřtı nəvon bəřtə və. ¹¹ Çəyo İsrail
 votıře bə Yusifi: «Şıneydənim ki, bəvindem ijən ıřtı dimi, əmma
 Xıdo niřo doře bəmi ıřtı fərzəndonən». ¹² Yusifi okırniře ıřtı zoon
 ıřtı pıə zoniğonku bə kəno, noře ıřtı dim bə zəmin çəy vədə, səcdə
 kardıře. ¹³ Çəyo peqətıře ıřtı zoon, okırniře Efrayim deřtə rostə
 dasti bə İsraili çəpə tərəf, Menařşe isə deřtə çəpə dasti bə İsrail
 rostə tərəf, nez kardıře bəy. ¹⁴ İsraili dıroz kardıře ıřtı daston: noře
 ıřtı rostə dast bə rukə zoə Efrayimi, çəpə dast isə bə Menařři sə.
 İsrail ġəsdo səbır kardıře ıřtı daston, çumçıko Menařşe iminə zoə
 be. ¹⁵ İsraili doře bə Yusifi xəy-dıvo, jıqo votıře:

Ə Xıdo ki, çımı pəon İbrahim, İsağ Çəy huzurədə nəveydəbe,

Ə Xıdo ki, tosə ımrujnə ruji çovniyəře mını,

¹⁶ Ə Mələk ki, peroxniyəře həmə bevəciyonku mını

Bıdə xəy-dıvo bıdə bı nuperəsonən!

Əvon deçımı nomi,

Çımı pəon İbrahimi iyən İsaği

---

* **48:3-4** Ofə. 28:13-14

* **48:7** Ofə. 35:16-19

Nomi sədo kardə bibun,

Vey be-be həniyən vey bibun zəmini dimisə!»

¹⁷ Yusifi vindişə ki, çəy pıə noşə ıştə rostə dast Efrayimi səysə, ım bevəc çiyəy çəy çəşədə. Əy piyəşə peqətı ıştə pıə dasti Efrayimi səysə, bınə bə Menaşşə sə. ¹⁸ Əve Yusifi votışə bəştə pıə: «Ha çımı pıə, jıqo ne, ıme iminə zoə, bəçəy sə bınə ıştə rostə dasti». ¹⁹ İntasi çəy pıə etiroz kardışə, votışə: «Zıneydəm, zoəm, zıneydəm. Qıləy yolə xəlğ bəbe çe Menaşşə nəsilədən. Əmma rukə bıvə yolə bosə yol bəbe, qıləy həniyən yolə xəlğ obəfəyē ıştı rukə zoəo, veyə milləton obəfəyēn çəy nəsilə». ^{20*} Həmonə ruji İsrail vote-vote, xəy-dıvo doşə bəştə nəvon:

İsraili nəsil,

«Bıdə Xıdo Tını

Bıkə bənə Efrayimi iyən Menaşşi»

Vote-vote xəy-dıvo bədo

Deşmə nomi».

Jıqəon Yağubi bə nav qətışə Efrayim Menaşşesə. ²¹ İsraili votışə bə Yusifi: «İmha, az mardeydəm, əmma Xıdo deşmə bəbe, şıməni obəqordıne bəşmə pəon zəmin. ²² Az bətı ıştı boonsən qıləy baxşə ziyod doydəm ın sahə. Az səme əv Emorijon dasto deştə şımşi iyən kəmonı».

49

Yağub xəy-dıvo doydə bəştə zoon

¹ Yağubi vanq kardışə ıştə zoon, votışə: «Qırdə bıbən, bəşmə bıvotım oxonə rujonədə bəşmə sə çiç bome:

² Ha Yağubi zoonə, qırdə bıbən, bıməsən,
Quş bıdən bəştə pıə İsrail:

³ Ha Ruvena, iminə zoəm,
Tınış çımı zuy iyən ğıvıvə sıftə.
Vey ziyode ıştı ləyoğət,

---

* 48:20 İbr. 11:21

Vey ziyode ıŝtı ğıvvət.

⁴ Bənə ovi, cımbəcuŝıŝ tı

Həni ziyod əbınıŝ.

Çumçıkə dəŝıŝ bəŝtə pıə yonqo,

Mırdolı karde əv,

Tı peŝıŝ bəçımı nofli.

⁵ Simeon iyən Levi, boən

Silohin bıən de ğəddorəti ŝımŝion.

⁶ Məŝi bəçəvon məclis, ha çımı con,

Məbi çəvon yıĝnəğədə, ha çımı ŝərəfa.

Çumçıkə əvon odəm kıŝtıŝone ğəzəbnok beədə,

Bırniŝone çe neqon vətəron ıŝtəni ovujneədə.

⁷ Lənət bıbu bəçəvon vəŝyənə ğəzəbon,

Lənət bıbu bəçəvon ğəddorə ŝoqirdon.

Əvoni co bəkardem Yağubədə,

Pebəŝandem İsrailədə.

⁸ Yəhudə, tını mədh bəkarden ıŝtı boon,

ıŝtı dastədə bəben deŝmenon qiyon,

Səcdə bəkarden ıŝtı vədə ıŝtı pıə zoon.

^{9*} Yəhudə qıləy əslani baləy,

Ha çımı zoə, tı beŝeədə bə ŝikor

Enəmeydəŝ bə zəmin bənə qıləy ŝiri,

Eçıkeydəŝ bə zəmini bənə delə əslani.

Ki bəzine tını rost karde vırəo?

¹⁰ podŝoəti ləvo

Nıbəŝe çe Yəhudə dasto,

Qin əbını çəy nəsılo hıkmədorəti ləvo;

Tosə bə vaxtı ki, bome çe ləvo Soyb. ^o

Bəvədə xəlğon itoət bəkarden Bəy.

---

* **49:9** Aŝm. 24:9; Vəhy 5:5

^o**49:10** *Ləvo Soyb* – ibrani mətnədə *Şilo* sıxane çe mənə tam aydın ni.

¹¹ Əv dəbəbaste ıstə həy bə rəzi,
İstə həkıtə bə ən səçimə qıləy rəzi.
İstə oləti şərovədə,
İstə səy bəşışte çe anqı şirədədə.

¹² Çəşoniş bəben şərovisən tınd,
Dandononiş bəben şıtisən sipi.

¹³ Zevulun bəjiye dıyo kənoədə,
Çe qəmiyon liman bəbe əvrə,
Bəbe çəy marz Sidoni tonə.

¹⁴ İssakar qıləy ğıvvətinə həy
Əv olxarteydə pəsə təvilən arədə.

¹⁵ Əv bıvindo çokə iyən rohat bıə vırə,
Qıləy səfoynə zəmin,
Şat bəkarde ıstə ami bo kırıniyeyro,
Mıkəlafiyətəvonə ğolam bəbe.

¹⁶ Dan hıkm bəkarde bəştə xəlği,
Bəbe İsraili ğəbilonədə qıləy.

¹⁷ Dan bəbe roysə qıləy mor,
Rədədə qıləy qurzə;
Jəqo qıləy qurzə ki, tıkneydə aspi çığıku,
Qıneydə bə peştəy çəy səvori.

¹⁸ Ya Rəbb! Az bə çəşim ıştı peroxniye.

¹⁹ Qad duço bəbe bə kisibi,
İntasi hıcum bəkarde bəvon çığıku.

²⁰ Aşeriku bomen qəncinə nunon,
Əv bərosne şahonə ləzətinə xorəkon.

²¹ Naftali ozod kardə bıə qıləy mərəle,
Əv voteydə reçinə sıxanon.

²² Yusif bəhərinə qıləy xıçə,

Çəsmə kəno mivəynə qıləy xıçəye,
Şivonış peş bəben çe divo səpe.
²³ Tiəjənon kardışone bəy beəmonə hıcum,
Eçurnışone çəy səpe tiyon de ədovəti.
²⁴ Əmma çəy kəmon ğoym,
Kəşonış ğıvvətin bin.
Yağubi ğudrətinə Xıdo
İsrail Sığ iyən Qələvon be
Xıdo hımhımbədə.
²⁵ Bəti koməqi kardə
İştı pıə Xıdoye,
Bəti xəy-dıvo ədə
Kulli-İxtiyore.
Bə pe de osmonon bərəkəti,
Nığıliyədə bıə
De ovə səvonon bərəkəti,
De sinon iyən bətnon bərəkəti
Bədo bəti xəy-dıvo.
²⁶ Çe pıə xəy-dıvo
Həniyən barze çımı pəon xəy-dıvosən;
Bə zolə mandə təpon
Bəpe bərəse.
Bıdə çımı xəy-dıvon
Yusifı - çe boon arədə
Səkkə bıəkəsi səpe bıbu.

²⁷ Benyamin qıləy vəşyəne neçi,
Maştə bəharde ıştə vağe,
Şanqo poə bəkarde ğənimət».

²⁸ Imha, İsraili donzə ğəbilən ımon həmməy. Çəvon pıə votə
sıxanon ımonin: bəvon xəy-dıvo doşe iyən doşe xəy-dıvo bəçəvon
har qıləyni.

Yağubi marde

²⁹* Çəyo Yağubi hamyəşe bəştə zoon, votışe: «Az bəmərdem, umuj bəbem bəştə əcdodon. Mını dəkandən çımı pəon tono - Xetijə Efroni məzədə biə koçədə. ³⁰ Zəmin Kənanədə biə Mamre vədəki məzə Maxpelədəy ə koç. İbrahimi hıriyəşbe ə koç də məzə bə ivirə Xetijə Efroniku ğəb tumo kardeyro. ³¹* * Əyo dəkandə biəbin İbrahim deştə jeni Sara iyən İsağ deştə jeni Ribqə. Az dəkandime Lean əyo. ³² Həmonə məzə iyən əyo biə koç hıriyə biə Xetijonku». ³³* Yağubi bəştə zoon hamyəşe orixneədə, noşe ıştə lınqon bə yonqo, conış asbarde umuj be bəştə əcdodon.

50

Yağubi dəfn

¹ Yusifi səğandışe ıştən ıştə pıə dimi səpe, çəy səpey bəmey iyən maçə kardışe əv. ² Çəyo əmr kardışe bəştə ğolamon həkimon ıştə pıə mardi mumiyə karde. Həkimon mumiyə kardışone İsrail. ³ Çəy çıl ruj təmom be, çumçiko anədə rujon sərf kardə beydəbe bə mumiyə. Misirijon yas qətişone bo İsrail hafto ruj.

⁴ Yasi rujon sə be bəpeştə Yusifi votışe in sıxanon bə səray odəmon: «Qirəm lutf pəydo kardəmebusə şımə çəşədə, çiç bəbe bivotən bə fironi; ⁵* çımı pıə doəşbe bəmi ğəssəm harde, votəşbe: “İmha, az conkənişədəm. Kandəme boştə ğəb zəmin Kənanədə, çiç bəbe mını dəkand əyo”. Esə bıdə əv bəmi izn bıdə ki, bışum dəkandım ıştə pıə iyən oqardım». ⁶ Fironi votışe: «Bışi, dəkand ıştə pıə çəy bəti harde doə ğəssəmi ğəzinə».

⁷ Jıqonə, Yusif şe bo ıştə pıə dəkande. Fironi həmə əyanon, çə səray iyən Misiri həmə sipirişon, ⁸ Yusifi kəy həmə odəmon, çəy boon iyən çəy pıə kəy odəmon şin deəy. Oqətişone zəmin Qoşenədə əncəx ıştə əğilon, pəs-bızon iyən mol-mələ. ⁹ Ərəbon

---

* **49:29-30** Ofə. 23:3-20

* **49:31** Ofə. 25:9-10

* **49:31** Ofə. 35:29

* **49:33** Həv. 7:15

* **50:5** Ofə. 47:29-31

iyən səvaronən beşəbin bə ro deyəvon bə ivirə, əve vey yolbe dastə. ¹⁰ Əvon İordani tonο bιə xəmən Atadi rəseədə niştin de yolə iyən qonə matəmi kardışone bəmə-şivən. Yusifi haft ruj yas qətışe boştə pιə. ¹¹ Çə zəmini əholi bιə Kənanijon votışone, xəmən Atadədə bιə yasi vindeədə: «In Misirijonro qonə yase». Əve nom doə be ruy İordani nezıyədə bιə bι vırəy Avel-Misrayim. ^P

¹² Yağubi zoon rosnişone bə vırə ıştə pιə çəy əmr kardəy ğəzinə. ¹³ * Vardışone əv bə zəmin Kənan, dəkandışone Mamre vədə bιə məzə Maxpelədə bιə koçədə. Bə vaxti İbrahimi hıriyəşbe ın koç de məzə bə ivirə Xetijə Efroniku bo ğəb tumο kardeyro. ¹⁴ İştə pιə dəfn karde bəpeştə Yusif həm ıştən, həm çəy boon, həmən deəy bə ivirə bəçəy pιə dəfn oməkəson həmməy oqardin bə Misir.

Yusifi deştə boon mehribonə rəftor

¹⁵ Yusifi boon vindeədə ki, pιə marde votışone: «Bəlkə Yusif bılx oqəteydə bəçəmə vəynə iyən çəmə bəy kardə bevəcıro əvəz bistəno». ¹⁶ Əve xəbə vığandışone bə Yusifi: «Çəmə pιə navmarde kardışe bəmə əmr ki, bışən jıqo bıvotən: ¹⁷ “Diyəkə, ıştıku xahişım ıme ki, bıbaxş ıştə boon taxsır iyən qıno. Çumçıko əvon bevəci kardəşone bəti”. Xahiş kardeydəmon, tı bıbaxş ıştə pιə Xıdo ım ğolamon qıno». Yusif bəməy ın sıxanon bəy voteədə. ¹⁸ Çəyo çəy boon ıştən şin Yusifi tonο, eçıkəyn bə zəmin çəy vədə, votışone: «Diyəkə ıştı ğolamimon əmə». ¹⁹ Yusifi votışe bəvon: «Mətarsənən. Məqəm az Xıdo vırədəm ki? ²⁰ Diyəkən, şımə bə yavə niyət dəşişon bəçımı vəynə, intasi Xıdo peqordınışe əv bə çokə ko ki, əla bıkə veyə odəmi jimoni. ²¹ De jıqo mətarsən, az obəqətem həm şıməni, həmən şımə fərzəndon». Yusifi doşe bəvon dılvandi de çəvon dılo bιə sıxanon.

Yusifi marde

²² Misirədə səbəso be Yusifi iyən çəy pιə nəsil. Yusifi umr kardışe sadı da sor. ²³ Əy vindışe Efrayimi se nəsil fərzəndon. Yusifi tonο moəku bin çe Menaşşe zoə Makiri fərzəndonən. ²⁴ Ruji

---

^P**50:11** *Avel-Misrayim* – ibrani zıvonədə *Misirijon yas*.

* **50:13** Həv. 7:16

Yusif i votışe bəştə boon: «Az mardeydəm, əmma Xıdo hukman nəzər səbəğande bəşmə. Əv bəbarde şıməni bə İbrahimi, İsaği iyən Yağubi ğəssəm hardə zəmin». ²⁵ * Çəyo Yusifi doşe ğəssəm harde bə İsraili fərzəndon, votışe: «Xıdo hukman bə nəzər bəste şıməni. Şeədə çımı astonən bekən çıyo».

²⁶ Yusif marde sadı da sinədə. Misirədə mumiyə kardışone əv, noşone bə mafə.

---

* **50:25** Beş. 13:19; Yeşua 24:32; İbr. 11:22